

ความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อการให้บริการของธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

นำโชค ภูระหงษ์¹
วิภาส ทองสุทธิ์²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อการให้บริการของธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชาชนผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ในช่วงเดือนตุลาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2560 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ 95 % และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test แบบ Independent samples) และ F-test (one way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคาร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า และด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม ตามลำดับ

2. ผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีเพศ อาชีพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคาร ธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²รองศาสตราจารย์ ดร., สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

This research purposed to study and comparison the opinion of people in service of Kasikornthai Bank Sam Such branch Suphanburi province classified by Gender, Occupation and Education level duration October to November 2560. The studied sample were peoples in service of Kasikornthai Bank Sam Such branch Suphanburi province totally 384 persons. The instrument used for collecting the data was a

questionnaire rating scale 5 level. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean standard deviation t-test (independent sample) and F-test (One-way ANOVA)

The study results revealed that :

1. The opinion of people in service of Kasikornthai Bank Sam Such branch Suphanburi province in overall was at high level. Each aspect was at high level. The arranged mean scores from the highest to the lowest mean were sufficient service, rapid service, continuous service, progress service and equal service respectively.

2. Comparison the opinion of people in service of Kasikornthai Bank Sam Such branch Suphanburi province classified by Gender, Occupation and Education level in overall and each aspects were not statistics different.

บทนำ

การบริการ (Service) คือ กิจกรรมหรือกระบวนการในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์กร เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่นให้ได้รับความสุขและความสะดวกสบายหรือเกิดความพึงพอใจจากผลของการกระทำนั้น การบริการมีลักษณะเฉพาะของตัวมันเองซึ่งไม่สามารถจับต้องได้ ไม่สามารถครอบครองเป็นเจ้าของในลักษณะที่เป็นรูปธรรมได้ และไม่จำเป็นต้องรวมอยู่กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ การบริการนั้นเกิดจากความเอื้ออาทร ความมีน้ำใจไมตรี เปี่ยมด้วยความปรารถนาดีช่วยเหลือเกื้อกูลให้ความสะดวกรวดเร็ว ให้ความเป็นธรรมและความเสมอภาค

หลักในการให้บริการที่ดีนั้น ต้องตอบสนองความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ โดยดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เท่าเทียมกันทุกคน ทั้งยังให้ความสะดวกสบายไม่สิ้นเปลืองทรัพยากร และไม่สร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้ใช้บริการมากจนเกินไป การบริการเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในงานด้านต่างๆ เพราะบริการคือ การให้ความช่วยเหลือ หรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ไม่มีการดำเนินงานใดๆ ที่ปราศจากบริการทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน การขายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใดๆ ก็ต้องมีการบริการรวมอยู่ด้วยเสมอ โดยเฉพาะธุรกิจทางการบริการ ตัวบริการนั่นเองคือสินค้า การขายจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีบริการที่ดี ธุรกิจการค้าจะอยู่ได้ต้องทำให้เกิดการ “ขายซ้ำ” คือ ต้องรักษาลูกค้าเดิมและเพิ่มลูกค้าใหม่ การบริการที่ดีจะช่วยรักษาลูกค้าเดิมไว้ได้ทำให้เกิดการขายซ้ำแล้วซ้ำอีก และชักนำให้มีลูกค้าใหม่ ๆ ตามมา เป็นความจริงว่า “เราสามารถพัฒนาคุณภาพสินค้าที่ละตัวได้แต่การพัฒนาคุณภาพบริการต้องทำพร้อมกันทั่วทั้งองค์กร” การพัฒนาคุณภาพของการบริการเป็นสิ่งที่จะต้องทำอย่างเต็มที่ทุกคนในองค์กรจะต้องถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน มิฉะนั้นจะเสียโอกาสแก่คู่แข่งหรือสูญเสียลูกค้าไป การบริการที่เป็นเลิศจะเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจ เป็นการสะท้อนถึงผลลัพธ์ทางธุรกิจในรูปแบบของผลกำไร ความชื่นชมของสังคม และเกิดเป็นภาพลักษณ์ที่ดี ดังนั้น หากองค์กรใดสามารถสร้างบริการที่โดดเด่นและแตกต่าง รวมทั้งสร้างความผูกพันในการให้บริการในระยะยาว สร้างประสบการณ์ที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกตราตรึงใจได้ ย่อมจะทำให้องค์กรนั้นได้ใจจากลูกค้าและรักองค์กรเราเสมือนเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของเขา

ธนาคารพาณิชย์ เป็นอีกหนึ่งภาคธุรกิจ ที่ต้องปรับตัวเป็นอย่างมากในยุคดิจิทัล เพราะนอกจากต้องปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี และรูปแบบการทำธุรกรรมแล้ว ยังต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเข้าหาลูกค้าด้วย

ธนาคารพาณิชย์ จัดเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในระบบการเงิน และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ธนาคารมีหน้าที่หลักในการระดมเงินออม และการให้สินเชื่อกู้ยืมเงิน สำหรับทุกภาคส่วน ในทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการขยายตัว และการพัฒนาเศรษฐกิจ กระจายครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ ซึ่งที่ผ่านมา การดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ของไทย มีการแข่งขันกันมาก เพื่อช่วงชิงฐานลูกค้า โดยเพิ่มช่องทางการบริการเพื่อดึงดูดลูกค้า การสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้ามาใช้บริการมากขึ้น พร้อมกับการสร้างรายได้ และทำกำไรของธนาคาร เสถียรภาพและความมั่นคงของธนาคาร เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อระบบธุรกิจของประเทศ จึงได้รับการสอดส่องดูแลจากทางราชการ คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลังมากเป็นพิเศษ ธนาคารพาณิชย์จึงเป็นธุรกิจบริการธุรกิจหนึ่ง ที่มีการพัฒนางานด้านบริการและมีการแข่งขันกันสูง ทั้งนี้เนื่องจากผู้ใช้บริการมีทางเลือกในการเลือกบริการทางการเงินเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงให้ความสำคัญกับการปรับกลยุทธ์ทางด้านงานบริการมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งนโยบายการตลาดสมัยใหม่ที่มีผู้บริโภคเป็นตัวนำ (Customer Orientation Marketing Driven) เพื่อหาวิธีการและแนวทางในการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพและครองส่วนแบ่งตลาดให้ได้มากที่สุด รวมทั้งผู้มาใช้บริการเองที่เป็นฝ่ายให้ความสนใจกับเรื่องคุณภาพบริการของธนาคารพาณิชย์เช่นเดียวกัน

สถานการณ์การแข่งขันระหว่างธนาคารไทยในปัจจุบันมีความรุนแรงสูง โดยเฉพาะในเรื่องการอำนวยความสะดวก ด้วยการให้บริการเคาน์เตอร์ โดยใช้เทคโนโลยีที่ผ่านแอปพลิเคชัน บริการเครื่อง ATM และการให้บริการธนาคารอัตโนมัติต่าง ๆ เช่น Phone Banking, E-Banking และ 2 I-Banking เป็นต้น โดยการแข่งขันเน้นหนักที่การพัฒนาเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรม ความทันสมัย คุณภาพการบริการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ในด้านการลงทุน ความท้าทายสำหรับกิจการธนาคารไทยในอนาคต คือ การถูกแย่งชิงตลาด อัตรากำไรลดลง การพัฒนาของตลาดทุน การตื่นตัวของ ธนาคารในประเทศ เพื่อตอบสนองลูกค้าที่มีความรู้ความทันสมัยมากขึ้น อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการตลาด ของสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นการใช้บริการของลูกค้า เช่น การแจกธนาบัตรของธนาคารออมสิน การแจกไอแพดของธนาคารกรุงไทยกับลูกค้า Net Banking และนอกเหนือจากการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดของสถาบันการเงินต่างๆ แล้ว ธนาคารที่มีประสิทธิภาพและมีความมั่นคงยังต้องมีความสามารถปรับตัวให้เหมาะสม และทันท่วงทีต่อสภาพแวดล้อมทางการเงิน ทั้งใน และนอกประเทศ ที่ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สะท้อนให้เห็นว่า การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ จะต้องทำได้ถูกต้อง และทันเวลาด้วย

การบริการที่ดีเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพขององค์กรในมิติคุณภาพในการบริการ ดังนั้น สำหรับคุณภาพในการบริการของธนาคาร ความสวยงามของที่ทำการของธนาคาร การจัดสัดส่วนของการบริการ และการมีป้ายบอกอย่างชัดเจน การแต่งกายอย่างภูมิฐานของพนักงาน ความรวดเร็วของระบบงาน ระบบคอมพิวเตอร์ ความถูกต้องของตัวเลขยอดเงิน การมีเครื่องมือที่ทันสมัยจัดไว้ครบครันสำหรับบริการ ไม่ว่าจะ เป็นเครื่องถอนเงิน (เอทีเอ็ม) เครื่องปรับยอดเงินในสมุดอัตโนมัติ เครื่องฝากเงิน และอื่นๆ จะต้องตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการด้วยเช่นกัน สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่เปิดกิจการมานาน มีชื่อเสียงมานานมักจะได้อีกว่ามีคุณภาพของการบริการที่ดีด้วย การตัดสินใจของผู้ใช้บริการ โดยดูจากกระบวนการให้บริการ แม้ผลประกอบการอาจจะออกมาไม่ดีผู้รับบริการก็ยอมรับได้ เช่น ผลตอบแทนจากการลงทุนในกองทุนรวมที่ได้รับจริงน้อยกว่าการคาดการณ์ไว้ในครั้งแรกที่เสนอขาย ผู้รับบริการก็อาจจะยอมรับได้ เพราะเห็นว่าทางธนาคารมีความสนใจ และมีการชี้แจงกับผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอ ต่างจากธนาคาร

พาณิชย์ที่เพิ่งเป็นที่รู้จักผู้รับบริการอาจรู้สึกตรงข้ามอย่างสิ้นเชิง อาจเป็นเพราะว่าการสื่อสารที่พนักงานมีให้กับผู้รับบริการและการเพิ่มช่องทางการให้บริการอย่างครบวงจร ขยายขอบเขตขีดความสามารถการให้บริการเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มช่องส่วนแบ่งทางการตลาดของธนาคาร และลดต้นทุนที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ให้กับธนาคาร

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น และผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นพนักงานของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเห็นความสำคัญว่าการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของธนาคารที่สามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการด้วยผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และบริการที่เลิศ การให้ข้อมูลข่าวสารที่ครบถ้วนถูกต้อง เป็นธรรม การเห็นคุณค่าและให้เกียรติลูกค้า จะส่งผลต่อจำนวนผู้ใช้บริการความสามารถในการเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดของธนาคาร ดังนั้นจึงสนใจศึกษาความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อการให้บริการของธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานด้านการให้บริการของธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อการให้บริการของธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อการให้บริการของธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ผู้รับบริการที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน
2. ผู้รับบริการที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน
3. ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

การบริการ (Service) คือ กิจกรรมหรือกระบวนการในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์กร เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่นให้ได้รับความสุขและความสะดวกสบายหรือเกิดความพึงพอใจจากผลของการกระทำนั้น การบริการมีลักษณะเฉพาะของตัวมันเองซึ่งไม่สามารถจับต้องได้ ไม่สามารถครอบครองเป็นเจ้าของในลักษณะที่เป็นรูปธรรมได้ และไม่จำเป็นต้องรวมอยู่กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ การบริการนั้นเกิดจากความเอื้ออาทร ความมีน้ำใจไมตรี เปี่ยมด้วยความปรารถนาดีช่วยเหลือเกื้อกูลให้ความสะดวกรวดเร็ว ให้ความเป็นธรรมและความเสมอภาค

การบริการ หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองฝ่ายคือผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เป็นการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกของผู้ให้บริการเพื่อให้ผู้รับบริการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตั้งใจไว้

ลักษณะของงานบริการมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ ไม่มีตัวตน มองไม่เห็น จับต้องไม่ได้ คุณภาพไม่แน่นอน เพราะขึ้นอยู่กับตัวผู้รับบริการ แบ่งแยกผู้รับบริการออกจากกรรับบริการไม่ได้และเก็บรักษาไม่ได้ เพราะไม่มีตัวตน (Kotler, 1994, p. 464. อ้างถึงใน บรรจง มาสขาว, 2552 : 16)

ลักษณะของการให้บริการ มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangibility) บริการไม่สามารถจับต้องได้ ดังนั้น กิจการต้องหาหลักประกันที่แสดงถึงคุณภาพและประโยชน์จากบริการ ได้แก่

1.1 สถานที่ (Place) ต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่น และความสะดวกให้กับผู้มาติดต่อ

1.2 บุคคล (People) พนักงานบริการต้องแต่งตัวให้เหมาะสม บุคลิกดี พุดจาดี เพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและเกิดความเชื่อมั่นว่าบริการจะดีด้วย

1.3 เครื่องมือ (Equipment) อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ ต้องมีประสิทธิภาพให้บริการรวดเร็วและให้ลูกค้าพอใจ

1.4 วัสดุสื่อสาร (Communication material) สื่อโฆษณา และเอกสารการโฆษณาต่างๆ จะต้องสอดคล้องกับลักษณะของการบริการที่เสนอขายและลักษณะของลูกค้า

1.5 สัญลักษณ์ (Symbols) ชื่อ หรือ เครื่องหมายตราสินค้าที่ใช้ในการบริการ เพื่อให้ผู้บริโภคเรียกได้ถูกต้องและสื่อความหมายได้

1.6 ราคา (Price) การกำหนดราคา ควรเหมาะสมกับระดับการให้บริการที่ ชัดเจน และง่ายต่อการจำแนกระดับบริการที่แตกต่างกัน

2. ไม่สามารถแบ่งแยกการให้บริการ (Inseparability) การให้บริการเป็นทั้งการผลิตและการบริโภคในขณะเดียวกัน ผู้ขายแต่ละรายจะมีลักษณะเฉพาะตัว ไม่สามารถให้คนอื่นให้บริการแทนได้ เพราะต้องผลิตและบริโภคในเวลาเดียวกัน ทำให้การขายบริการอยู่ในวงจำกัดในเรื่องของเวลา

3. ไม่แน่นอน (Variability) ลักษณะของการบริการไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับว่าผู้ขายบริการจะเป็นใคร จะให้บริการเมื่อใด ที่ไหน อย่างไร

4. ไม่สามารถเก็บไว้ได้ (Perish ability) บริการไม่สามารถเก็บไว้ได้เหมือนสินค้าอื่นๆ ดังนั้นถ้าลักษณะความต้องการไม่แน่นอน จะทำให้เกิดปัญหาหรือบริการไม่ทันหรือไม่มีลูกค้า

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคลในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงใดอย่างหนึ่งหรือเป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ หรือความคิดเห็นเป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ได้รับ

องค์ประกอบของความคิดเห็น

จากการศึกษาเรื่ององค์ประกอบของความคิดเห็น ทิศนา แคมมณี (2540 : 18) ได้อธิบายว่า องค์ประกอบของความคิดเห็นมี 3 ส่วน ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้และความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มหรือสถานการณ์ใดๆ ความรู้และความคิดดังกล่าวจะเป็นส่วนกำหนด

ลักษณะและทิศทางของความคิดเห็นของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความรู้และการติดต่อกับสิ่งเร้าได้ครบถ้วนแล้ว บุคคลจะมีความคิดเห็นต่อสิ่งเร้าในทางบวกหรือลบชัดเจนขึ้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) ได้แก่ อารมณ์หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า อารมณ์หรือความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นสิ่งกำหนดลักษณะและทิศทางของความคิดเห็นของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีอารมณ์หรือความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะมีความคิดเห็นในทางบวกต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าบุคคลมีอารมณ์หรือความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลจะมีความคิดเห็นในทางลบ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior Component) คือ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง พฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นสิ่งบอกลักษณะและทิศทางของความคิดเห็นของบุคคล กล่าวคือ ถ้าพฤติกรรมของบุคคลที่จะแสดงออกต่อสิ่งเร้านั้นชัดเจนแน่นอนความคิดเห็นก็ย่อมมีลักษณะเป็นบวกหรือลบชัดเจนแน่นอน

ณัฐทรินทร์ สถิตวราทร (2554 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง คุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 389 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26-35 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-25,000 บาท และประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทยสาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี พบว่า ผู้ใช้บริการมีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทยสาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ใช้บริการเห็นว่าคุณภาพการให้บริการด้านการรับประกันมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ด้านสิ่งที่สัมผัสได้ ส่วนด้านการเอาใจใส่ลูกค้าเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทยสาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ให้บริการที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทยสาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรีที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.50 ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทยในภาพรวมอยู่ในระดับดี

บังอร ชลสกุลถาวร (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพในการให้บริการของ บมจ. ธนาคารกรุงไทย สาขาหนองมน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของ บมจ.ธนาคารกรุงไทย สาขาหนองมน เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพในการให้บริการ จำแนกตามคุณลักษณะของลูกค้าและศึกษาข้อเสนอแนะจากลูกค้าในเรื่องคุณภาพในการให้บริการของ บมจ. ธนาคารกรุงไทยสาขาหนองมน จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 345 คน จากกลุ่มประชากรที่มาใช้บริการกับ บมจ. ธนาคารกรุงไทย สาขาหนองมน จำนวน 2,459 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมมติฐานที่ใช้ t-test และ

One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทั่วไปของผู้เข้ารับบริการจาก บมจ. ธนาคารกรุงไทยสาขาหนองมน ส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 21-29 ปี เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจจบการศึกษาปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 10,001 บาท มาใช้บริการโดยไม่รู้จักกับพนักงานของธนาคารมาก่อน เฉลี่ยในการมาใช้บริการกับธนาคาร 2 ครั้งต่อเดือน มีระยะเวลาในการเป็นลูกค้ากับธนาคารน้อยกว่า 5 ปี และประเภทของบริการที่ลูกค้าใช้มากที่สุดคือเงินฝากออมทรัพย์ซึ่งการศึกษาความคิดเห็นของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการ ทั้ง 10 ด้านภาพรวมอยู่ในระดับบริการค่อนข้างดี ค่าเฉลี่ย 3.64 อันดับหนึ่ง คือด้านความน่าเชื่อถือ รองลงมาคือด้านความมีอัธยาศัยไมตรี และอันดับสุดท้ายคือด้านการเข้าใจและรู้จักผู้รับบริการ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพในการให้บริการ จำแนกตามคุณลักษณะของลูกค้า ซึ่งประเภทของบริการที่ต่างกัน และการรู้จักคุ้นเคยกับพนักงานธนาคาร และความถี่ในการมาใช้บริการกับธนาคาร ที่ต่างกันมีผลต่อคุณภาพในการให้บริการของธนาคารที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้อเสนอแนะจากลูกค้า เห็นว่าควรเพิ่มจำนวนพนักงานด้านบริการให้มากกว่าเดิมในช่วงวันสิ้นเดือน รองลงมาเสนอแนะว่าควรมีตู้ฝากเงินอัตโนมัติให้บริการเพิ่มอีกจากการฝากเงินที่หน้าเคาน์เตอร์ และพนักงานผู้ให้บริการควรดูแลเอาใจใส่ลูกค้าเพิ่มมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ในช่วงเดือนตุลาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2560 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555 : 46) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ 95 % และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples) และ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ในช่วงเดือนตุลาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 229 คน (คิดเป็นร้อยละ 59.64) รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 155 คน (คิดเป็นร้อยละ 40.36) ส่วนใหญ่มีอาชีพอิสระหรืออาชีพส่วนตัว จำนวน 197 คน (คิดเป็นร้อยละ 51.30) รองลงามีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 119 คน (คิดเป็นร้อยละ 30.99) และมีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 68 คน (คิดเป็นร้อยละ 17.71) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 173 คน (คิดเป็นร้อยละ 45.05) รองลงามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 112 คน (คิดเป็นร้อยละ 29.16) และมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 99 คน (คิดเป็นร้อยละ 25.79)

2. ผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคาร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.80$) ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ($\bar{x} = 3.76$) ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.69$) ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ($\bar{x} = 3.65$) และด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม ($\bar{x} = 3.59$) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การได้รับบริการตามลำดับการมารับบริการ ($\bar{x} = 4.11$) รองลงมาคือ ได้รับความเป็นธรรมในการให้บริการจากพนักงานของธนาคาร ($\bar{x} = 3.85$) และพนักงานของธนาคารให้ความสนใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส และบริการเป็นกันเองกับผู้รับบริการทุกคน ($\bar{x} = 3.73$) ตามลำดับ

2.2 ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การได้รับบริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว ($\bar{x} = 3.89$) รองลงมาคือ พนักงานของธนาคารให้บริการโดยทันทีเมื่อผู้มารับบริการมารับบริการ ($\bar{x} = 3.86$) และธนาคารมีการเปิดช่องบริการเพิ่ม เมื่อมีผู้มารับบริการจำนวนมากขึ้น ($\bar{x} = 3.81$) ตามลำดับ

2.3 ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ มีพนักงานให้บริการและคอยให้คำแนะนำอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.88$) รองลงมาคือ ธนาคารจัดให้มีเก้าอี้ที่นั่ง ที่เขียนคำร้อง ที่วางเอกสารหรือสัมภาระอื่นอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.86$) และธนาคารจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์สำหรับให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.85$) ตามลำดับ

2.4 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ผู้ให้บริการสามารถตอบข้อสงสัยหรือให้ความรู้ในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.84$) รองลงมาคือ ธนาคารให้มีพนักงานคอยให้คำแนะนำและบริการอย่างต่อเนื่องจนเสร็จภารกิจ ($\bar{x} = 3.80$) และธนาคารให้มีพนักงานบริการตลอด ไม่เว้นแม้กระทั่งช่วงเวลาพักกลางวัน ($\bar{x} = 3.78$) ตามลำดับ

2.5 ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ของเจ้าหน้าที่ที่มีความทันสมัยพร้อมให้บริการ ($\bar{x} = 3.76$) รองลงมาคือ ธนาคารมีการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการโดยตลอด ($\bar{x} = 3.73$) และธนาคารมีการให้บริการในลักษณะทำงานเป็นทีม ($\bar{x} = 3.66$) ตามลำดับ

3. ผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคาร ธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน

4. ผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคาร ธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน

5. ผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคาร ธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อการให้บริการของธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้ศึกษาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคาร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ญัฐศรินทร์ สถิตวราทร (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ

ผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนครชลบุรี โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทยสาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี พบว่า ผู้ใช้บริการมีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทยสาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับการศึกษาของ ปวีณา คชสาร (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขา ศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษพบว่า คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรา ธรรมพรสิริ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพการบริการแก่ประชาชนของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการได้รับคุณภาพการบริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษพบว่า การได้รับคุณภาพบริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม ในภาพรวมอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับการศึกษาของ ปารีชาติ อ่อนละม้าย (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพบริการของธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) สาขานาเกลือ (พัทยา) ตามความคาดหวัง และการรับรู้จริงของผู้รับบริการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพในการให้บริการของธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) สาขานาเกลือ (พัทยา) พร้อมทั้งเปรียบเทียบคุณภาพในการให้บริการตามความคาดหวังและการรับรู้จริง ผลการศึกษพบว่า ความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อคุณภาพการให้บริการตามความคาดหวังทั้ง 5 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับความคาดหวังสูง ค่าเฉลี่ย 3.82 และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ บังอร ชลสกุลถาวร (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพในการให้บริการของ บมจ. ธนาคารกรุงไทย สาขาหนองมน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการของ บมจ.ธนาคารกรุงไทย สาขาหนองมน เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพในการให้บริการ จำแนกตามคุณลักษณะของลูกค้าและศึกษาข้อเสนอแนะจากลูกค้าในเรื่องคุณภาพในการให้บริการของ บมจ. ธนาคารกรุงไทยสาขาหนองมน ผลการศึกษพบว่า ความคิดเห็นของลูกค้าต่อคุณภาพการให้บริการ ทั้ง 10 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับบริการค่อนข้างดี ค่าเฉลี่ย 3.64

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ มีผลการศึกษาเป็นรายด้านเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย ผู้ศึกษาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ มีพนักงานให้บริการและคอยให้คำแนะนำอย่างเพียงพอ รองลงมาคือ ธนาคารจัดให้มีเก้าอี้ที่นั่ง ที่เขียนคำร้อง ที่วางเอกสารหรือสัมภาระอื่นอย่างเพียงพอ และธนาคารจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์สำหรับให้บริการอย่างเพียงพอ ตามลำดับ ส่วนข้อที่เห็นว่าควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ ธนาคารจัดให้มีห้องสุขาอย่างเพียงพอ และมีป้ายบอกทางอย่างชัดเจน

1.2 ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ การได้รับบริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว รองลงมาคือ พนักงานของธนาคารให้บริการโดยทันทีเมื่อผู้มารับบริการมารับบริการ และธนาคารมีการเปิดช่องบริการเพิ่ม เมื่อมีผู้มารับบริการจำนวนมากขึ้น ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรา ธรรมพรสิริ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้

ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพการบริการแก่ประชาชนของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการได้รับคุณภาพการบริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การได้รับคุณภาพการบริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม ในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยด้านการทำให้ผู้มาใช้บริการเกิดความเชื่อมั่นด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้มาใช้บริการ ด้านความตั้งใจที่จะให้บริการเกิดความรวดเร็ว และด้านความน่าเชื่อถือของธนาคาร อยู่ในระดับดี ส่วนข้อที่เห็นว่าควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ ธนาคารจัดให้มีจำนวนผู้ให้บริการเพียงพอ

1.3 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ผู้ให้บริการมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ ผู้ให้บริการสามารถตอบข้อสงสัยหรือให้ความรู้ในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี รองลงมาคือ ธนาคารให้มีพนักงานคอยให้คำแนะนำและบริการอย่างต่อเนื่องจนเสร็จภารกิจ และธนาคารให้มีพนักงานบริการตลอด ไม่เว้นแม้กระทั่งช่วงเวลาพักกลางวัน ตามลำดับ ส่วนข้อที่เห็นว่าควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ พนักงานธนาคารที่เข้ามาเปลี่ยนเวร สามารถให้บริการต่อจากเจ้าหน้าที่คนเดิมได้

1.4 ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ผู้ให้บริการมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ของเจ้าหน้าที่ที่มีความทันสมัย พร้อมให้บริการ รองลงมาคือ ธนาคารมีการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการโดยตลอด และธนาคารมีการให้บริการในลักษณะทำงานเป็นทีม ตามลำดับ ส่วนข้อที่เห็นว่าควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ การให้บริการอย่างเป็นระบบ มีความถูกต้องและมีมาตรฐาน

1.5 ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ผู้ให้บริการมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดคือ การได้รับบริการตามลำดับการมารับบริการ รองลงมาคือ ได้รับความเป็นธรรมในการให้บริการจากพนักงานของธนาคาร และพนักงานของธนาคารให้ความสนใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส และบริการเป็นกันเองกับผู้รับบริการทุกคน ตามลำดับ ส่วนข้อที่เห็นว่าควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ การให้บริการผู้มารับบริการที่มีฐานะ เพศ อายุ ศาสนาและแนวคิดแตกต่างกัน ควรได้รับการบริการในมาตรฐานเดียวกัน

2. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคาร ธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ญัฐศรีรินทร์ สติตวรารท (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนครชลบุรี โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทยสาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี ไม่แตกต่าง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ปวีณา คชสาร (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขา ศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านเพศที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ

อดิษฐ์ ครุฑเดชะ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง (เขตประกอบการเสรี 2) จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาคุณภาพการบริการและเปรียบเทียบคุณภาพการบริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง (เขตประกอบการเสรี 2) จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และช่วงเวลาในการใช้บริการ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ อายุและรายได้ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการของธนาคารไม่แตกต่างกัน

3. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคาร ธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ปวีณา คชสาร (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขา ศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านอาชีพหลัก ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารไม่แตกต่างกัน

4. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้รับบริการธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคาร ธนาคารกสิกรไทย สาขาสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ปวีณา คชสาร (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขา ศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาศรีราชา อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้
 - 1.1 ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม การให้บริการผู้มารับบริการที่มีฐานะ เพศ อายุ ศาสนาและแนวคิดแตกต่างกัน ควรได้รับการบริการในมาตรฐานเดียวกัน
 - 1.2 ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ธนาคารจัดให้มีจำนวนผู้ให้บริการเพียงพอ
 - 1.3 ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ธนาคารควรจัดให้มีห้องสุขาอย่างเพียงพอ และมีป้ายบอกทางอย่างชัดเจน
 - 1.4 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง พนักงานธนาคารที่เข้ามาเปลี่ยนเวรควรสามารถให้บริการต่อจากเจ้าหน้าที่คนเดิมได้
 - 1.5 ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ควรมีการทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาการให้บริการอยู่เสมอและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน
 - 2.2 ควรศึกษาปัญหา และอุปสรรคของการให้บริการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐศรีนทร์สถิตวราทร. 2554.คุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทยสาขานิคมอุตสาหกรรมมตะนครชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทีศนา แคมมณี. 2545. ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2555. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บรรจง มาสขาว. 2552. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บังอร ชลสกุลถาวร. 2550. คุณภาพในการให้บริการของ บมจ. ธนาคารกรุงไทย สาขาหนองมน. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปวีณา คชสาร. 2552. คุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสินสาขาศรีราชาอำเภศรีราชา จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทรา ธรรมพรสิริ. 2552. คุณภาพการบริการแก่ประชาชนของธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด(มหาชน) สาขาอ่าวอุดมอำเภศรีราชาจังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อดิษฐ์ ครุฑเดชะ. 2552. คุณภาพการให้บริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด (มหาชน) สาขานิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง (เขตประกอบการเสรี 2) จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

ความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สิทธิพงษ์ ปานดี¹

วิภาส ทองสุทธิ²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ศึกษาคือ ประชาชนผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 369 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test แบบ Independent samples) และ F-test (one way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความความพึงพอใจต่อการใช้น้ำประปาหมู่บ้าน ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านราคาและค่าใช้จ่าย ด้านสถานที่ให้บริการ ด้านการให้บริการแก่ผู้ใช้น้ำประปา ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และด้านคุณภาพของน้ำประปาตามลำดับ
2. ประชาชนผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีเพศ และอาชีพ ต่างกัน ความความพึงพอใจต่อการใช้น้ำประปาหมู่บ้าน ไม่แตกต่างกัน

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²รองศาสตราจารย์ ดร... สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

This research purposed to study and comparison the satisfaction of consumer to village water supply under Bang maduei sub-district organization administration Punpin district Surat Thani province classified by gender and occupation. The sample were consumer to village water supply under Bang maduei sub-district organization administration totally 369 persons. The instrument used for collecting the data was a

questionnaire rating scale 5 level. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean standard deviation, t-test and One way ANOVA.

The study results revealed that :

1. The satisfaction of consumer to village water supply under Bang maduei sub-district organization administration Punpin district Surat Thani province in overall was at moderate level. Each aspect was at moderate level. The arranged mean scores from the highest to the lowest mean were price and expense, place of service, service to customer, service of officer, and water supply quality respectively.

2. Comparison the satisfaction of consumer to village water supply under Bang maduei sub-district organization administration Punpin district Surat Thani province classified by gender and occupation overall and each aspect were not statistical different.

บทนำ

ประเทศไทยมีปัญหาการขาดแคลนน้ำในทั่วทุกภาคของประเทศ จากการที่ประเทศไทยประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำในหลาย ๆ พื้นที่ไม่ว่าจะเป็นน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการทำการเกษตร น้ำเพื่อการทำอุตสาหกรรม น้ำเพื่อการเลี้ยงสัตว์ และอื่น ๆ เป็นเหตุการณ์ที่ได้ชื่อว่าเป็นภาวะภัยแล้งซ้ำซาก ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคทั่วประเทศให้มีความเพียงพอต่อความต้องการของทุกภาคส่วนของสังคม อีกทั้งรัฐบาลยังมีนโยบายบริหารจัดการสำรองน้ำให้เพียงพอในพื้นที่แล้งซ้ำซากอีกด้วย โดยรัฐบาลได้ริเริ่มให้มีโครงการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคโดยจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศไปแก้ไขปัญหาเร่งด่วนเรื่องนี้ และเป็นโครงการที่เกิดจากความต้องการของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันโดยให้ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด สถาบันการเงิน และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกันจัดสรรงบประมาณให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม และคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ ในส่วนของกลุ่มภารกิจด้านทรัพยากรน้ำในแผ่นดิน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถองค์กรประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อบริหารจัดการน้ำ โดยพัฒนาองค์ความรู้และส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการบริหารจัดการน้ำในทุกระดับ

ภารกิจในการจัดบริการน้ำสะอาดในชุมชน เป็นบทบาทและหน้าที่หนึ่งซึ่งรัฐจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีน้ำสะอาดเพื่อเป็นน้ำดื่มและใช้อย่างเพียงพอ หากประชาชนในชุมชนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้ไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสำหรับการดื่มและใช้ก็จะเป็นบ่อเกิดของโรคระบาดได้ “พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ. ศ. 2537 มาตรา 68 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำกิจการให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร” และ “พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 51 มาตรา 53 และมาตรา 56 กำหนดให้เทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร จัดทำกิจการให้มีน้ำสะอาด หรือการประปาเพื่อประชาชน” ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการปฏิรูประบบราชการมีส่วนร่วมราชการในสังกัดกระทรวงต่างๆ ได้แก่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กรมโยธาธิการ กรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย และกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ปฏิบัติภารกิจใน

ด้านการจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคและบริโภคของประชาชนในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะในชนบท อาทิ ระบบประปาหมู่บ้าน บ่อน้ำบาดาล บ่อน้ำตื้นและภาชนะเก็บน้ำฝน เป็นต้น สำหรับในเขตเมือง มีการประปานครหลวงและการประปาส่วนภูมิภาคให้บริการน้ำประปาทำให้ประชาชนมีน้ำอุปโภคบริโภคในปริมาณที่เพียงพอเพิ่มขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ตามจากการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปาและน้ำบริโภคในครัวเรือนปี 2551-2553 ของกรมอนามัย พบว่า คุณภาพน้ำประปาและน้ำบริโภคส่วนใหญ่ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำบริโภคกรมอนามัย ซึ่งจะต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อปกป้องผู้ใช้จากเชื้อโรคและสิ่งปนเปื้อนในน้ำที่อาจทำให้เกิดการเจ็บป่วยได้ ทั้งนี้ข้อมูลจากการเฝ้าระวังโรคของกระทรวงสาธารณสุขพบว่าทุกๆ ปีมีผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตจากโรคที่เกิดจากน้ำเป็นสื่อ อาทิ โรคอุจจาระร่วง โรคบิด โรคไทฟอยด์และหนองพวยฯ ยังเป็นปัญหาสาธารณสุขของประเทศ โดยเฉพาะโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันยังมีผู้ป่วยในแต่ละปีมากกว่า 1 ล้านราย นอกจากนี้ยังมีการเจ็บป่วยจากการปนเปื้อนโลหะหนักในแหล่งน้ำซึ่งมีได้หมายถึงการปล่อยของเสียสู่แหล่งน้ำเท่านั้น แต่ยังมีหมายรวมถึงสารเคมีที่มีอยู่ตามธรรมชาติในแหล่งน้ำใต้ดินอีกด้วย

กรมทรัพยากรน้ำและกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้ถ่ายโอนภารกิจต่างๆ ได้แก่ งานด้านจัดหา น้ำบาดาล งานด้านระบบประปาหมู่บ้าน ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจ พ.ศ. 2542 ดังนั้น จึงได้จัดทำแผนงานถ่ายเทเทคโนโลยีด้านการบริหารจัดการน้ำให้แก่ท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างความรู้ และให้ท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำได้ในเบื้องต้น ดังนั้นหน่วยงานจึงได้มีแผนงานถ่ายเทเทคโนโลยีด้านการบริหารจัดการน้ำให้แก่ท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างความรู้ และให้ท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำได้ในเบื้องต้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 มุ่งเน้นให้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้ใช้น้ำในกลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการถ่ายเทเทคโนโลยีด้านการบริหารจัดการน้ำผ่านการทดสอบหรือปฏิบัติจริงตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอน และกระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหนึ่งในภารกิจดังกล่าว คือ การให้มีน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคแก่ประชาชนด้วย ดังนั้น ส่วนราชการจึงได้ถ่ายโอนภารกิจ และทรัพย์สินสาธารณูปโภค (แหล่งน้ำและระบบประปาชนบท) คือ การก่อสร้างระบบประปาชนบทให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการต่อไป

การบริหารกิจการประปาจึงอยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารกิจการประปาจะได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งให้มีหน้าที่บริหารกิจการประปาเพื่อบริการน้ำสะอาด โดยใช้งบประมาณจาก อปท. หลังจากการถ่ายโอนภารกิจการจัดหาน้ำสะอาดโดยการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว เกิดการบริหารกิจการประปาขึ้นหลายรูปแบบ บางแห่ง อปท. เป็นผู้บริหารกิจการประปาแทนคณะกรรมการบริการกิจการประปาหมู่บ้านทั้งหมด อปท. บางแห่ง ให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้บริหารกิจการประปาต่อไป บางแห่งก็เกิดปัญหาในการทางปฏิบัติ บางแห่งประสบความสำเร็จมีผลกำไรสูง บางแห่ง อปท. ยากเข้าไปบริการกิจการเอง แต่คณะกรรมการบริหารไม่ประสงค์ให้ อปท. บริหาร บางแห่งไม่ประสบความสำเร็จกิจการขาดทุน กรณีนี้เช่นนี้คณะกรรมการบริหารกิจการประปาต้องการให้ อปท. เข้ามาบริหารกิจการแต่ อปท. ไม่เข้าไป เป็นต้น

ปัจจุบันมีการแก้ไขปัญหานี้แล้ว โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งไปยัง อปท. ทุกแห่งให้ทราบถึงแนวทางการจัดทำข้อบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องการบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน และประปาชนบท ซึ่งระบุให้กิจการประปาเป็นทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมอบให้คณะกรรมการบริหารกิจการประปาดำเนินการบริหารจัดการ หากมีระบบประปาหมู่บ้าน และประปาชนบทชำรุดเสียหายเพียงเล็กน้อย ให้ถือเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารที่ต้องซ่อมแซม และบำรุงรักษา แต่ถ้าหากระบบประปาหมู่บ้านและประปาชนบทชำรุดเสียหายมากหรือเกินกำลังความสามารถของคณะกรรมการบริหารให้ถือว่าเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องซ่อมแซม และบำรุงรักษาให้สามารถใช้งานได้อยู่เสมอ

องค์การบริหารตำบลบางมะเดื่อ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นชุมชนเล็กๆ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำพุมดวง แต่เดิมมีผู้อาศัยจำนวนไม่มากนัก การคมนาคมขนส่งจึงใช้การขนส่งทางน้ำ ที่แห่งนี้มีต้นมะเดื่อจำนวนมากชาวบ้านจึงเรียกว่า “บ้านบางมะเดื่อ” ปัจจุบันมีการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านบางประชาภิบาล หมู่ 2 บ้านบางมะเดื่อ หมู่ 3 บ้านท่าม่วง หมู่ 4 บ้านศรีพุมวัลย์ หมู่ 5 บ้านห้วยมุด หมู่ 6 บ้านแหลมเคียร และหมู่ 7 บ้านถ้ำเม่น ประชาชนที่พักอาศัยในเขตพื้นที่ตำบลบางมะเดื่อมีทั้งหมด 4,689 คน เป็นชาย 2,319 คน และหญิง 2,370 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,028 ครัวเรือน นอกจากนี้พื้นที่ตำบลบางมะเดื่อยังมีประชากรแฝงที่พักอาศัยในจำนวนมาก (ประชากรแฝง ได้แก่ แรงงานต่างชาติ ประชาชนที่มารับจ้างหรือมาทำงานในตำบลโดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามา)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น และผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น จึงสนใจศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานการให้บริการน้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกัน
2. ผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ ที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เป็นไปในทางที่ดีและไม่ดี หรือในด้านบวกและในด้านลบ หรือไม่มีปฏิกิริยา คือเฉยๆ ก็ได้ ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคลนั้น โดยอาจแบ่งตามปัจจัยที่เกิดความพึงพอใจได้ 2 แบบ คือ

ความพึงพอใจที่เกิดจากปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ความพึงพอใจที่ได้รับจากการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และความพึงพอใจที่เกิดจากปัจจัยระดับสูง ได้แก่ ความพึงพอใจที่ได้รับการตอบสนองความรู้สึกภายใน เช่น ความรู้สึกรัก ชอบ โกรธ เกลียด เป็นต้น

ความพึงพอใจและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

ความพึงพอใจเป็นจิตใต้สำนึกที่เกิดขึ้นและเป็นปัจจัยหนึ่งของมนุษย์ทุกคน ที่มีความรู้สึกพึงพอใจ ประทับใจ เมื่อได้รับการบริการต่อสิ่งนั้น ที่ตรงกับความต้องการของตนเอง โดยที่ตนเองคิดว่าการให้บริการนั้นเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ เคารพสิทธิของประชาชนผู้รับบริการ ไม่มีการคอร์รัปชัน มีระบบตรวจสอบถ่วงดุล และมาตรการลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจน ไม่มีระบบช่วย แต่ระดับความพึงพอใจย่อมมีความแตกต่างไปตามทัศนคติ ค่านิยม ระดับการศึกษาของผู้รับบริการ ตลอดจนขึ้นอยู่กับสถานการณ์สภาพแวดล้อม เป็นองค์ประกอบ กล่าวคือ ความพึงพอใจเกิดขึ้นได้จากการที่ได้รับสิ่งที่ตนปรารถนาและได้รับสนองตอบความต้องการนั้น ดังนั้นจะเห็นว่า ความสำคัญของทฤษฎีความพึงพอใจอยู่ที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับของผู้รับบริการ กับคุณภาพการให้บริการ ดังนั้นในการจัดการคุณภาพของการให้บริการจึงนิยมใช้ความพึงพอใจเป็นเกณฑ์

แนวทางในการสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

สถาบันหัวหน้าคนงานแห่งชาติ (อ้างถึงใน ยุพดี ลิ้มธรรสุกุล, 2541 : 10) ได้ให้แนวทางในการสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ไว้ดังนี้

1. ผู้ให้บริการจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับบริการ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องกระทำตนให้ผู้รับบริการมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ให้บริการด้วย
2. เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการจะต้องเป็นผู้มีความภูมิฐาน บุคลิกภาพดี แต่งกายสะอาด เรียบร้อย สง่างาม
3. เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการควรแจ้งให้ผู้รับบริการทราบว่าตนต้องการทำอะไรบ้าง จะต้องใช้เวลาเท่าไร ในการติดต่อหรือให้บริการ จะต้องสร้างความรู้สึกว่าผู้ให้บริการมีความพร้อมและตั้งใจที่จะช่วยเหลือ หรือให้บริการแก่ผู้รับบริการอย่างเต็มที่
4. เมื่อมีผู้รับบริการเข้ามาติดต่อขอรับบริการ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการจะต้องให้ความสำคัญและความสนใจแก่ผู้รับบริการทันที การให้ความสนใจรวมไปถึงความพยายามที่จะให้ความช่วยเหลือหรือบริการทันที
5. อย่าพูดหรือพยายามเน้นในสิ่งที่เป็นจุดเด่นของการให้บริการ แต่จะต้องพูดหรือกล่าวถึงความสำคัญของผู้รับบริการมากกว่า
6. พยายามให้ความช่วยเหลือหรือบริการบางสิ่งบางอย่างที่สามารถแก้ไขปัญหาหรือความต้องการของผู้รับบริการเท่าที่สามารถทำได้การให้บริการอะไรนอกเหนือจากการให้บริการตามปกติจะเป็นตัวกระตุ้น ให้เกิดสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้รับบริการกับหน่วยงานหรือองค์การที่เขาติดต่อ
7. ถ้าเกิดความล่าช้าในการให้บริการอันเนื่องมาจากสาเหตุที่คาดไม่ถึง การขออภัยและรับผิดชอบผู้รับบริการพร้อมทั้งอธิบายให้ทราบถึงสาเหตุเหล่านั้นให้ผู้รับบริการทราบทันที เป็นหนทางเดียวที่จะป้องกันความรู้สึกที่ไม่ดีของผู้รับบริการที่มีต่อหน่วยงานหรือองค์การ แต่หน่วยงานหรือองค์การจะต้องถือเป็นการกิจสำคัญยิ่งที่จะป้องกันมิให้เกิดปัญหาเหล่านั้นขึ้นมาอีก
8. เมื่อผู้รับบริการมีความข้องใจหรือข้อสงสัย ผู้ให้บริการจะต้องมีความสนใจและตอบคำถามโดยไม่รีรอหรือชักช้า

9. ตอบหรืออธิบายหรือแก้ไขข้อร้องเรียนของผู้มารับบริการอย่างทันทีทันใดเช่นเดียวกับการไม่รีรอในการตอบข้อซักถาม

10. ถ้าไม่สามารถให้บริการแก่ผู้รับบริการได้ อันเนื่องมาจากเหตุผลต่างๆ เช่น แบบฟอร์มต่างๆ หหมด ผู้ให้บริการจะต้องให้ความช่วยเหลือผู้รับบริการให้ได้แบบฟอร์มที่ต้องการจากที่อื่น และเมื่อผู้รับบริการได้รับความช่วยเหลือเช่นนี้ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ให้บริการตลอดจนหน่วยงานหรือองค์การที่ให้บริการนั้นๆ ตลอดไป

แนวคิดที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นแนวคิดที่มองความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้รับบริการแบบผู้ให้บริการเป็นตัวกำหนดความพึงพอใจในบริการที่ได้รับ ซึ่งแนวคิดการสร้าง ความพึงพอใจโดยผ่านสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการนี้ได้รับการพัฒนาเพิ่ม ดังนี้

1. รักษาความลับสัญญาที่ให้ไว้กับผู้รับบริการ
2. มีการตอบรับในเรื่องที่ได้รับเอกสารหรือหลักฐานต่างๆ ภายใน 2 วัน
3. ไม่ควรให้ผู้รับบริการคอยนาน
4. ผู้ให้บริการต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับบริการ
5. เมื่อมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องเกิดขึ้น ผู้ให้บริการต้องรีบไปหาหรือ ติดต่อกับผู้รับบริการ

ก่อนที่ผู้รับบริการจะมาหา

6. การติดต่อสื่อสารใดๆ ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์และเปิดเผยต่อกัน

7. ระบบการทำงานจะต้องมีความน่าเชื่อถือ
8. แก้ไขปัญหาหรือข้อผิดพลาดทุกด้านอย่างรวดเร็ว
9. เจ้าหน้าที่ทุกคนในหน่วยงานหรือองค์การจะต้องเป็นผู้รู้ คือ รู้ข้อมูลที่จำเป็นในหน้าที่

รับผิดชอบ

10. อย่ามองข้ามความสำคัญของรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ

11. พยายามจัดหน่วยงานหรือองค์การ และวัสดุครุภัณฑ์ทุกอย่างในหน่วยงานหรือองค์การให้มีความสง่างาม การแต่งกายของเจ้าหน้าที่ให้ถูกต้องดูเรียบร้อย สวยงาม

ความพึงพอใจ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา ความพึงพอใจของมนุษย์แต่ละคนที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง ย่อมมีความเข้มข้นแตกต่างกันไปตามทัศนคติ ค่านิยม ระดับการศึกษาของผู้รับบริการนั้น ตลอดจนสถานการณ์ทั่วไปหรือ สถานการณ์ในขณะที่มีการปะทะ สัมผัสกันเป็นองค์ประกอบอยู่ด้วย กล่าวกันว่าความพึงพอใจอาจเกิดขึ้นได้จากการที่ได้รับสิ่งที่ตนปรารถนาหรือ อยากรได้ ความพึงพอใจจึงเป็นทั้งพฤติกรรม และกระบวนการในการลดความตึงเครียด

การบริการ (Service)

การบริการ (Service) คือ กิจกรรมหรือกระบวนการในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์กร เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่นให้ได้รับความสุขและความสะดวกสบายหรือเกิดความพึงพอใจจากผลของการกระทำนั้น การบริการมีลักษณะเฉพาะของตัวมันเองซึ่งไม่สามารถจับต้องได้ ไม่สามารถครอบครองเป็นเจ้าของในลักษณะที่เป็นรูปธรรมได้ และไม่จำเป็นต้องรวมอยู่กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ การบริการนั้นเกิดจากความเอื้ออาทร ความมีน้ำใจไมตรี เปี่ยมด้วยความปรารถนาดีช่วยเหลือเกื้อกูลให้ความสะดวกรวดเร็ว ให้ความเป็นธรรมและความเสมอภาค

การให้บริการ มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangibility) บริการไม่สามารถจับต้องได้ ดังนั้น กิจการต้องหาหลักประกันที่แสดงถึงคุณภาพและประโยชน์จากบริการ ได้แก่
 - 1.1 สถานที่ (Place) ต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่น และความสะดวกให้กับผู้มาติดต่อ
 - 1.2 บุคคล (People) พนักงานบริการต้องแต่งตัวให้เหมาะสม บุคลิกดี พุดจาดี เพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและเกิดความเชื่อมั่นว่าบริการจะดีด้วย
 - 1.3 เครื่องมือ (Equipment) อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ ต้องมีประสิทธิภาพ ให้บริการรวดเร็วและให้ลูกค้าพอใจ
 - 1.4 วัสดุสื่อสาร (Communication material) สื่อโฆษณา และเอกสารการโฆษณาต่างๆ จะต้องสอดคล้องกับลักษณะของการบริการที่เสนอขายและลักษณะของลูกค้า
 - 1.5 สัญลักษณ์ (Symbols) ชื่อ หรือ เครื่องหมายตราสินค้าที่ใช้ในการบริการ เพื่อให้ผู้บริโภคเรียกได้ถูกต้องและสื่อความหมายได้
 - 1.6 ราคา (Price) การกำหนดราคา ควรเหมาะสมกับระดับการให้บริการที่ ชัดเจนและง่ายต่อการจำแนกระดับบริการที่แตกต่างกัน
2. ไม่สามารถแบ่งแยกการให้บริการ (Inseparability) การให้บริการเป็นทั้งการผลิตและการบริโภคในขณะเดียวกัน ผู้ขายแต่ละรายจะมีลักษณะเฉพาะตัว ไม่สามารถให้คนอื่นให้บริการแทนได้ เพราะต้องผลิตและบริโภคในเวลาเดียวกัน ทำให้การขายบริการอยู่ในวงจำกัดในเรื่องของเวลา
3. ไม่แน่นอน (Variability) ลักษณะของการบริการไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับว่าผู้ขายบริการจะเป็นใคร จะให้บริการเมื่อใด ที่ไหน อย่างไร
4. ไม่สามารถเก็บไว้ได้ (Perish ability) บริการไม่สามารถเก็บไว้ได้เหมือนสินค้าอื่นๆ ดังนั้นถ้าลักษณะความต้องการไม่แน่นอน จะทำให้เกิดปัญหาหรือบริการไม่ทันหรือไม่มีลูกค้า

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะตือ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4,689 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 369 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples) และ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ประชาชนผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะตือ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความพึงพอใจต่อการใช้น้ำประปาหมู่บ้าน ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านราคาและค่าใช้จ่าย ด้านสถานที่ให้บริการ

ด้านการให้บริการแก่ผู้ใช้น้ำประปา ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และด้านคุณภาพของน้ำประปาตามลำดับ

2. ประชาชนผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอบึงนาราง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีเพศ และอาชีพ ต่างกัน ความพึงพอใจต่อการใช้น้ำประปาหมู่บ้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. ประชาชนผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอบึงนาราง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความพึงพอใจต่อการใช้น้ำประปาหมู่บ้าน ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ ยุภาพร อำนาจ และคณะ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาระเบียบประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ เพื่อประเมินการควบคุมและดูแลระบบผลิตประปาหมู่บ้าน คุณภาพน้ำประปา และการบริหารงานกิจการประปาของคณะกรรมการบริหาร โดยทำการสุ่มตัวอย่างระบบผลิตประปา ทั้งสิ้น 110 แห่ง และใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของคณะกรรมการและผู้ดูแลระบบ เก็บตัวอย่างน้ำประปาเพื่อตรวจวัดคุณภาพการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำได้กำหนดพารามิเตอร์คือ ความเป็นกรด-ด่าง สีความขุ่น ของแข็งละลาย ความกระด้าง เหล็ก คลอไรด์ ไนเตรต โคลิฟอร์ม และ พีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย เปรียบเทียบกับเกณฑ์คุณภาพน้ำประปา ปี พ.ศ. 2543 ของกรมอนามัย พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารกิจการประปาอยู่ในระดับพอใช้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉวีวรรณ วินิจเขตคำณวน (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความ พึงพอใจในการรับบริการของผู้ใช้น้ำประปา กรณีศึกษาสำนักงานประปา สาขาบางเขน พบว่า ความพึงพอใจในการรับบริการของผู้ใช้น้ำประปา โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

จากผลการศึกษา เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เป็นรายด้าน พบว่าผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอบึงนาราง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความพึงพอใจด้านราคาและค่าใช้จ่าย มากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุเทพ ลียุทธานนท์ (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปาในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานประปาสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้น้ำประปาในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนในเรื่องของด้านราคา และค่าธรรมเนียมในการให้บริการมีความพึงพอใจน้อยที่สุด และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านคุณภาพของน้ำประปา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ ความเพียงพอของปริมาณน้ำประปาต่อการใช้ รองลงมา แรงดันของน้ำประปา ความสะอาดของน้ำประปา ความใสของน้ำประปา ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น และความสม่ำเสมอของปริมาณน้ำประปา สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉวีวรรณ วินิจเขตคำณวน (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการรับบริการของผู้ใช้น้ำประปา กรณีศึกษา สำนักงานประปา สาขาบางเขน พบว่า ความพึงพอใจในการรับบริการของผู้ใช้น้ำประปา โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

1.2 ด้านการให้บริการแก่ผู้ใช้น้ำประปา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ดารารัตน์ ศรีวิชัย. (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการน้ำประปามหาวิทยาลัยแม่โจ้ กรณีศึกษาผู้ที่ได้รับการจัดสรรให้พักอาศัยในบ้านพักมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปาในการให้บริการของโรงผลิตน้ำประปามหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยได้กำหนดปัจจัยคือ ด้านคุณภาพและความเชื่อถือได้ของน้ำประปา ด้านราคาน้ำ และการให้บริการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ ด้านอำนวยความสะดวกและด้านสถานที่ ด้านความรวดเร็วของกระบวนการให้บริการ ด้านการให้บริการแก่ผู้ใช้น้ำประปา ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ และด้านการให้บริการของพนักงาน พบว่า ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านราคาและค่าใช้จ่าย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ ค่าปรับชำระเงินช้ากว่ากำหนด รองลงมา ค่าธรรมเนียมขอติดตั้งมาตรวัดน้ำอัตราค่า น้ำประปา ค่าธรรมเนียมขอเพิ่มขนาดมาตรวัดน้ำ และค่าใช้จ่ายในกรณีต้องซ่อมหรือเปลี่ยนอุปกรณ์ ผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุเทพ ลียุทธานนท์ (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปาในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ที่มีต่อการให้บริการของสำนักงาน ประปาสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้น้ำประปาในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี มีความพึงพอใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนในเรื่องของด้านราคา และค่าธรรมเนียมในการให้บริการมีความพึงพอใจ น้อยที่สุด

1.4 ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้น้ำประปา รองลงมา เจ้าหน้าที่ยิ้มแย้ม แจ่มใสในการให้บริการ เจ้าหน้าที่การพูดจาไพเราะ สุภาพ มีอัธยาศัยไมตรี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่กระตือรือร้น รวดเร็ว และเต็มใจบริการ และเจ้าหน้าที่ แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉวีวรรณ วินิจเขตคำณวน (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการรับ บริการของผู้ใช้น้ำประปา กรณีศึกษา สำนักงานประปา สาขาบางเขน พบว่า ความพึงพอใจในการรับ บริการของผู้ใช้น้ำประปา โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

1.5 ด้านสถานที่ให้บริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ บริเวณพื้นที่ของสำนักงานมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยทำให้ท่านรู้สึกมีความสุขที่ดี เมื่อมาติดต่อ ประสานงาน รองลงมา สำนักงานจัดให้มีที่จอดรถอย่างเพียงพอ สำนักงานมีทำเลที่ตั้งที่ ติดต่อง่าย ท่านจึงสามารถเดินทางมาสำนักงานฯ ได้โดยสะดวก สำนักงานได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น น้ำดื่ม ที่นั่งพักคอย สำหรับผู้มาใช้บริการ สำนักงานจัดให้มีป้ายบอกจุดบริการ ป้ายประชาสัมพันธ์ มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย และสำนักงานจัดให้มีห้องน้ำที่สะอาด สะดวก สำหรับผู้มาใช้บริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉวีวรรณ วินิจเขตคำณวน (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจ ในการรับบริการของผู้ใช้น้ำประปา กรณีศึกษา สำนักงานประปา สาขาบางเขน พบว่า ความพึงพอใจใน การรับบริการของผู้ใช้น้ำประปา โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

2.1 ประชาชนผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล บางมะเดื่อ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการใช้น้ำประปาหมู่บ้าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ นฤมล เรืองโชติ (2557 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปาต่อการให้บริการ ของบริษัทประปาบางปะกง จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปา เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปา ที่มีต่อการให้บริการของบริษัทประปาบางปะกง จำกัด กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้น้ำประปาที่อยู่ในพื้นที่การจ่ายน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค สาขาบางปะกง จำนวน 392 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยอื่นๆ และความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า ANOVA (F-test, t-test) และ Multiple Regression Analysis (MRA) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำประปา

2.2 ประชาชนผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการใช้น้ำประปาหมู่บ้าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ พิงใจ ศรีเดช (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาชัยนาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาชัยนาท และเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาชัยนาท จำแนกตาม อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและรายได้ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาชัยนาท ด้านการให้บริการทั่วไป ด้านปริมาณและคุณภาพน้ำประปา ด้านการซ่อมท่อประปาและความพร้อมของอุปกรณ์ในการซ่อมท่อประปา ด้านปฏิบัติการเชิงพาณิชย์ในการอ่านมาตร การออกใบแจ้งหนี้ และการชำระเงินค่าน้ำประปา ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจอย่างยิ่ง ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาชัยนาท พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาชัยนาท ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉวีวรรณ วินิจเขต คำฉ้วน (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการรับบริการของผู้ใช้น้ำประปา กรณีศึกษาสำนักงานประปา สาขาบางเขน พบว่า ผู้ใช้น้ำประปาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

3.1 ด้านคุณภาพของน้ำประปา องค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ ควรตรวจสอบระบบและกวดขันในเรื่องความสม่ำเสมอของปริมาณน้ำประปา

3.2 ด้านการให้บริการแก่ผู้ใช้น้ำประปา องค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ ควรมีการพัฒนา ปรับปรุงในเรื่องความรวดเร็วในการบริการแต่ละขั้นตอน

3.3 ด้านราคาและค่าใช้จ่าย องค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ ควรพิจารณาทบทวนค่าใช้จ่ายในกรณีต้องซ่อมหรือเปลี่ยนอุปกรณ์

3.4 ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ ควรจัดให้มีเครื่องแบบหรือเครื่องหมายสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการในเรื่องเกี่ยวกับประปาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ

3.5 ด้านสถานที่ให้บริการ องค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ ควรสถานที่และการอำนวยความสะดวกสำหรับผู้มาใช้บริการให้เพียงพอมากยิ่งขึ้น

5. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหาร จัดการประปาหมู่บ้านขององค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อเปรียบเทียบและเป็นแนวทางในการพัฒนาบริหาร จัดการประปาหมู่บ้าน

5.2 ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการบริหาร จัดการประปาหมู่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- พวงเพชร วัชรอยู่. แรงจูงใจกับการทำงาน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. 2537.
- อุทัย หิรัญโต. หลักการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. 2543.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. 2521.
- สมยศ นาวิการ. องค์กร ทฤษฎีและพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล. 2520.
- วิชัย สนิทรัมย์. ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุด ในส่วนกลาง. ปรินญาณิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2554
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์, 2543.
- วราพร มะโนเพ็ญ. แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสิน สาขาในสังกัดธนาคารออมสินเขตบางแค. ปรินญาณิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 2551.
- ณัฐวัตร สนมอม. ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัท สัมมากร จำกัด (มหาชน). ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2550
- สุรัตน์จี คูตระกูล. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา ธนาคารพาณิชย์ไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2550.

แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล ในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สมชาติ สีหมงคล¹
วิภาส ทองสุทธิ²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ศึกษาคือ พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 11 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 162 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 157 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test แบบ Independent samples) และ F-test (one way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า

1. พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสำเร็จในชีวิต ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความมั่นคงและปลอดภัย ด้านการยกย่องและยอมรับ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ตามลำดับ

2. พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมาไม่แตกต่างกัน

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²รองศาสตราจารย์ ดร., สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

This research purposed to 1) study the motivation effecting on work of sub-district organization administration officer in Sungneon sub-district Nakorn Ratchasima Province 2) comparison the motivation effecting on work of sub-district organization administration officer in Sungneon sub-district Nakorn Ratchasima Province classified by gender age and work experience. The population were sub-district organization administration officer 11 organizations totally 162 persons select sample size by Taro Yamane formula. The instrument used for collecting the data was a questionnaire. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean standard deviation t-test (independent sample) and F-test(One-way ANOVA).

The study results as follow :

1. The motivation effecting on work of sub-district organization administration officer in Sungneon sub-district Nakorn Ratchasima Province in overall was at moderate level. The arranged mean scores from the highest to the lowest mean were Achievement of life Achievement of job Responsibility Accept Safety and secure Esteem and agree Progress in work position respectively.

2. Comparison the motivation effecting on work of sub-district organization administration officer in Sungneon sub-district Nakorn Ratchasima Province classified by gender age in overall and each aspects were not statistically different.

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-10 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศโดยเน้น “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา และได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ว่า “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)” ภายใต้แนวทางการปฏิบัติของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาคคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรมนำความรู้อย่างเท่าทัน เพราะคนเป็นปัจจัยความสำเร็จ เป็นผู้กำหนดทิศทางการพัฒนาและเป็นผู้รับประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา (สันติ บางอ้อ, 2540 : 2)

ปัจจัยสำคัญในการบริหารองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ มีด้วยกัน 4 ประการ ได้แก่ มนุษย์ เงิน วัสดุ-อุปกรณ์ และการบริหารจัดการ มนุษย์นับเป็นปัจจัยสำคัญในการนำองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากมนุษย์มีสมอง มีความรู้สึกนึกคิด และมีจิตวิญญาณ การจัดการทรัพยากรมนุษย์จึงมีความแตกต่างจากทรัพยากรอื่นๆ ได้แก่ เงิน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร และกระบวนการจัดการในการทำงานให้ได้ผลงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ มนุษย์ยังมีความคิดสร้างสรรค์และสามารถคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งปัจจัยทางการบริหารอื่นๆ ไม่สามารถทำได้ จำเป็นที่ผู้บริหารต้องทำความเข้าใจถึงความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน การให้เกียรติ และการปฏิบัติต่อกันเยี่ยงมนุษย์ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับ

สิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรม ความปลอดภัย และคุณภาพชีวิตของแรงงานให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ปัจจุบันการบริหารจัดการและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ต่อองค์กรต่างๆ ทั้งในภาคธุรกิจเอกชน หรือแม้กระทั่งในหน่วยงานภาครัฐราชการเอง เพราะไม่ว่าองค์กรจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทางใด ย่อมต้องเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลทั้งสิ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างยั่งยืนขององค์กรนั้นอยู่ที่ “คุณภาพของคน” ในองค์กรนั้นๆ

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งขององค์กรคือ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นผู้บริหารไม่ควรละเลยความสำคัญของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะผลักดันภารกิจทั้งหลายให้บรรลุวัตถุประสงค์ การที่บุคคลจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสามารถขององค์กรที่จะสร้างขวัญกำลังใจเพื่อเป็นการกระตุ้นหรือจูงใจให้คนในองค์กรมีความสามารถ หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ถ้าบุคคลใดมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสูงก็แสดงว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีจุดมุ่งหมายในชีวิต มีความคล่องแคล่วไม่อยู่นิ่งเฉยและจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรใดมีบุคลากรที่ไม่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานก็จะส่งผลทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า การดำเนินงานไม่ราบรื่น ความรับผิดชอบต่องานหรือผลสำเร็จก็จะขาดไป การปฏิบัติงานในหน้าที่เฉื่อยชานอกจากนี้บุคลากรเหล่านั้น ยังขาดความจงรักภักดีต่อองค์กร ดังนั้น การเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในการทำงานให้สูงขึ้น จะช่วยลดปัญหา การออกจากงาน การขาดงาน และการเบื่องานได้ (อรุณรัตน์ อิมรัง, 2550 : 2)

องค์การบริหารส่วนตำบล คือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งในอำเภอสูงเนินมีองค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งสิ้น 11 แห่ง (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา 2560) ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลเสมา 2) องค์การบริหารส่วนตำบลสูงเนิน 3) องค์การบริหารส่วนตำบลบึงขี้เหล็ก 4) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะไก่อ 5) องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า 6) องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือใหม่ 7) องค์การบริหารส่วนตำบลนากลาง 8) องค์การบริหารส่วนตำบลโคราช 9) องค์การบริหารส่วนตำบลโนนคำ 10) องค์การบริหารส่วนตำบลโค้งยาง และ 11) องค์การบริหารส่วนตำบลกุดจิก ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่ให้บริการกับประชาชน 4 ด้าน 12 แผน ดังนี้ ก.ด้านบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย 1) แผนการบริหารงานทั่วไป ข.ด้านบริการสังคมและชุมชน ประกอบด้วย 2) แผนงานรักษาความสงบภายใน 3) แผนงานการศึกษา 4) แผนงานสาธารณสุข 5) แผนงานสังคมสงเคราะห์ 6) แผนงานเคหะและชุมชน 7) แผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน 8) แผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ ค.ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 9) แผนงานอุตสาหกรรมและการโยธา 10) แผนงานการเกษตร 11) แผนงานการพาณิชย์ ง.ด้านการดำเนินงานอื่นๆ ประกอบด้วย 12) แผนงานงบกลาง โดยมีพนักงานส่วนตำบลปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันไป ตามลักษณะงานในบทบาทหน้าที่เฉพาะตำแหน่งและตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

เพื่อให้ปริมาณคนมีความสมดุลกับปริมาณงาน องค์การบริหารส่วนตำบล จึงต้องวางแผนปรับปรุงกรอบอัตรากำลังพนักงานส่วนตำบลทุกสามปี เนื่องจากมีการรับโอนย้ายจากหน่วยงานอื่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้บังคับบัญชาที่จะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างการปฏิบัติงาน เปลี่ยนสายงานเปลี่ยนลักษณะและความรับผิดชอบ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับจำนวนบุคลากร การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ย่อมส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลทั้งคนเก่าและคนใหม่เป็นอย่างมาก ทำให้เกิดปัญหาขึ้น ธรรมชาติของมนุษย์ย่อมต้องการการปฏิบัติที่เป็นธรรมจากผู้อื่น พนักงานส่วนตำบลก็เช่นเดียวกัน มีความคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมจากองค์กร ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ประกอบกับระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลยังดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เข้ากับสภาพการณ์ปัจจุบันและยังไม่ครอบคลุม ถึงแม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยการนำกฎระเบียบและข้อบังคับของข้าราชการมาใช้โดยอนุโลม แต่บางครั้งระเบียบราชการที่เคร่งครัดและการอิงระเบียบกระทรวงการคลังก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ทั้งสถานที่ในการปฏิบัติงานยังไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงการกำหนดนโยบายจากผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน ซึ่งบางครั้งพนักงานส่วนตำบลไม่ได้รับทราบนโยบายจากผู้บังคับบัญชาทำให้การปฏิบัติงานไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร และพนักงานส่วนตำบลในบางตำแหน่งต้องประสานงานในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงานในหน่วยงานที่มีคนเป็นจำนวนมาก ซึ่งบางครั้งอาจไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงาน อีกทั้งภาระงานของพนักงานส่วนตำบลในบางตำแหน่งมีการติดต่อสื่อสารหรือปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานค่อนข้างน้อยทำให้ขาดการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

พนักงานส่วนตำบลในฐานะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่ต่างต้องการกำลังใจในการทำงาน เพื่อเป็นแรงผลักดันและกระตุ้นให้ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ หรือเต็มบรรยากาศภายในองค์กรให้เกิดความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายในองค์กร มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันในทุกๆ ระดับ หากผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารมีประสบการณ์ และไหวพริบก็สามารถพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีคุณภาพได้ตามต้องการ เพราะได้รับแรงจูงใจจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารขององค์กร เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ความช่วยเหลือ และบริการประชาชนอย่างมีคุณภาพ

ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลเสมา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา มีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา เพื่อผลการวิจัยจะนำไปเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานและเพื่อช่วยปรุงแต่งสภาพจิตใจของพนักงานส่วนตำบล ให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรและเกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอ สว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
2. พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

3. พนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

ดาร์ริกา ศรีพระจันทร์ (2553 : 19) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไว้ว่า กระบวนการในการทำงานของบุคลากรขององค์การจะมีประสิทธิภาพเพียงใดและช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายได้เพียงใดนั้น ผู้บริหารองค์การต้องสามารถเข้าใจความต้องการของบุคลากรในองค์การและผสมผสานความต้องการนั้นให้เข้ากับจุดมุ่งหมายขององค์การในขณะเดียวกันก็สามารถทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้เกิดความกระตือรือร้นและปรารถนาที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การให้ได้ผลดีกว่าคนที่ไม่มี ความพึงพอใจในการทำงาน ไม่ว่าจะปัจจัยนั้นจะมาจากสาเหตุใด ความพึงพอใจจะก่อให้เกิดความร่วมมือและมีความรู้สึก ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์การที่จะต้องรับผิดชอบต่อความสำเร็จของงานซึ่งมักพบเห็นอยู่เสมอว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีความพึงพอใจในงาน จะคิดปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนให้ดีขึ้นเสมอ เป็นต้นว่า ผู้ปฏิบัติงานจะปฏิบัติงานด้วยความขยันขันแข็งทำงานด้วยความสนุกสนานงานจะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น จะมีเวลาปฏิบัติงานมากขึ้น ตั้งใจทำงานด้วยความกระตือรือร้นแสดงถึงความอดทน อดทน อดทน ในการทำงานไปอีกรายวัน ตรงกันข้ามกับผู้ที่ไม่มี ความพึงพอใจในงานที่ทำ จะมีส่วนทำให้เกิดผลในทางตรงกันข้ามเช่นกัน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสรุปว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความสนใจในงานมากขึ้น เพิ่มความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น การเพิ่มผลผลิตสูงขึ้น เกิดความเต็มใจที่จะนำความรู้ความสามารถของตนเองที่มีอยู่มาสร้างประโยชน์ให้กับองค์การ ทำให้องค์การมีความเจริญและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แรงจูงใจที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานซึ่ง รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548 : 81) ได้แบ่งทฤษฎีการจูงใจต่างๆ ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มทฤษฎีเนื้อหาของจูงใจ (Content Theory of Motivation) เป็นทฤษฎีที่จะมุ่งที่การกำหนดความต้องการของแต่ละบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการทำงานซึ่งประกอบด้วย 1) ความต้องการด้านกายภาพ (Physiological) 2) ความต้องการด้านจิตวิทยา (Psychological) ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลเกิดการตอบสนอง เพื่อลดหรือขจัดความต้องการนั้นให้หมดไป

2. กลุ่มทฤษฎีกระบวนการ (Process Theory) จะมุ่งที่การแสวงหาความเข้าใจในกระบวนการความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Processes) ซึ่งเกิดขึ้นภายในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล

3. กลุ่มทฤษฎีเสริมแรงจูงใจ (Reinforcement Theory) จะมุ่งที่วิธีการต่างๆ ในกระบวนการควบคุมพฤติกรรมของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เหมาะสม (Schermerhorn, Hunt and Osborn, 2003, p.103) โดยจะมุ่งที่การสังเกตพฤติกรรมมากกว่าความรู้สึกนึกคิดของพนักงาน ดังนั้น ทักษะการเสริมแรงจะเกิดขึ้นจากการสังเกตตัวบุคคล เพื่อทราบถึงผลลัพธ์กับการทำงาน (Work-related Outcomes) ซึ่งมีคุณค่าในระดับสูง

ทฤษฎีนี้เป็น การอธิบายสิ่งกระตุ้นที่ทำให้เกิดการจูงใจในงาน โดยเชื่อว่าพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมาเพื่อการตอบสนอง จะเป็นในทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่ได้รับ มีทฤษฎีที่สำคัญอยู่ 2 ทฤษฎี

1. ทฤษฎีการจูงใจด้วยการเสริมแรงของ Skinner โดย สรวง สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 326) ได้กล่าวว่า Skinner เป็นผู้นำเสนอทฤษฎีนี้มีหลักการว่า การกระทำของมนุษย์หากได้รับการเสริมแรงเชิงบวก จะจูงใจให้มนุษย์ตั้งใจทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในทางตรงข้าม ถ้าการกระทำของมนุษย์ได้รับการเสริมแรงเชิงลบจะลดหรือยับยั้งการกระทำหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาได้ และจาก ทฤษฎีการจูงใจด้วยการเสริมแรงของ Skinner มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง 2 ประการ คือ

1.1 การเสริมแรงเชิงบวก เป็นการพิจารณาว่ามนุษย์ทำงานได้ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าเพียงใด ผลการปฏิบัติงานมีความดีหรือไม่ ถ้าปฏิบัติงานดีก็จูงใจด้วยการเสริมแรงบวก โดยการให้รางวัลอาจจะเป็นเงินโบนัส หรือขึ้นเงินเดือนหรือค่าจ้างเพิ่มให้ หรืออาจจะเป็นรางวัลอย่างอื่น เช่น สิทธิพิเศษหรือคำชมเชยประกาศว่าเป็นพนักงานดีเด่นประจำเดือนหรือประจำปี เป็นต้น

1.2 การเสริมแรงเชิงลบ เป็นการพิจารณาว่ามนุษย์กระทำความดีหรือปฏิบัติงานดีหรือไม่เพียงไร ถ้าพบว่าปฏิบัติงานไม่ดี ผลลัพธ์ไม่เป็นที่พึงปรารถนา หรือกระทำผิดข้อบังคับ ระเบียบและกฎเกณฑ์ขององค์กร ก็จูงใจด้วยการเสริมแรงเชิงลบโดยการลงโทษ เช่น ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน หรือให้ลาออกหรือไล่ออก หรือตัดสิทธิพิเศษอย่างอื่น เป็นต้น

2. ทฤษฎีการจูงใจแบบทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของ McGregor

เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2540 : 45) ได้สรุปการมองถึงวิธีการที่ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาของ Douglas McGregor ไว้ว่า ทศนะหรือแนวคิดของผู้บริหารในด้านธรรมชาติของเขา ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาตามข้อสมมติฐานที่เขาคิดไว้หรือมีอยู่ สมมติฐานของกลุ่มแรกมีลักษณะที่เป็นทางลบ ซึ่ง McGregor กำหนดไว้ว่าเป็นทฤษฎี X และข้อสมมติฐานของกลุ่มที่สองมีลักษณะไปในทางบวก ซึ่งเขา กำหนดเป็นทฤษฎี Y

2.1 ข้อสมมติฐาน 4 ประการของทฤษฎี X ที่นักบริหารกำหนดหรือยึดถือกัน คือ

1) ภายในจิตใจของคนงานทุกๆ ไปแล้วจะไม่ชอบทำงานและหากเมื่อมีโอกาสและเป็นไปได้ก็จะหลบหรือหลีกเลี่ยงงาน

2) เนื่องจากคนงานไม่ชอบทำงาน ดังนั้นต้องบังคับ ควบคุม หรือต้องขู่ว่าจะลงโทษ เพื่อที่จะให้ทำงานตามเป้าหมายที่ต้องการ

3) คนงานไม่ยอมรับผิดชอบ หรืออยากจะลดความรับผิดชอบลงและจะแสวงหาข้อแนะนำที่เป็นแบบทางการจากคนอื่นเมื่อโอกาสอำนวยให้

4) คนงานส่วนมากจะให้ความสำคัญทางค่านิยมมั่นคง ความปลอดภัยมากกว่าองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงาน และจะแสดงออกในแง่ของความทะเยอทะยานน้อยมาก

2.2 ข้อสมมติฐาน 4 ประการของทฤษฎี Y ในทางตรงกันข้ามกับแนวคิดทางด้านลบเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์เหล่านี้ McGregor ได้เขียนสมมติฐานซึ่งเขาเรียกว่าเป็นทฤษฎี Y ไว้อีก 4 ข้อ ดังนี้

1) คนงานสามารถที่จะมองการทำงานว่าเป็นของธรรมดา เช่นเดียวกับที่ต้องพักผ่อนและต้องเล่น

2) คนงานทุกคนจะดำเนินงานด้วยตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้ ถ้าหากเขาให้คำมั่นหรือยึดคำมั่นต่อวัตถุประสงค์ของการทำงาน

3) คนเราโดยปกติสามารถที่จะเรียนรู้ในการยอมรับหรือจะแสวงหาความรับผิดชอบ

4) การมีความคิดสร้างสรรค์ นั่นก็คือ มีความสามารถที่จะทำการตัดสินใจที่ดีจะมีอยู่ได้ในคนทุกคนและไม่จำเป็นว่ามีเพียงในกลุ่มผู้ที่ทำหน้าที่ทางด้านการบริหาร เท่านั้น

ประสงค์ ภาเรือง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า พนักงานครูเทศบาลที่มีตำแหน่งต่างกัน เพศต่างกัน อายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

วราภรณ์ คำเพชรดี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ตามความคิดเห็นของบุคลากร สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ทำ และด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวม มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นรายด้าน ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ โดยมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านลักษณะงานที่ทำอยู่ในระดับปานกลาง 2) บุคลากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่ฝ่ายปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านความรับผิดชอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 11 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 162 คน (ข้อมูลอัตรากำลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา, กันยายน 2560) กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ สูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 11 แห่ง คำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตร Yamane ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้จำนวน 157 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples) และ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 111 คน (ร้อยละ 68.79) รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 46 คน (ร้อยละ 31.12) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 84 คน (ร้อยละ 54.34) รองลงมา มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 42 คน (ร้อยละ 25.43) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการ

ทำงาน 5-10 ปี จำนวน 89 คน (ร้อยละ 53.76) รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 41 คน (ร้อยละ 26.01)

2. พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสำเร็จในชีวิต ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความมั่นคงและปลอดภัย ด้านการยกย่องและยอมรับ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านความรับผิดชอบ พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนินโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีความยินดีที่จะทำงานด้านอื่นนอกเหนือจากสายงานตามที่คุณบังคับบัญชาเห็นสมควร รองลงมา ปริมาณงานที่ปฏิบัติมีความเหมาะสมกับความรับผิดชอบ สามารถควบคุมการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎระเบียบของหน่วยงานได้ ระเบียบข้อบังคับและคำสั่งต่างๆ ส่งเสริมในการปฏิบัติงาน มีอำนาจเหมาะสมกับความรับผิดชอบในงานที่คุณบังคับบัญชามอบหมายให้ ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ตัดสินใจในการทำงานในหน่วยงานได้อย่างอิสระ และสามารถเลือกแนวทางหรือวิธีปฏิบัติงานในหน่วยงานได้ตามความต้องการ

2.2 ด้านความสำเร็จในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ งานที่ปฏิบัติสำเร็จตรงตามเป้าหมาย รองลงมา งานที่ปฏิบัติสำเร็จรวดเร็วตามกำหนดเวลา ได้วางแผนงานการปฏิบัติงานและดำเนินการตามแผนที่วางไว้จนสำเร็จ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี ได้พัฒนาจุดเด่นของตนในการปฏิบัติงาน สามารถป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และ ผู้บังคับบัญชาสอนงานก่อนการลงมือปฏิบัติงานจนเป็นที่เข้าใจ

2.3 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนินโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีโอกาสในการได้รับพัฒนาความรู้ประสบการณ์ในการทำงานอยู่เสมอ รองลงมา ได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามผลงานและระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ได้รับการประเมินจากผู้บังคับบัญชาอย่างยุติธรรม ตำแหน่งที่ปฏิบัติ ณ ปัจจุบันมีโอกาสมากกว่าก้าวหน้าทัดเทียมกับการปฏิบัติงานในตำแหน่งอื่นๆ ในหน่วยงาน มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นๆ มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงกว่าตำแหน่งเดิม และ มีโอกาสได้ศึกษาต่อโดยได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม

2.4 ด้านการยอมรับนับถือ พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนินโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน รองลงมา ผลการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารมอบหมายงานที่สำคัญให้ปฏิบัติ บุคคลภายนอกให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ได้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และเป็นแกนนำในการวางแผนการปฏิบัติงาน

2.5 ด้านความมั่นคงและปลอดภัย พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนินโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีความรู้สึกมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดำรงอยู่ รองลงมา ได้รับสวัสดิการต่างๆ เพียงพอ และเหมาะสมกับความต้องการ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่และมั่นใจในระบบคุณธรรมอาคารสถานที่ทำงานและสภาพแวดล้อมอยู่ในสภาพเรียบร้อย มั่นคง และปลอดภัย และเงินเดือนเพียงพอที่จะสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเองและครอบครัวได้

2.6 ด้านการยกย่องและยอมรับ พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนินโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ มีเกียรติและศักดิ์ศรี รองลงมา เพื่อนร่วมงานให้ความไว้วางใจ ยอมรับฟัง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อนร่วมงานขอคำปรึกษา แนะนำในทั้งด้านการปฏิบัติงานและเรื่องส่วนตัว การเป็นผู้ที่มีความสำคัญในหน่วยงาน และการได้รับคำยกย่องชมเชยจากผู้บังคับบัญชา เมื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จเสมอ

2.7 ด้านความสำเร็จในชีวิต พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนินโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีความภูมิใจในอาชีพและตำแหน่งหน้าที่การงาน รองลงมา มีสุขภาพที่แข็งแรง และเต็มไปด้วยพลังและความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน มีความสุขในชีวิตการปฏิบัติงาน ประสบความสำเร็จในชีวิตในด้านตำแหน่งหน้าที่การงาน และสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในเรื่องอาชีพการทำงาน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนินในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนินในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนินในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ผู้ศึกษาอภิปรายผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ อุดลย์ ทองแก้ว (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การและแรงจูงใจการปฏิบัติงานของลูกจ้างชั่วคราว โรงพยาบาลจิตเวชภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศองค์การในการปฏิบัติงานของลูกจ้างชั่วคราว โรงพยาบาลจิตเวชภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พิจารณาจากพฤติกรรมของผู้ร่วมงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วัชระ บุญปลอด (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพะเยา ผลการศึกษา พบว่า พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพะเยา เฉลี่ยทุกด้านมีแรงจูงใจระดับมาก

การศึกษาในครั้งนี้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จในชีวิต ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความมั่นคงและปลอดภัย ด้านการยกย่องและยอมรับ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ โดยผู้ศึกษาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านความสำเร็จในชีวิต พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิตที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานคือ การมีความภูมิใจในอาชีพและตำแหน่งหน้าที่การงาน การมีสุขภาพที่แข็งแรง และเต็มไปด้วยพลังและความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน การมีความสุขในชีวิตการปฏิบัติงาน การประสบความสำเร็จในชีวิตในด้านตำแหน่งหน้าที่การงาน และสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในเรื่องอาชีพการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ ดาริกา ศรีพระจันทร์ (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า พนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานความมั่นคงและความก้าวหน้าในงานที่ทำ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ชาญเดช วีระกุล (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับขวัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 5 (จังหวัดอุบลราชธานี) พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 5 (จังหวัดอุบลราชธานี) ด้านความสำเร็จในการทำงาน อยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วราภรณ์ คำเพชรดี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ตามความคิดเห็นของบุคลากร สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ทำ และด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวม มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง ประสงค์ ภาเรือง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านความสำเร็จในการทำงาน พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิตที่

ส่งผลต่อการปฏิบัติงานคือ งานที่ปฏิบัติสำเร็จตรงตามเป้าหมาย งานที่ปฏิบัติสำเร็จรวดเร็วตามกำหนดเวลา ได้วางแผนงานการปฏิบัติงานและดำเนินการตามแผนที่วางไว้จนสำเร็จ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี ได้พัฒนาจุดเด่นของตนในการปฏิบัติงาน สามารถป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และ ผู้บังคับบัญชาสอนงานก่อนการลงมือปฏิบัติงานจนเป็นที่เข้าใจ สอดคล้องกับการศึกษาของ ดาริกา ศรีพระจันทร์ (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า พนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานความมั่นคงและความก้าวหน้าในงานที่ทำ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ชาญเดช วีระกุล (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับขวัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 5 (จังหวัดอุบลราชธานี) พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 5 (จังหวัดอุบลราชธานี) ด้านความสำเร็จในการทำงาน อยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วราภรณ์ คำเพชรดี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ตามความคิดเห็นของบุคลากร สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ทำ และด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวม มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง ประสงค์ ภาเรือง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของกรกช ใจชื่อตรง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท SCT จำกัด ผลการศึกษา พบว่า 1) พนักงานในระดับปฏิบัติการส่วนมากมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านความสำเร็จของงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และด้านความมั่นคงในการทำงาน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความรับผิดชอบ พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิตที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานคือ มีความยินดีที่จะทำงานด้านอื่นนอกเหนือจากสายงานตามที่มีผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร รองลงมา ปริมาณงานที่ปฏิบัติมีความเหมาะสมกับความรับผิดชอบ สามารถควบคุมการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎระเบียบของหน่วยงานได้ ระเบียบข้อบังคับและคำสั่งต่างๆ ส่งเสริมในการปฏิบัติงาน มีอำนาจเหมาะสมกับความรับผิดชอบในงานที่มีผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ตัดสินใจในการทำงานในหน่วยงานได้อย่างอิสระ และสามารถเลือกแนวทางหรือวิธีปฏิบัติงานในหน่วยงานได้ตามความต้องการ สอดคล้องกับการศึกษาของ ดาริกา ศรีพระจันทร์ (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า พนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานความมั่นคงและความก้าวหน้าในงานที่ทำ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ชาญเดช วีระกุล (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับขวัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 5 (จังหวัดอุบลราชธานี) พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานการ

ตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 5 (จังหวัดอุบลราชธานี) ด้านความสำเร็จในการทำงาน อยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วราภรณ์ คำเพชรดี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ตามความคิดเห็นของบุคลากร สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ทำ และด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวม มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง ประสงค์ ภาเรือง (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการยอมรับนับถือ พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิตที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานคือ ได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน รองลงมา ผลการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารมอบหมายงานที่สำคัญให้ปฏิบัติ บุคคลภายนอกให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ได้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และเป็นแกนนำในการวางแผนการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ กรกช ใจชื่อตรง (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท SCT จำกัด ผลการศึกษา พบว่า พนักงานในระดับปฏิบัติการส่วนมากมีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านความสำเร็จของงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และด้านความมั่นคงในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการได้รับการยอมรับนับถือด้านสภาพการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านเงินเดือน ด้านโอกาสที่ได้รับในระดับปานกลาง

1.5 ด้านความมั่นคงและปลอดภัย พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิตที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานคือ มีความรู้สึกมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดำรงอยู่ รองลงมา ได้รับสวัสดิการต่างๆ เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่และมั่นใจในระบบคุณธรรม อาคารสถานที่ทำงานและสภาพแวดล้อมอยู่ในสภาพเรียบร้อย มั่นคง และปลอดภัย และเงินเดือนเพียงพอที่จะสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเองและครอบครัวได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ดาริกา ศรีพระจันทร์ (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า พนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานความมั่นคงและความก้าวหน้าในงานที่ทำ อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาพบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 5 ด้านพบว่า พนักงานเทศบาลตำบลมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และลำดับรองลงมาด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในตำแหน่งงานและด้านสภาพการทำงานอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98

1.6 ด้านการยกย่องและยอมรับ พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิตที่ส่งผล

ต่อการปฏิบัติงานคือ ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ มีเกียรติและศักดิ์ศรี รองลงมา เพื่อนร่วมงานให้ความไว้วางใจ ยอมรับฟัง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อนร่วมงานขอคำปรึกษา แนะนำในทั้งด้านการปฏิบัติงานและเรื่องส่วนตัว การเป็นผู้ที่มีความสำคัญในหน่วยงาน และการได้รับคำยกย่องชมเชยจากผู้บังคับบัญชา เมื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จเสมอ

1.7 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจด้านความสำเร็จในชีวิตที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานคือ มีโอกาสในการได้รับพัฒนาความรู้ประสบการณ์ในการทำงานอยู่เสมอ รองลงมา ได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามผลงานและระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ได้รับการประเมินจากผู้บังคับบัญชาอย่างยุติธรรม ตำแหน่งที่ปฏิบัติ ณ ปัจจุบันมีโอกาสดำเนินการที่ท้าทายกับการปฏิบัติงานในตำแหน่งอื่นๆ ในหน่วยงาน มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นๆ มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงกว่าตำแหน่งเดิม และมีโอกาสได้ศึกษาต่อโดยได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ วัชร บัญพลอด (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพะเยา ผลการศึกษา พบว่า พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพะเยา เฉลี่ยทุกด้านมีแรงจูงใจระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านบรรยากาศในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านการยอมรับนับถือ และด้านความมั่นคงในงานสำหรับ ด้านความก้าวหน้าในงานมีแรงจูงใจในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ปรียาพรณ ละอองนวล (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏอีสานตอนล่าง ผลการศึกษาพบว่า 1) พนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏอีสานตอนล่างมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้านคือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ด้านความสำเร็จในชีวิตและด้านความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พนักงานมหาวิทยาลัยมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความคาดหวัง ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบและด้านความสำเร็จในชีวิตอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า พนักงานส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมาไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน ไม่ส่งผลต่อแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา สอดคล้องกับการศึกษาของ ประสงค์ ภาเรือง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า พนักงานครูเทศบาลที่มีตำแหน่งต่างกัน เพศต่างกัน อายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 1.1 ด้านความรับผิดชอบ ผู้บังคับบัญชาควรมอบหมายงานด้านอื่นที่นอกเหนือจากสายงานประจำ
 - 1.2 ด้านความสำเร็จในการทำงาน องค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ควรส่งเสริมหรือสนับสนุนเพื่อให้งานที่ปฏิบัติสำเร็จตรงตามเป้าหมาย
 - 1.3 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ องค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้พนักงานได้มีโอกาสในการได้รับพัฒนาความรู้ประสบการณ์ในการทำงานอยู่เสมอ
 - 1.4 ด้านการยอมรับนับถือ องค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน หรือการทำงานเป็นทีม
 - 1.5 ด้านการยกย่องและยอมรับ องค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้พนักงานมีความภูมิใจในตำแหน่ง หน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่
 - 1.6 ด้านความสำเร็จในชีวิต องค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ควรจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพให้กับพนักงานให้มากยิ่งขึ้น
2. ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบในการปฏิบัติงานที่จะเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร
 - 2.2 ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล

เอกสารอ้างอิง

- กรกช ใจชื่อตรง. 2549. **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท SCT จำกัด**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ชาญเดช วีรกุล. 2552. **ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับขวัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 5 (จังหวัดอุบลราชธานี)**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ดาริกา ศรีพระจันทร์ 2553. **องค์ประกอบที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. 2540. **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ประสงค์ ภาเรือง. 2551. **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี**. ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปรียาพรรณ ละอองนวล. 2550. **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏอีสานตอนล่าง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2548. **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินชาน่า จำกัด.

- วราภรณ์ คำเพชรดี 2552. **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วัชระ บุญปลอด. 2551. **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2543. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์.
- สันติ บางอ้อ. 2540. **การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงาน**. วารสารเพื่อการเพิ่มผลผลิต : Productivity World, 2 (2), หน้า 39 -40.
- อรุณรัตน์ อิ่มรัง. 2550. **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัด
ที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

อติโรจ บุญไย¹
ผิน ปานขาว²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการ ลูกจ้างที่ปฏิบัติงานในที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

ผลการศึกษาพบว่า

1. บุคลากร มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม และทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน ด้านบรรยากาศในการทำงาน และด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ตามลำดับ
2. บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมและด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านนโยบายและการบริหาร และด้านบรรยากาศในการทำงาน แตกต่างกัน
3. บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมและด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน และ ด้านบรรยากาศในการทำงาน ไม่แตกต่างกันด้านสวัสดิการและค่าตอบแทนแตกต่างกัน

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²รองศาสตราจารย์ อาจารย์, สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

This research purposed to 1) study the factors effecting on moral and spirit in work of maung district officer Phetchabun Province 2) comparison the factors effecting on moral and spirit in work of maung district officer Phetchabun Province classified by age and gender. The sample were maung district officer Phetchabun Province totally 120 persons. The instrument used for collecting the data was a questionnaire. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean standard deviation t-test (independent sample) and F-test(One-way ANOVA).

The study results as follow :

1. The factors effecting on moral and spirit in work of maung district officer Phetchabun Province in overall and each aspect was at high level. The arranged mean scores from the highest to the lowest mean were Secure in work Policy and administration Welfare and salary Work environment and Progress in work position respectively.

2. Comparison the factors effecting on moral and spirit in work of maung district officer Phetchabun Province classified by gender in overall and Secure in Welfare and salary and Progress in work position were not statistically different work Policy and administration Work environment were statically different.

3. Comparison the factors effecting on moral and spirit in work of maung district officer Phetchabun Province classified by age in overall and Secure in work Policy and administration Work environment and Progress in work position were not statistically different work Policy and administration Work environment were statically different Welfare and salary were statistically different.

บทนำ

ขวัญและกำลังใจเป็นสภาวะจิตใจหรือความรู้สึกของบุคคลที่เป็นพฤติกรรมแสดงออกต่อสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการปฏิบัติงานอันเป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจและทำให้เกิดกำลังใจที่จะที่จะร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จเช่นถ้าบุคคลมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานดีย่อมส่งผลต่อผลผลิตและความสำเร็จของงานแต่ถ้าบุคคลมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ไม่ดีย่อมส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการทำงานในแง่ที่ผลงานออกมาไม่ดีการทำงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือการปฏิบัติงานล้มเหลวได้

องค์การเกิดจากการที่มนุษย์รวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการแบบใดแบบหนึ่งเช่น การรวมตัวกันของคนในสมัยก่อนเพื่อการล่าสัตว์มาเป็นอาหาร การสร้างที่อยู่อาศัย การรวมตัวในลักษณะนี้ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ของคนในกลุ่มโดยนำเอาการรวมกลุ่มเป็นเครื่องมือในการกำหนดความสัมพันธ์ จนกลายมาเป็นรูปแบบขององค์กรในปัจจุบัน ที่เป็นการร่วมตัวกันเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ มากกว่าการที่รวมตัวกันโดยสัญชาตญาณของมนุษย์เองเป็นที่ยอมรับและเห็นจริงกันอย่างกว้างในปัจจุบันแล้วว่า ส่วนประกอบขององค์กรที่สำคัญที่สุดคือ มนุษย์ (Human Resources) เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นผู้สร้างสรรพสิ่งทุกอย่างจนกระทั่งกลายเป็นผลผลิต หรือการบริการตามแต่ละ

ประเภทขององค์การ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จและการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์การ โดยทั่วไปมนุษย์แต่ละคนมีลักษณะหลากหลายแตกต่างกันในด้าน ความรู้ ทักษะ ทศนคติ ซึ่งจะประกอบกันทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ให้องค์การบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการให้มนุษย์สามารถสร้างสรรคงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยคุณภาพทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ (พะยอม วงศ์สารศรี, 2540:2) ดังนั้นผู้บริหารองค์การทุกคนสมควรต้องมีความรู้และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงหลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประสิทธิผลแก่องค์การของตนเอง

สถานการณ์ของโลกในปัจจุบันอาจเรียกได้ว่าเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็ว องค์การที่จะสามารถดำรงอยู่ได้จะต้องเป็นองค์การที่สามารถปรับตัวให้เท่าทันและให้สามารถอยู่ได้ท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน การปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสมนั้น ทรัพยากรบุคคลนับเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญเนื่องมาจากทรัพยากรบุคคลเป็นตัวการแห่งการเปลี่ยนแปลง ที่จะผลักดันให้การใช้ทรัพยากรทางการบริหารขององค์การทั้งหลาย เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ดังนั้นองค์การจึงมีภารกิจสำคัญประการหนึ่งคือ การบริหารจัดการ การพัฒนาให้เป็นกำลังคนหรือทรัพยากรบุคคลขององค์การให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ในการที่จะปฏิบัติภารกิจ ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้องค์การได้รับการพัฒนาสามารถปรับตัวให้อยู่รอดในกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งในการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลให้สามารถปฏิบัติภารกิจขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ยังมีสิ่งสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งที่เป็นเครื่องสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานสนองภารกิจขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ก็คือ “ขวัญและกำลังใจของบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน” เพราะขวัญและกำลังใจจะผลักดันและส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความรักในองค์กร และก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างบุคลากรในองค์กร ให้สามารถปฏิบัติภารกิจขององค์การให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่วางไว้ และถ้าบุคลากรปราศจากขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแล้ว ย่อมนำไปสู่ความรู้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและความล้มเหลวในภารกิจและจะนำไปสู่ความล่มสลายขององค์กรดังนั้นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานจึงถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการบริหารงาน โดยเฉพาะหน่วยงานหรือองค์การขนาดใหญ่ดังเช่นส่วนราชการ ซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน การให้บริการที่ดีแก่ประชาชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงานซึ่งเป็นแรงจูงใจให้บุคคลทำงานด้วยความกระตือรือร้นและด้วยความสมัครใจหรือมีขวัญกำลังใจในการทำงานทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในที่สุดจึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าขวัญและกำลังใจของบุคคลเป็นองค์ประกอบที่จะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพและเสริมสร้างให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญดีจึงเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของทุกองค์การ (อุทัย หิรัญโต, 2520 : 181)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนทั้งในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาและเป็นผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรง จากการพัฒนามุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพราะ “คน” เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ทักษะความสามารถดังนั้นการดำเนินงานขององค์กรจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากหรือน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของบุคลากรในองค์กรนั้นๆ ว่ามีแรงจูงใจ ความเต็มใจ และความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ อย่างเต็มความรู้ ความสามารถ

ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา มีการบูรณาการทั้งสองยุทธศาสตร์อย่างผสมผสานกันอย่างสอดคล้อง เป็นระบบและได้มีการใช้ทรัพยากรจากหลายภาคส่วนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรบุคคลที่มีหน่วยงานอยู่ในพื้นที่ ที่มีหน้าที่หลักต้องให้บริการแก่ประชาชนเช่น ที่ทำการปกครองอำเภอต่างๆ ทั้งนี้จากการปฏิรูประบบราชการ ตามนโยบายของรัฐบาลและตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ได้ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบราชการหลายประการได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างบทบาทภารกิจของหน่วยงาน การปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรมและค่านิยมของบุคลากรในหน่วยงาน เป็นต้น ซึ่งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ล้วนมีผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของบุคลากรในหน่วยงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่ล้วนมีผลกระทบต่อการทำงานทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นในด้านการบริหารงานบุคคล สวัสดิการและค่าตอบแทนและสภาพแวดล้อม เป็นต้น

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมหรือสนับสนุนด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
2. บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

ขวัญกำลังใจเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอเพราะถ้าการบำรุงขวัญที่ดีจะทำให้มีการสร้างผลงานที่มีคุณภาพให้แก่หน่วยงานจึงต้องมีการเสริมสร้างขวัญและบำรุงขวัญของพนักงานเพื่อรักษาเสถียรภาพของผู้ปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงตามความต้องการและส่งผลไปถึงประสิทธิภาพของงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2540 : 241) ได้กล่าวถึงความสำคัญของขวัญในการปฏิบัติงานดังนี้

1. ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
2. เกิดความจงรักภักดีซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะและองค์กร
3. ปฏิบัติอยู่ในกรอบแห่งระเบียบวินัยและศีลธรรมอันดีงาม

4. เกิดความสามัคคีในหมู่คณะและก่อให้เกิดพลังร่วม (Group Effort) และฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหลายขององค์กรได้

5. เกิดความคิดสร้างสรรค์ในกิจการต่างๆขององค์กร

6. เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในองค์กรที่ตนปฏิบัติอยู่

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีการเสริมแรงของการจูงใจ (Reinforcement Theory of Motivation) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) ประเด็นสำคัญในเรื่องนี้คือพฤติกรรมอาจจูงใจให้มุ่งสู่รางวัลโดยนัยนี้ผู้บริหารจึงปรับใช้ทฤษฎีโดยการกำหนดรางวัลหรือการลงโทษที่เหมาะสมมากกว่าที่จะวิเคราะห์ถึงแรงจูงใจหรือความต้องการของผู้ปฏิบัติงานเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพใกล้เคียงกับกฎแห่งผลกรรม (Law of Effect) ซึ่งเอ็ดเวิร์ดแอลธอร์นไดค์ (Edward L. Thorndike) ได้เสนอไว้โดยกล่าวว่าการตอบสนองต่างๆที่เกิดขึ้นในสถานการณ์อย่างเดียวกันการตอบสนองใดที่ทำให้เกิดความพึงพอใจพฤติกรรมนั้นคล้ายจะเกิดขึ้นอีก ส่วนการตอบสนองใดที่ทำให้เกิดความไม่สบาย (เป็นการลงโทษ/พฤติกรรมนั้นเหมือนจะไม่เกิดขึ้นอีกซึ่งก็สอดคล้องกับลัทธิสุขนิยมปรัชญาโบราณดังได้กล่าวมาแล้ว

ทฤษฎีการเสริมแรงทางบวกและลบเมื่อนำเรื่องการเสริมแรงไปสัมพันธ์กับกฎแห่งผลกรรมแล้วก็จะเกิดการเสริมแรงในทางบวก (Positive Reinforcement-PR) และการเสริมแรงในทางลบ (Negative Reinforcement-NR) การเสริมแรงไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือลบต่างก็เพิ่มพลังการตอบโต้และทำให้เกิดการทำซ้ำซากมีมากขึ้นแต่ทั้งตัวเสริมแรงในทางบวกและทางลบก็จะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมหรือการทำพฤติกรรมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะตัวเสริมแรงในทางบวกเป็นผลที่ปรารถนาส่วนการเสริมแรงในทางลบจะทำให้เกิดพฤติกรรมเพิ่มขึ้น เพื่อจะได้หนีหรือหลบเลี่ยงผลกรรมที่ไม่พึงปรารถนา

กระมล ทองธรรมชาติ (2528 - 69 -72) ได้กล่าวถึง ปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพของระบบราชการไทย ดังนี้

1) ความไม่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานมาก แต่ได้ผลน้อยและงานไม่มีคุณภาพ

2) การดำเนินงานล่าช้า มีขั้นตอนมากเพื่อการตรวจสอบและป้องกันการทุจริต

3) คุณภาพการบริการไม่ดี เพราะระบบราชการเป็นระบบอำนาจนิยมไม่สนใจที่จะให้บริการแม้หน้าที่จะต้องให้บริการ แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถให้บริการที่ดีที่สุดได้

4) สายการบังคับบัญชายาว เนื่องจากระบบราชการเป็นระบบการรวมอำนาจขั้นตอนจากการปฏิบัติงานถึงหน่วยนโยบายยาวมาก

5) เทคโนโลยีเน้นการใช้แรงงานคนมาก ไม่มีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้จึงเกิดปัญหางานล่าช้าไม่มีประสิทธิภาพ

สมยศ นาวิการ (2520 : 5) ได้เสนอปัจจัย 7 ประการ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กร ดังนี้

1. กลยุทธ์ (Strategy) เกี่ยวกับการกำหนดภารกิจ การพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนในองค์กร โอกาส และอุปสรรคภายนอกองค์กร

2. โครงสร้าง (Structure) โครงสร้างขององค์กรที่เหมาะสมจะช่วยให้การปฏิบัติงาน

3. ระบบ (System) ระบบขององค์กรที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย

4. แบบ (Style) แบบของการบริหารเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

5. บุคลากร(Staff)
6. ความสามารถ(Skill)
7. ค่านิยมร่วมของคนในองค์กร(Shared Value)

จากแนวคิดในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในหลายด้าน และในหลายๆระดับในการทำงานซึ่งมีอยู่หลายประการ เช่นการฝึกอบรม ประสบการณ์ ความรู้สึกผูกพัน ความยุติธรรมในการทำงาน การรักษาระเบียบวินัยในการทำงาน ความเข้าใจ และกำหนดแนวคิดในการทำงานให้กระจ่าง ความน่าเชื่อถือ สมรรถภาพในการทำงาน การกำหนดมาตรฐานที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกสอน และการให้บำเหน็จรางวัลแก่ผู้ทำงานได้ตามเป้าหมาย

มนัส ศุภวิริยากร (2550 : 18) กล่าวว่า การบริการ หมายถึง การช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก ประโยชน์ให้แก่ผู้ใช้บริการ และการบริการที่ดีจะส่งผลให้ผู้รับบริการมีทัศนคติต่อผู้ให้บริการและหน่วยงานที่ให้บริการเป็นไปในทางบวก คือ เกิดความชอบและความพึงพอใจ

ศิริพร ตันติพลูวินัย (2538 : 59) กล่าวว่าบริการเป็นงานที่เราทำเพื่อผู้อื่นทำแล้วผู้อื่นได้รับประโยชน์และความพึงพอใจและผู้กระทำต้องมีความสุขในงานนั้นด้วย

สรุปได้ว่า การบริการ หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองฝ่ายคือผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เป็นการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกของผู้ให้บริการเพื่อให้ผู้รับบริการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตั้งใจไว้

สุนทร เทียมสุวรรณเลิศ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงน้ำ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม” ผลการศึกษาพบว่า “ระดับจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงน้ำ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากเจ็ดด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับนับถือ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และอยู่ในระดับปานกลางสามด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ และด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล”

นิพนธ์ พรหมจारी (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอยะผิง จังหวัดหนองคาย” ผลการศึกษาพบว่า “โดยรวมมีแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกเป็นรายระดับ พบว่า มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสูง จำนวนหนึ่งด้าน คือ ด้านการปกครองบังคับบัญชา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานระดับปานกลางเก้าด้านคือ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านนโยบายและการบริหารด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านสภาพแวดล้อมภายในการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล บุคลากรผู้ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอยะผิง จังหวัดหนองคาย ที่มีความแตกต่างกันด้านการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้ โดยรวมและรายด้านมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน”

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ข้าราชการและลูกจ้างที่ปฏิบัติงานใน ที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples) และ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 79 คน (ร้อยละ 65.84) รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 41 คน (ร้อยละ 34.16) ส่วนใหญ่มีอายุ 30-50 ปี จำนวน 57 คน (ร้อยละ 47.50) รองลงมามีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 34 คน (ร้อยละ 28.34) และมีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 29 คน (ร้อยละ 24.16)

2. บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$) โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ($\mu = 4.30$) ด้านนโยบายและการบริหาร ($\mu = 4.12$) ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน ($\mu = 4.04$) ด้านบรรยากาศในการทำงาน ($\mu = 3.96$) และด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ($\mu = 3.91$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

2.1 ด้านนโยบายและการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$) เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายของหน่วยงานมีผลกระทบต่อการทำงาน ($\mu = 4.40$) รองลงมา หน่วยงานมีนโยบายชัดเจนในการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.20$) และหน่วยงาน มอบหมายงานให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม ($\mu = 4.15$) ส่วนข้อที่บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุดคือ หน่วยงานมีโครงสร้างและอัตรากำลังเหมาะสม กับสภาพในปัจจุบัน ($\mu = 3.90$)

2.2 ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การพิจารณาความดีความชอบหรือปรับเงินเดือนขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.28$) รองลงมา สวัสดิการที่ได้รับครอบคลุมหมดแล้ว ($\mu = 4.12$) และเงินเดือน และสวัสดิการที่ได้รับทำให้มีชีวิตอย่างสุขสบาย ไม่ต้องดิ้นรนหางานอื่นเพิ่ม ($\mu = 4.05$) ส่วนข้อที่ ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อยที่สุดคือ หน่วยงานให้ค่าจ้างและผลตอบแทนน้อยกว่าที่อื่น ($\mu = 3.78$)

2.3 ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$) เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ งานที่ทำอยู่มีโอกาสที่จะได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น ($\mu = 4.24$) รองลงมา การได้รับความเป็นธรรมในเรื่องการทำงานและการแต่งตั้งโยกย้าย ($\mu = 4.12$) และความพอใจ ในความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานในขณะนี้ ($\mu = 3.87$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ที่ทำงานสนับสนุนให้ไปฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ในงาน ($\mu = 3.58$)

2.4 ด้านความมั่นคงในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30$) เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ($\mu = 4.14$) รองลงมา งานที่ปฏิบัติอยู่มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ($\mu = 4.04$) และงานที่ทำอยู่ในขณะนี้

ความมั่นคงและเจริญรุ่งเรือง ($\mu = 3.96$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อยที่สุดคือ การปฏิบัติงานถูกกลั่นแกล้งจากหัวหน้างาน ($\mu = 3.72$)

2.5 ด้านบรรยากาศในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.96$) เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของหน่วยงาน มีผลทำให้ การปฏิบัติงานดีขึ้น ($\mu = 4.10$) รองลงมา อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานมีเพียงพอและใช้การ ได้ดี ($\mu = 4.04$) และสถานที่ทำงานเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.02$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความ คิดเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อยที่สุดคือ ขั้นตอนในการปฏิบัติงานเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการทำงาน ($\mu = 3.74$)

3. บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็น ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านที่แตกต่างได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหาร และด้านบรรยากาศในการทำงาน ทั้งนี้เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ย พบว่า เพศหญิงมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากกว่าเพศชาย

4. บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็น ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และด้านนโยบายและการ บริหาร ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน และ ด้านบรรยากาศในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านที่แตกต่างได้แก่ ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอ เมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ศึกษาอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็น ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ลือ ชา ภัคคีศรี (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงาน เทศบาลตำบลแวง อำเภอ โพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในสำนักงานเทศบาล ตำบลแวง อำเภอ โพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จริญญา ครูพิพรม (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องแรงจูงใจใน การปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผล การศึกษาพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น มีระดับ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กীরติกานต์ สุธีร ยงประเสริฐ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าฉนวน และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตุม อำเภอ กงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ผล การศึกษาพบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าฉนวนและ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตุม อำเภอ กงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุนทร เทียมสุวรรณเลิศ (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลแวงน่าง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผล

การศึกษาพบว่า ระดับสูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาในครั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อธิบายผลได้ว่า บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร งานที่ปฏิบัติอยู่มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน และงานที่ทำอยู่ในขณะนี้มีความมั่นคงและเจริญรุ่งเรือง สอดคล้องกับการศึกษาของ จริยญา ครูพิพรม (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ด้านปัจจัยค่าจ้าง มีระดับแรงจูงใจเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความมั่นคงของอาชีพ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านนโยบายและการบริหารงาน

ส่วนด้านที่บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นในระดับรองลงมา อธิบายผลได้ดังนี้

ด้านนโยบายและการบริหารบุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าปัจจัยเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าส่งผลมาก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงนโยบายของหน่วยงานมีผลกระทบต่อการทำงาน หน่วยงานมีนโยบายชัดเจนในการปฏิบัติงาน และหน่วยงานมอบหมายงานให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม ส่วนเรื่องที่บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าส่งผลในระดับน้อย การจัดโครงสร้างและอัตรากำลัง แสดงให้เห็นว่าที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการจัดโครงสร้างและอัตรากำลังเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าปัจจัยเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าส่งผลมาก ได้แก่ การพิจารณาความดีความชอบหรือปรับเงินเดือนต้องขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติงาน ความครอบคลุมสวัสดิการที่ได้รับ และเงินเดือนและสวัสดิการที่ได้รับทำให้มีชีวิตอย่างสุขสบาย ไม่ต้องดิ้นรนหางานอื่นเพิ่ม ส่วนเรื่องที่บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าส่งผลในระดับน้อย คือการได้รับค่าจ้างและผลตอบแทนมีความเหมาะสม

ด้านบรรยากาศในการทำงาน บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าปัจจัยเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าส่งผลมาก ได้แก่ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของหน่วยงาน มีผลทำให้การปฏิบัติงานดีขึ้น อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานมีเพียงพอและใช้การได้ดี และสถานที่ทำงานเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ส่วนเรื่องที่บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าส่งผลในระดับน้อย ขั้นตอนในการปฏิบัติงานเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการทำงาน แสดงให้เห็นว่าที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการจัดขั้นตอนในการปฏิบัติงานเหมาะสมและไม่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการทำงาน

ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าง่ายเป็นที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่ บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าง่ายมาก ได้แก่ งานที่ทำอยู่มี โอกาสที่จะได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น การได้รับความเป็นธรรมในเรื่องการทำงานและการแต่งตั้งโยกย้าย และความพอใจในความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานในขณะนี้ ส่วนเรื่องที่บุคลากรสังกัดที่ว่าการ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความคิดเห็นว่าง่ายในระดับน้อย คือที่ทำงานสนับสนุนให้ไปฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ในงาน แสดงให้เห็นว่าที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการสนับสนุนให้บุคลากรไปฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ อยู่ในระดับที่บุคลากรพอใจ

2. บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าง่ายที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อังคณา บุญตาแวง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอสหัชชนันท์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผล การเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในเขตพื้นที่อำเภอสหัชชนันท์ จังหวัด กาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรเทศบาลในเขตพื้นที่อำเภอสหัชชนันท์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศต่างกันแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงาน ไม่ต่างกัน

3. บุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นว่าง่ายที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และด้านนโยบายและการ บริหาร ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน และ ด้านบรรยากาศในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อังคณา บุญตาแวง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอสหัชชนันท์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผล การเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในเขตพื้นที่อำเภอ สหัชชนันท์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรเทศบาลในเขตพื้นที่อำเภอ สหัชชนันท์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศต่างกันแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ไม่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

เรื่องต่อไปนี ถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ได้แก่

- 1) การเปลี่ยนแปลงนโยบายของหน่วยงานมีผลกระทบต่อการทำงาน
- 2) การพิจารณาความดีความชอบ หรือปรับเงินเดือนควรขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติงาน
- 3) งานที่ทำอยู่มีโอกาสที่จะได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น
- 4) การทำให้บุคลากรมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และ
- 5) สภาพแวดล้อมของหน่วยงาน มีผลทำให้การปฏิบัติงานดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างมี ประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสังกัดที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมชลประทาน. 2521. การเมืองและการปกครองไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- กীরติกานต์ สุธีรยงประเสริฐ. 2552. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลท่าฉนวนและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตุ้ม อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จริญญา ครูพิพรหม. 2553. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิพนธ์ พรหมจारी. 2550. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- มนัส ศุภวิริยากร. 2550. ความพึงพอใจของประชาชนผู้มารับบริการด้านงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนของเทศบาลนครภูเก็ต. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. 2540. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : เทคนิค.
- สมยศ นาวิการ. 2520. การบริหารและพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.
- สุนทร เทียมสุวรรณเลิศ. 2553. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงน้ำอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อังกณา บุญตาแสง. 2552. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอสหสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. สารนิพนธ์ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อุทัย หิรัญโต. 2523. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วน ตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา

นพดล ศิริประเสริฐ¹
ผิน ปานขาว²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมาจำนวน 3,978 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 363 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ
2. ประชาชนที่เพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพศชายมีส่วนร่วมสูงกว่าเพศหญิง
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

¹ นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² รองศาสตราจารย์ อาจารย์, สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

ABSTRACT

This research purposed to study and comparison the participation of people for Development plan of Sampaneang sub-district organization administration Nondaeng district Nakhon Ratchasima Province classified by gender and education level. The population were people age over 18 years old in Sampaneang sub-district organization administration Nondaeng district Nakhon Ratchasima Province 3,978 persons the studied sample were 363 persons select sample size by Taro Yamane formula. The instrument used for collecting the data was 5 rating scale questionnaire. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean standard deviation t-test (independent sample) and F-test(One-way ANOVA).

The study results as follow :

1. The participation of people for Development plan of Sampaneang sub-district organization administration Nondaeng district Nakhon Ratchasima Province in overall was at moderate level. The arranged mean scores from the highest to the lowest mean were Participate in benefit Participate in decision making Participate in action and Participate in evaluation respectively.

2. Comparison the participation of people for Development plan of Sampaneang sub-district organization administration Nondaeng district Nakhon Ratchasima Province classified by Gender in overall and each aspects were not statistically different accept Participate in decision making were statistically different at .01 level of significant.

3. Comparison the participation of people for Development plan of Sampaneang sub-district organization administration Nondaeng district Nakhon Ratchasima Province classified by education level in overall and each aspects were not statistically different.

บทนำ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นกรอบทิศทางและแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะการพิจารณาถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจาก

ทุกฝ่าย มีกระบวนการที่ยืดหยุ่น และสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งได้มอบหมายภารกิจการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนภายในเขตรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงทำให้งบประมาณและทรัพยากรในการบริหารงานและพัฒนาประเทศลงไปสู่ระดับท้องถิ่นมากขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเกิดประโยชน์และส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพหากได้มีการประสานเชื่อมโยงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในภาพรวม

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปีและแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้นเป็นเสมือนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการและศักยภาพของแต่ละท้องถิ่น ประกอบกับในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวต้องมีความสอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นจังหวัด ซึ่งมีคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอทำหน้าที่การบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกระดับจังหวัด ซึ่งคณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการประสานให้แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละระดับภายในจังหวัดมีความประสานเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด ตลอดจนการบูรณาการแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการบูรณาการร่วมกันในการที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542)

การวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย การจัดทำ หรือการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตและเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังคงขยายบทบาทหน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วยและเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารงานและการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ส่วนราชการมีหน้าที่ในการส่งเสริมประชาธิปไตยความเสมอภาคสิทธิเสรีภาพของประชาชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและให้ส่วนราชการที่ถ่ายโอนภารกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบว่าการกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำและภารกิจใดราชการบริหารส่วนกลางเป็น

ผู้จัดทำ เพื่อประชาชนจะได้ขอความช่วยเหลือหรือร้องเรียนได้ถูกต้อง ทั้งนี้ การบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น การวางแผนถือเป็นกลไกประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สอดคล้องและเหมาะสมจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญต่อการวางแผนในการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตโดยใช้แผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน

จึงกล่าวได้ว่าแผนพัฒนาเป็นส่วนสำคัญที่เป็นแนวทางการพัฒนาด้านต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละองค์กรที่จะสามารถทำได้มากน้อยต่างกัน โดยจะต้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เช่น การประชุม การประชุมกลุ่ม รวมทั้งเวทีการสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูล ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ องค์กรการบริหารส่วนตำบลในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก เพื่อส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อประโยชน์สุขของประชาชน อีกทั้งยังเป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย เพราะความเจริญก้าวหน้าและมีความสามารถในการรับใช้ประชาชนในการอำนวยความสะดวกและความสุขให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นย่อมขึ้นอยู่กับการวางแผนและการจัดทำแผนที่สนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอันจะส่งผลให้ประชาชนมีความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธา โดยมีความรู้สึกตัวว่ามีความผูกพัน มีส่วนได้เสียต่อถิ่นอาศัยซึ่งเป็นการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบให้แก่ประเทศชาติโดยรวม (อุทัย หิรัญโต, 2523 : 5-6)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ผู้ศึกษาจึงศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วม นักวิชาการหลายๆ ท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังเช่น ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 154) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

อภิชัย พันธเสน (2539 : 87) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมบางครั้งจะหมายถึง การสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วม และในบางครั้งอาจหมายถึง การลดช่องว่างของการสื่อสารระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรืออีกความหมายหนึ่ง อาจจะหมายถึง การให้ความสำคัญในการเข้าถึงหรือกลไกในการได้รับปัจจัยใหม่เพิ่มขึ้นหรือก่อให้เกิดความพอใจเพิ่มขึ้นบ้างในการสนองความต้องการพื้นฐานหรือสิ่งที่ประชาชนรู้สึกต้องการ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น หรือการรักษาสิทธิต่างๆ ของตน เพื่อการแก้ไขปัญหาที่เป็นปัญหาของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ ที่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง และทำให้เกิดการคิดริเริ่มที่จะทำงานเพื่อส่วนรวมของประชาชนมากขึ้น ทำให้เกิดความร่วมมือกันในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ ของประชาชนที่อยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ มากขึ้น เพื่อการรักษาผลประโยชน์หรือการทำให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนหรือท้องถิ่นของตน ตรงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ชุมชนหรือท้องถิ่นต้องการ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้บัญญัติให้มืองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น (คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2547 : 1-2)

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคหลังรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้ จึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่ยังขยายบทบาท หน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วยและเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้นได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้จำนวนมาก ส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันบ้างก็คือสำนวนและรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2545 : 15) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และมีองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น

โดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์กรนี้จัดตั้งโดยถูกควบคุมจากรัฐบาล แต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2526) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government) เป็นรูปการปกครองที่เกิดจากระบบการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) จากส่วนกลางไปยังท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

กล่าวโดยสรุป การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่ยึดหลักการกระจายอำนาจเพื่อประโยชน์ของรัฐและท้องถิ่น เน้นผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3,978 คน กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ จำนวน 363.29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าความเชื่อมั่น ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบ t-test และ F-test (One way ANOVA)

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 197 คน (ร้อยละ 54.27) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 166 คน (ร้อยละ 45.73) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 140 คน (ร้อยละ 38.57) รองลงมามีการศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 129 คน (ร้อยละ 35.53) และมีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 94 คน (ร้อยละ 25.90)

2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.77$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.59$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\bar{x} = 3.38$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{x} = 3.13$) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 5 ข้ออยู่ในระดับมาก และมี 3 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การมีส่วนร่วมในเวทีแสดงความคิดเห็นหรือร่วมเวทีประชา

พิจารณาของหมู่บ้านเพื่อรับรองแผนพัฒนา ($\bar{x} = 4.17$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลได้เชิญประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนา ($\bar{x} = 4.01$) และจำนวนประชาชนในหมู่บ้านที่เข้าร่วมการจัดทำประชาคมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ($\bar{x} = 3.99$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับเรียงน้อยที่สุดคือ การมีความขัดแย้งในการเสนอปัญหาความต้องการ/ความคิดเห็นของท้องถิ่น ($\bar{x} = 2.54$)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 4 ข้ออยู่ในระดับมาก และมี 3 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การให้ความร่วมมือปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้นำไปดำเนินการในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.02$) รองลงมา มีการประสานขอความร่วมมือระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{x} = 3.97$) และองค์การบริหารส่วนตำบลได้เชิญประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อ จัดจ้างในโครงการตามแผนพัฒนา ($\bar{x} = 3.77$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับเรียงน้อยที่สุดคือ การมีส่วนในการรับงานจ้างเหมาของประชาชนในโครงการหรือกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ ($\bar{x} = 2.52$)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 6 ข้ออยู่ในระดับมาก และมี 3 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่ชุมชนสามารถดำเนินการได้เองตามแผนพัฒนา ($\bar{x} = 4.21$) รองลงมา มีองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำแผนงาน โครงการ ที่เกี่ยวกับงานด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เพื่อบริการประชาชน ($\bar{x} = 4.11$) และองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำแผนงาน โครงการที่เกี่ยวกับงานด้านการศึกษา ศาสนา กีฬาและเยาวชน ให้กับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้บริการประชาชน ($\bar{x} = 4.08$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับเรียงน้อยที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้การอุดหนุน จ่ายค่าตอบแทน มอบของรางวัลให้แก่ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม โครงการกับองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{x} = 3.44$)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 3 ข้ออยู่ในระดับมาก และมี 3 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการประเมินผลโครงการ แผนงานตามแผนพัฒนา ($\bar{x} = 3.67$) รองลงมา มีการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{x} = 3.53$) และองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา ($\bar{x} = 3.52$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับเรียงน้อยที่สุดคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการควบคุมการจัดทำบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{x} = 2.61$)

3. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับเรียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพศชายมีส่วนร่วมสูงกว่าเพศหญิง

4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. ประชาชนมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา

ดังนี้

5.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมากที่สุดคือ ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการจัดทำแผนพัฒนา รองลงมาควรเชิญประชาชนในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการ ความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางพัฒนาแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา และควรเพิ่มช่องทางการให้ข้อมูลแก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อประชาชนจะได้มีข้อมูลที่เพียงพอในการตัดสินใจ

5.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประชาชนมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมากที่สุดคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ปฏิทินการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมในแผนพัฒนาให้ประชาชนได้รับทราบให้มากยิ่งขึ้น รองลงมาควรบูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรมในแผนพัฒนาให้สอดคล้องและตรงกันกับกิจกรรมสำคัญทางศาสนา หรือกิจกรรมวันสำคัญของชาติ เพื่อประชาชนจะได้มีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น จัดบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เหมาะสม และให้ประชาชนเห็นว่าเขามีส่วนสำคัญต่อผลสำเร็จของแผนงาน โครงการ กิจกรรมในแผนพัฒนา และ ควรจัดกิจกรรมกระตุ้นหรือส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น

5.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ประชาชนมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมากที่สุดคือ ควรมีระบบการประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง และหลากหลายช่องทาง เช่น แผ่นพับ จดหมายข่าวเว็บไซต์ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น รองลงมา ควรมีการจัดประชุมประชาคมเป็นประจำ การออกพบปะประชาชนแบบแบบสัญจรเพื่อรับฟังความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาของประชาชนในทุกหมู่บ้าน ควรสนับสนุนกลุ่มอาชีพ เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จ และควรสนับสนุนให้มีโครงการเพื่อสร้างรายได้แก่ประชาชน โดยอาจทำเป็นโครงการนำร่องในระยะเริ่มต้น และพัฒนาเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งต่อไป

5.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมากที่สุดคือ ควรนำระบบสารสนเทศมาใช้ใน การติดตาม และการประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนามีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน มีความรวดเร็ว และง่ายต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง รองลงมา ควรจัดทำรายงานการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนา และเผยแพร่การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อสิ้นปีงบประมาณ และควรแต่งตั้งประชาชนโดยให้ครอบคลุมทุกสาขาอาชีพเป็นกรรมการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนา

อภิปรายผล

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจซึ่งจะได้อภิปรายผล ดังนี้

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ อภิวัฒน์ ปะภีทัง (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชน แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนโดยส่วนรวมและจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาในครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ กัญญาณีย์ ภาพภักดี (2557 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ผลการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และยังไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ยุพา แพงจันทร์ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนตำบลบ้านด้าย อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนตำบลบ้านด้าย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาในครั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีส่วนร่วมระดับมาก โดยเรื่องที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในเวทีแสดงความคิดเห็นหรือร่วมเวทีประชาพิจารณ์ของหมู่บ้านเพื่อรับรองแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลได้เชิญประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนา จำนวนประชาชนในหมู่บ้านที่เข้าร่วมการจัดทำประชาคมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีส่วนร่วมระดับมาก โดยเรื่องที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การให้ความร่วมมือปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้นำไปดำเนินการในหมู่บ้าน มีการประสานขอความร่วมมือระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลได้เชิญประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อ จัดจ้างในโครงการตามแผนพัฒนา

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีส่วนร่วมระดับมาก โดยเรื่องที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการและกิจกรรมที่ชุมชนสามารถดำเนินการได้เองตามแผนพัฒนา เมืองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำแผนงาน โครงการ ที่เกี่ยวกับงานด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เพื่อบริการประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำแผนงาน โครงการที่เกี่ยวกับงานด้านการศึกษา ศาสนา กีฬาและเยาวชน ให้กับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการประชาชน

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีส่วนร่วมระดับปานกลาง โดยเรื่องที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการประเมินผลโครงการ แผนงานตามแผนพัฒนา มีการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา

2. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพศชายมีส่วนร่วมสูงกว่าเพศหญิง แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ด้านเพศ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา

3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกันหญิง แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ด้านระดับการศึกษา ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ องค์การบริหารส่วนตำบลควรทำความเข้าใจแก่ประชาชนในการเสนอปัญหาความต้องการให้มีความเห็นพ้องต้องกัน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโครงการเกี่ยวกับงานจ้างเหมาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดกิจกรรมเพื่อประกาศเกียรติคุณแก่ประชาชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการกับองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการควบคุมการจัดทำบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) คว้าศีกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) คว้าศีกษาแนวทางการสร้างความร่วมมือของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

เอกสารอ้างอิง

- ประทาน คงฤทธิศีกษากร. 2545. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประหยัดหงษ์ทองคำ. 2526. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ยวัฒน์ วุฒิเมธี. 2526. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ :สนพ.ไทยอนุเคราะห์
- อภิชัย พนธเสน . 2539. ความหวังทางออกและทางเลือกใหม่. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นตึงแอนด์พับลิชชิ่ง.
- อภิวัฒน์ ปะกัทัง. 2553. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.กัณฐยาณีย์ กาฬภักดี (2557
- อุทัย หิรัญโต. 2523. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา

วีรชาติ ชอบการ¹
ผิน ปานขาว²

บทคัดย่อ

การศีกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศีกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศีกษา คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 556 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาร์ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 232 คนเครื่องมือที่ใช้ในการศีกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ผลการศีกษาพบว่า

1. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านการให้คำแนะนำ ปรีกษา รองลงมาด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน ด้านปัญหาในการปฏิบัติงาน และด้านการป้องกันโรค ตามลำดับ

2. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมาที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ไม่แตกต่างกัน

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²รองศาสตราจารย์ อาจารย์. สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

ABSTRACT

This research purposed to 1) study the operation and role of village public health volunteer in Nondaeng district Nakorn Ratchasima province 2) comparison the operation and role of village public health volunteer in Nondaeng district Nakorn Ratchasima province classified by Gender and Education level. The population were village public health volunteer in Nondaeng district 556 persons the studied sample totally 232 persons the sample size by using Taro Yamane formula. The instrument used for collecting the data was a questionnaire rating scale 5 level. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean standard deviation t-test (independent sample) and F-test(One-way ANOVA).

The study results show as follow :

1. The operation and role of village public health volunteer in Nondaeng district Nakorn Ratchasima province in overall was at moderate level. The arranged mean scores from the highest to the lowest mean were suggestion consult Health promoting Follow up Problem of operation and Disease prevention respectively.

2. Comparison the operation and role of village public health volunteer in Nondaeng district Nakorn Ratchasima province in overall classified by Gender and Education level in overall and each aspects were not statistically different.

บทนำ

ประเทศไทยได้ประกาศนโยบายเพื่อการพัฒนาด้านสุขภาพของประชาชน เมื่อปีพ.ศ. 2523 โดยมุ่งสนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน(Primary Health Care) เพื่อให้ประชาชนไทยมีสุขภาพดีถ้วนหน้า

ในปี 2543กระทรวงสาธารณสุขจึงเริ่มดำเนินการสาธารณสุขมูลฐานตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่4 (พ.ศ. 2520-2524)เป็นต้นมาแต่ยังเป็นลักษณะกระจายเป็นโครงการทำนันทนาการสาธารณสุขมูลฐานได้เริ่มอย่างจริงจังในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่5 (พ.ศ. 2525-2529) โดยประกาศเป็นนโยบายในแผนพัฒนาสาธารณสุขของประเทศอย่างชัดเจนจึงนับว่าประเทศไทยได้นำระบบสาธารณสุขมูลฐาน (Primary Health Care) มาใช้ตั้งแต่นั้นเป็นมาการสาธารณสุขมูลฐานได้รับการผลักดันและบรรจุให้เป็นนโยบายและแผนสาธารณสุขแห่งชาติ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) จนถึงปัจจุบัน หลักการสำคัญของการสาธารณสุขมูลฐาน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รู้สึกเป็นเจ้าของ และเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลืองานด้านสาธารณสุข ทั้งด้านกำลังคน กำลังเงิน และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มิได้หมายถึงชุมชนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการพัฒนา หากแต่หมายถึงประชาชนในชุมชนนั้น เป็นผู้ตระหนักถึงปัญหาของชุมชนของตนเป็นอย่างดี จึงเป็นผู้กำหนดปัญหาสาธารณสุขของชุมชนนั้นเอง เป็นผู้วิเคราะห์ปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน ทั้งนี้โดยชุมชนมีความสามารถในการแยกแยะได้ว่า วิธีการแก้ปัญหาใดที่ประชาชนในชุมชนสามารถแก้ไขได้ วิธีการใดอยู่นอกเหนือความสามารถของชุมชน ก็ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบุคคลหรือ องค์กรภายนอกเข้ามาช่วยแก้ไข ปัญหา รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีได้หลายรูปแบบ เช่น การสำรวจและใช้ผลการสำรวจความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) การจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุข การจัดตั้งศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) การคัดเลือกและฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) แกนนำสุขภาพประจำครอบครัว(กสค.) เพื่อให้บุคคลเหล่านี้เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมอนามัยของเพื่อนบ้านในชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการสาธารณสุขมูลฐานด้วย เป็นเทคนิควิธีการที่ง่าย ไม่ซับซ้อน เหมาะสมกับแต่ละสภาพท้องถิ่น และประชาชนสามารถปฏิบัติได้ เทคนิควิธีการนี้หมายรวมถึงแต่วิธีการค้นหาปัญหา ขบวนการในการแก้ไขปัญหา จนกระทั่งถึงเทคนิคในการแก้ไขปัญหาโดยชุมชนเอง เทคนิคเหล่านี้ อาจเป็นภูมิความรู้ดั้งเดิมในชุมชนที่มีการถ่ายทอดในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของตนเองมาเป็นเวลาช้านาน หรืออาจเป็นภูมิความรู้ใหม่ๆที่ชุมชนได้เรียนรู้เพิ่มเติมว่าเหมาะสมกับชุมชนในการแก้ปัญหา

อย่างไรก็ตาม งานสาธารณสุขมูลฐาน หรืองานสาธารณสุขในรูปแบบที่ประชาชนมีส่วนร่วมนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่ แต่พบอยู่คู่กับสังคมมาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งจะเห็นได้จากเรื่องของยาสมุนไพร ยาแผนโบราณ หมอพื้นบ้าน หมอตำแย แม้กระทั่งหมอผี ก็ล้วนที่เป็นชื่อติดปากคุ้นหูคนไทยมาโดยตลอดเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะให้ประชาชนสามารถดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและได้ ในด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งเกิดจากเหตุผลความจำเป็นในเรื่องการขาดแคลนบุคลากรผู้ให้บริการ และเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการบริการสาธารณสุข ประกอบกับประชาชนในบางพื้นที่ อยู่ไกลในพื้นที่ทุรกันดารไม่สามารถเดินทางมารับบริการได้ทันและทั่วถึงรวดเร็วตามความต้องการ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้พยายามศึกษาทดลองรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถขยายบริการและดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน ให้เข้าถึงครอบคลุมมากที่สุด นับตั้งแต่การฝึกอบรมพัฒนาความรู้ของหมอตำแยให้สามารถบริการให้ความช่วยเหลือเพื่อนบ้านและครอบครัวได้อย่างถูกต้อง มีคุณภาพและปลอดภัย แล้วเรียกชื่อใหม่ว่า “ผดุงครรภ์โบราณ” เมื่อปีพุทธศักราช 2500 ในด้านการรักษาความสะอาดของบ้านเรือน และการจัดหาน้ำสะอาดสำหรับใช้ดื่ม ในระยะนั้นก็ได้้นำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการเรียกชื่อว่า “กรมการพัฒนาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน” (ยุวดี ด้านสุวรรณดำรง, 2551 : 1) และตั้งแต่ประเทศไทยได้นำการสาธารณสุขมูลฐานมาเป็นกลวิธีในการจัดการบริการสาธารณสุขของรัฐ

ส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งตนเองรัฐได้ปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้มาเป็นผู้กระตุ้นและสนับสนุนให้ประชาชนดูแลตนเองและการที่จะบรรลุเป้าหมายนี้ต้องอาศัยกลไกที่สำคัญในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานคือระบบอาสาสมัครเป็นหลักโดยการให้ความรู้และฝึกอบรมให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินการในรูปของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยเน้นงานป้องกันผสมผสานกับงานบำบัดรักษาและการทำงานสาธารณสุขมูลฐานนั้นบุคคลที่ซึ่งมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำงานก็คืออาสาสมัครสาธารณสุข และการที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จได้นั้นปัจจัยสำคัญก็คือการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขนั่นเอง

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหรือ อสม. คือประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนที่อาสาเสียสละเวลาหยาดเหงื่อแรงกายและทุนทรัพย์มาช่วยดูแลสุขภาพของประชาชนโดยได้รับการอบรมให้ความรู้ด้านการสาธารณสุขจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นประจำและต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพในระดับชุมชนและระดับหมู่บ้าน โดยกิจกรรมที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินการร่วมกับประชาชนในรูปแบบของการมีส่วนร่วมมากมายหลายประการเช่น ด้านโภชนาการสามารถดำเนินการจนสภาวะที่เด็กขาดสารอาหารที่มีเป็นจำนวนมากลดลงจนไม่เป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศด้านการให้ภูมิคุ้มกันโรคสามารถกำจัดโรคโปลิโอให้พ้นจากประเทศไทยได้ด้านการจัดหาน้ำสะอาดและการสุขาภิบาลทำให้ประชาชนคนไทยรอดพ้นจากโรคท้องร่วงได้เป็นจำนวนมากด้านการจัดหาที่จำเป็นทำให้ประชาชนมียาที่จำเป็นไว้ใช้ในครอบครัวและชุมชนได้ด้านอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัวทำให้อัตราการตายของเด็กและมารดาเสียชีวิตระหว่างคลอดลดลงทำให้เด็กทารกมีสุขภาพดี(สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน. 2543 : 9)จึงกล่าวได้ว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหรือ อสม.เป็นกลุ่มบุคคลที่มีคุณูปการทางด้านการสาธารณสุขในชุมชน โดยได้ร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตลอดมาซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นทั้งเป้าหมายการพัฒนาและเป็นตัวกลางนำการพัฒนาไปสู่ประชาชนซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าถึงได้

ในปัจจุบันซึ่งอาจเรียกว่าเป็นยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง ทั้งสภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศที่ตกต่ำลง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมามากมายพร้อมกับกระแสการพลิกฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องกับภาวะที่เกิดขึ้นนี้จึงส่งผลให้มีการปรับแนวคิดของงานสาธารณสุขมูลฐานมาเป็นระบบสุขภาพภาคประชาชนซึ่งเป็นระบบที่มีจุดมุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาสุขภาพของคนในชุมชนด้วยการส่งเสริมผลักดันให้ประชาชนตระหนักในการดูแลสุขภาพและถือเป็นที่พึ่งของตนเองไม่ใช่ภารกิจของหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกที่จะต้องกำหนดหรือออกแบบกิจกรรมในการดำเนินงานให้เป็นเรื่องของชุมชนเองที่จะต้องตั้งเป้าหมายบริหารจัดการและวัดผลสำเร็จด้วยตนเองหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกสามารถทำได้เพียงให้ความร่วมมืออย่างจริงจังและต่อเนื่องในการส่งเสริมสนับสนุนหรือสร้างกลไกปัจจัยที่เกื้อหนุนการจัดการด้านสุขภาพของชุมชนด้วยแนวคิดที่เปลี่ยนแปลงนี้จึงส่งผลให้อาสาสมัครสาธารณสุขที่แต่เดิมถูกมองว่าเป็นบุคคลดูแลตามละแวกบ้านและให้ความรู้ด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนจะถูกยกระดับจากบุคคลเป็นกระบวนกรกลุ่มเครือข่ายที่จะเชื่อมต่อกับระบบสุขภาพในระดับต่างๆรวมถึงระบบการพัฒนารูปแบบ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2546 : 16-24)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมาผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะ

เป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมาที่มีเพศต่างกัน ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ แตกต่างกัน
2. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ แตกต่างกัน

ความหมายของนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Public Policy” ซึ่งโดยทั่วไปนิยมเรียกกันว่า “นโยบาย” การนิยามศัพท์ที่จะกล่าวถึงในเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ทราบความหมายที่เรียกว่านโยบายซึ่งเป็นการอธิบายถึงความเป็น “งาน” โดยอธิบายว่างานใดเป็นงานประจำที่ไม่ใช่ นโยบายนอกจากนั้นจะเป็นการแยกแยะให้เห็นความแตกต่างของบทบาทหน้าที่ของฝ่ายการเมืองกับข้าราชการประจำได้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยได้มีนักวิชาการให้คำจำกัดความของนโยบายสาธารณะที่แตกต่างกันบ้างหากจะแบ่งกลุ่มความหมายของคำว่า “นโยบายสาธารณะ” อาจแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆคือ 1) ความหมายอย่างกว้างและ 2) ความหมายเฉพาะดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายอย่างกว้าง

ความหมายอย่างกว้างมีลักษณะเป็นกลุ่มคำนิยามที่ระบุไว้อย่างกว้างๆจนไม่สามารถชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของงานประจำ (Routine) กับงานนโยบายได้เช่น

นโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำโดยส่วนที่รัฐบาลเลือกจะกระทำ จะครอบคลุมกิจกรรมต่างๆทั้งหมดทั้งกิจกรรมที่เป็นงานประจำและกิจกรรมที่เกิดขึ้นบางโอกาสเช่นการที่รัฐบาลเก็บภาษีมรดกการออกกฎหมายปราบปรามโจรผู้ร้ายการยกเลิกนโยบายเกณฑ์ทหารของบางประเทศ เป็นต้น

มยุรี อนุมานราชธน(2549 : 6) ได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะว่าหมายถึงกิจกรรมการกระทำของรัฐบาลและมติการเลือกตัดสินใจของรัฐบาลซึ่งรัฐบาลได้ทำการตัดสินใจและกำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อชี้้นำให้มีกิจกรรม/การกระทำต่างๆ เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยมีการวางแผนการจัดทำโครงการวิธีการบริหารหรือกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยวิธีปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของประชาชนหรือผู้ใช้บริการในแต่ละเรื่อง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่านโยบายสาธารณะหมายถึงแนวทางปฏิบัติหรือกิจกรรมต่างๆที่รัฐบาลของประเทศหนึ่งๆกำหนดขึ้นมาด้วยความตั้งใจว่าจะกระทำเพื่อแก้ไขปัญหาของสาธารณชนโดยอาจมีแผนและโครงการรองรับเพื่อเป็นแนวทางซึ่งนำไปให้มีการปฏิบัติหรือการกระทำต่างๆเกิดขึ้นตามมาทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้โดยสิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำนั้นอาจส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ

ความหมายของบริการสาธารณะ

ศุภชัยวาระประภาช (2540 : 23) ได้นิยามและความหมายของคำว่าบริการสาธารณะจะต้องพิจารณาจากองค์ประกอบ 2 ประการคือ

1. บริการสาธารณะเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจการหรือความควบคุมของฝ่ายปกครอง ลักษณะที่สำคัญที่สุดของบริการสาธารณะคือต้องเป็นกิจการที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนซึ่งก็คือเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจการของรัฐแต่เนื่องจากปัจจุบันภารกิจของรัฐมีมากขึ้นกิจกรรมบางอย่างต้องใช้เทคโนโลยีในการจัดทำสูงใช้เงินลงทุนสูงและรัฐไม่มีความพร้อมจึงต้องมอบให้บุคคลอื่นซึ่งอาจเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเป็นผู้ดำเนินการซึ่งเมื่อรัฐมอบหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะให้บุคคลอื่นดำเนินการจัดทำแล้วบทบาทของรัฐในฐานะผู้จัดทำหรือผู้อำนาจการก็จะเปลี่ยนไปเป็นผู้ควบคุมโดยรัฐจะเป็นผู้ควบคุมมาตรฐานของบริการสาธารณะควบคุมความปลอดภัยรวมทั้งควบคุมค่าบริการทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ตอบแทนมากที่สุดและเดือดร้อนน้อยที่สุด

2. บริการสาธารณะจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะประโยชน์โดยความต้องการส่วนรวมของประชาชนอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายและความต้องการที่จะอยู่อย่างปลอดภัยดังนั้นบริการสาธารณะที่รัฐจัดทำจึงต้องมีลักษณะที่สนองความต้องการของประชาชนทั้งสองประการดังกล่าวกิจการใดที่รัฐเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการอยู่อย่างปลอดภัยหรือการอยู่อย่างสุขสบายของประชาชนรัฐก็ต้องเข้าไปจัดทำกิจการนั้นและนอกจากนี้ในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐรัฐไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดได้รัฐจะต้องจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2547 :3-5) ได้รวบรวมความหมายของบริการสาธารณะตามที่มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังเช่นกิจกรรมใดจะเป็นบริการสาธารณะได้ก็ต่อเมื่อนิติบุคคลมหาชนเป็นผู้ดำเนินการหรือดูแลกิจกรรมนั้นเพื่อสาธารณะประโยชน์การจะพิจารณาว่ากิจกรรมใดเป็นบริการสาธารณะให้ดูที่จุดมุ่งหมายของการก่อตั้งองค์กรหรือกิจกรรมนั้น

คำนิยามของบริการสาธารณะอาจแยกเป็นสองลักษณะโดยพิจารณาจากลักษณะทางด้านการเมืองกับลักษณะทางด้านกฎหมายคือ

ก. ลักษณะทางด้านการเมืองบริการสาธารณะได้แก่สิ่งที่รัฐจะต้องจัดทำเพื่อสนองความต้องการของคนในชาติไม่ว่าจะเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเช่นความปลอดภัยจนกระทั่งถึงความต้องการทางด้านเศรษฐกิจโดยรัฐอาจทำเองหรือมอบให้คนอื่นเป็นผู้ดำเนินการจัดทำก็ได้

ข. ลักษณะด้านกฎหมายบริการสาธารณะประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการคือ

1. เกิดขึ้นจากผู้ปกครองประเทศหรือจากแนวทางที่ผู้ปกครองประเทศวางไว้
2. มีความต้องการจากประชาชนเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม
3. เกิดความไม่เพียงพอหรือไม่สามารถจัดทำได้โดยเอกชน

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าบริการสาธารณะประกอบไปด้วยเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการคือ

1. บริการสาธารณะเป็นงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองโดยมีความแตกต่างอยู่ที่ฝ่ายปกครองระดับสูงซึ่งจะเป็นผู้วางกฎเกณฑ์ในการจัดตั้งเลือกวิธีการจัดตั้งเลือกวิธีการดำเนินงาน และการควบคุมการดำเนินการกับฝ่ายปกครองระดับปฏิบัติงานซึ่งจะต้องเป็นผู้ดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะตามหลักเกณฑ์ที่ฝ่ายปกครองระดับสูงได้วางไว้

2. บริการสาธารณะจะต้องตอบสนองความต้องการของส่วนรวม

3. บริการสาธารณะจะต้องเป็นส่วนเสริมข้อบกพร่องหรือความไม่เพียงพอของเอกชน

ในเวลาต่อมาเงื่อนไข 3 ประการนี้ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีว่าด้วยบริการสาธารณะในปัจจุบันในทางทฤษฎีนั้นบริการสาธารณะแบ่งได้สองประเภทใหญ่ๆคือบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครอง (Services Publics Administratives) และบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม (Services Publics Industriels et Commerciaux) บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครองได้แก่กิจกรรมที่โดยสภาพแล้วเป็นงานในหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่จะต้องจัดทำเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนกิจกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการดูแลรักษาความปลอดภัยและความสงบสุขของชุมชนบริการสาธารณะประเภทนี้ฝ่ายปกครองต้องอาศัย “อำนาจพิเศษ” ตามกฎหมายมหาชนในการจัดทำบริการสาธารณะทางปกครองส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่รัฐจัดทำให้ประชาชนโดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทนและนอกจากนี้เนื่องจากกิจกรรมของบริการสาธารณะทางปกครองเป็นเรื่องที่เป็นหน้าที่เฉพาะของฝ่ายปกครองที่ต้องอาศัยเทคนิคพิเศษในการจัดทำรวมทั้ง “อำนาจพิเศษ” ของฝ่ายปกครองในการจัดทำบริการสาธารณะด้วยดังนั้นฝ่ายปกครองจึงไม่สามารถมอบบริการสาธารณะประเภทนี้ให้องค์กรอื่นหรือเอกชนเข้ามาดำเนินการแทนได้บริการสาธารณะทางปกครองจะได้แก่กิจการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบภายในประเทศการป้องกันประเทศและการคลัง เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

กระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายที่จะให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และพัฒนาสาธารณสุขจึงได้นำเอาการสาธารณสุขมูลฐานมาเป็นกลวิธีหลักในการพัฒนา ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520-2524) เป็นต้นมาโดยสนับสนุนให้มีการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศและส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของชุมชนเองซึ่งมีตัวจักรสำคัญในการดำเนินงาน คือ ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ต่อมาในปี 2535 ได้มีการยกระดับอาสาสมัครสาธารณสุขให้มีเพียงระดับเดียวคืออสม. ที่ต่างก็เสียสละแรงกายแรงใจ เวลาและทุนทรัพย์ในการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยมิได้รับค่าตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น (ศูนย์ฝึกรวมและพัฒนาศักยภาพภาคประชาชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2553)

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

ความหมายของบทบาท

ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่าบทบาทไว้หลายความหมายในที่นี้ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างมาเฉพาะที่เห็นว่าน่าสนใจและเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา ดังนี้

พัทยา สายหู (2516 : 68) อธิบายว่า บทบาทหน้าที่คือสิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นบุคคลและเปรียบได้เสมือนบท ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครนั้นๆเป็น (ละคร) อะไร มีบทบาทที่จะต้องแสดงอย่างไร ถ้าแสดงพฤติกรรมหรือไม่สมบทบาทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้เห็นไปเลย ในความหมายเช่นนี้ บทบาท ก็คือการกระทำต่างๆที่บทกำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตราบไต่ที่ยังอยู่ในบทบาทนี้

สุพัตรา สุภาพ (2522 : 52) อธิบายว่า สถานภาพและบทบาท (Status and Role) ว่าการที่เรากำหนดเรียกบุคคลหนึ่งว่า เป็นข้าราชการหรือตำแหน่งใดๆนั้นเป็นการเรียกตามสถานภาพ(Status) ของผู้นั้นสถานภาพจะเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และสังคมส่วนรวมสถานภาพจะกำหนดว่า บุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งที่เฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่นและมีอะไรบางอย่างเป็นเครื่องหมายของตนเอง

ณรงค์เส็งประชา (2541: 136) อธิบายว่าบทบาทคือพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพบทบาท เป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำตามหน้าที่

จากการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า บทบาท คือ พฤติกรรมหรือการกระทำของแต่ละบุคคลซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามตำแหน่งและหน้าที่ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมและสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 556 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 556 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าความเชื่อมั่น ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบ t-test และ F-test (One way ANOVA)

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษากการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ผู้ศึกษาสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 149 คน (ร้อยละ 64.22) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 83 คน (ร้อยละ 35.75) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 137 คน (ร้อยละ 59.06) รองลงมาได้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 67 คน (ร้อยละ 28.88) และมีการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาจำนวน 28 คน (ร้อยละ 12.07)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการให้คำแนะนำ ปรีกษา ($\bar{x} = 3.41$) รองลงมาด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\bar{x} = 3.36$) ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.31$) ด้านปัญหาในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.19$) และด้านการป้องกันโรค ($\bar{x} = 3.13$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านการป้องกันโรคโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.13$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การตรวจวัดความดันโลหิตและตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะแก่ประชาชน เพื่อดูโรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวาน ($\bar{x} = 3.57$) รองลงมา การชักชวนและแนะนำให้เพื่อนบ้านทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ($\bar{x} = 3.15$) และการมีการจัดหาและจ่ายถุงยางอนามัยในสุรศาลา ($\bar{x} = 3.12$)

ส่วนข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่น้อยที่สุดคือ การร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแก้ไขปัญหาโรคติดต่อในชุมชน ($\bar{x} = 2.74$)

2.2 ด้านการส่งเสริมสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.36$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ($\bar{x} = 3.63$) รองลงมา การทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านสาธารณสุข ($\bar{x} = 3.40$) และการจัดกิจกรรมออกกำลังกายแก่ประชาชนในชุมชน เช่น เต้นแอโรบิค ($\bar{x} = 3.39$)

ส่วนข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่น้อยที่สุดคือ การชั่งน้ำหนักเด็ก 0-5 ปี บันทึกเปรียบเทียบภาวะขาดสารอาหาร ($\bar{x} = 3.20$)

2.3 ด้านการให้คำแนะนำ ปรีกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.41$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การควบคุมป้องกันโรคติดต่อ ($\bar{x} = 3.58$) รองลงมา การแนะนำเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุให้แก่ประชาชน ($\bar{x} = 3.56$) และการแนะนำเรื่องการวางแผนครอบครัวให้แก่ประชาชน ($\bar{x} = 3.51$)

ส่วนข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่น้อยที่สุดคือ การแนะนำเรื่อง โภชนาการ สุขาภิบาล อาหารและสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน ($\bar{x} = 3.18$)

2.4 ด้านปัญหาในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.19$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x} = 3.29$) รองลงมา ความรู้และอายุของอาสาสมัครสาธารณสุข ($\bar{x} = 3.22$) และการขยายผลข้อมูลที่ได้รับ ($\bar{x} = 3.17$)

ส่วนข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่น้อยที่สุดคือ ตรวจวัดความดันโลหิตและตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะแก่ประชาชนเพื่อดูโรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวาน ($\bar{x} = 3.12$)

2.5 ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.31$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การส่งเสริมสุขภาพและการควบคุมและป้องกัน

โรค ($\bar{x} = 3.61$) รองลงมา การหมุนเวียนปฏิบัติงานที่สุขศาลา ($\bar{x} = 3.52$) และการเป็นผู้สื่อข่าวสาธารณสุข ($\bar{x} = 3.45$)

ส่วนข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่น้อยที่สุดคือ การเป็นแกนนำในการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานของชุมชน ($\bar{x} = 3.42$)

3. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศต่างกัน ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน

4. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ผู้ศึกษาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุชาติมนตรีบุตร (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า 1) การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่น ด้านการป้องกันโรค ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านการฟื้นฟูสภาพ เป็นต้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ เนรมิต จันทรทอง (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข ในการควบคุมโรคไข้เลือดออก ศึกษากรณีตำบลหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่า การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ สหทัย ถึงรัตน์ (2556 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ พื้นที่ที่รับผิดชอบ อาชีพ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับปฏิบัติค่อนข้างมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ จำเนียร ก้อนด้วง (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุข จังหวัดมุกดาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาสาสมัครสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 361 คน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของ อาสาสมัครสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สิทธิพร เกษจ้อย (2559 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาบทบาทการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนท่อน อำเภอเมือง

ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนท่อน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น บทบาทในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนท่อน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนท่อน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมทั้งหมดอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีบทบาทในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาในครั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีการปฏิบัติงานตามบทบาทในด้านต่างๆ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1.1 ด้านการให้คำแนะนำ ปรีกษา โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรื่องที่ได้ดำเนินการ ได้แก่ การควบคุมป้องกันโรคติดต่อ รองลงมา การแนะนำเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุให้แก่ประชาชน และการแนะนำเรื่องการวางแผนครอบครัวให้แก่ประชาชน ส่วนเรื่องที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่น้อยที่สุดคือ การแนะนำเรื่อง โภชนาการ สุขาภิบาล อาหารและสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน

1.2 ด้านการส่งเสริมสุขภาพ โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรื่องที่ได้ดำเนินการ ได้แก่ การแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม รองลงมาการทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านสาธารณสุข ($\bar{x} = 3.40$) และการจัดกิจกรรมออกกำลังกายแก่ประชาชนในชุมชน เช่น เต้นแอโรบิค ส่วนเรื่องที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่น้อยที่สุดคือ การชั่งน้ำหนักเด็ก 0-5 ปี บันทึกเปรียบเทียบภาวะขาดสารอาหาร

1.3 ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรื่องที่ได้ดำเนินการ ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพและการควบคุมและป้องกันโรค รองลงมา การหมุนเวียนปฏิบัติงานที่สุขศาลา และการเป็นผู้สื่อข่าวสาธารณสุข ส่วนเรื่องที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่น้อยที่สุดคือ การเป็นแกนนำในการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานของชุมชน

1.4 ด้านปัญหาในการปฏิบัติงาน โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรื่องที่ได้ดำเนินการ ได้แก่ การปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงาน รองลงมา ความรู้และอายุของอาสาสมัครสาธารณสุข และการขยายผลข้อมูลที่ได้รับ ส่วนข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่น้อยที่สุดคือ ตรวจวัดความดันโลหิตและตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะแก่ประชาชนเพื่อดูโรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวาน

1.5 ด้านการป้องกันโรค โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติงานตามบทบาทโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรื่องที่ได้ดำเนินการ ได้แก่ การตรวจวัดความดันโลหิตและตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะแก่ประชาชนเพื่อดูโรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวาน รองลงมา การชักชวนและแนะนำให้เพื่อนบ้านทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง และการมีการจัดหาและจ่ายยุงยากันยุงในสุขศาลา ส่วนข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่น้อยที่สุดคือ การร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแก้ไขปัญหาโรคติดต่อในชุมชน

3. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ด้านเพศ และระดับการศึกษา ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา สอดคล้องกับการศึกษาของ สหัทธยา ถึงรัตน์ (2556 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ พื้นที่ ที่รับผิดชอบ อาชีพ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ ผลเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่มี เพศและระดับการศึกษา ต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการป้องกันโรค อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านควรให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแก้ไขปัญหาโรคติดต่อในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการส่งเสริมสุขภาพ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านควรให้ความสำคัญในเรื่องการชั่งน้ำหนักเด็กอายุ 0-5 ปี และบันทึกเปรียบเทียบภาวะขาดสารอาหารให้มากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านการให้คำแนะนำ ปรีกษา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านควรแนะนำเรื่องโภชนาการ สุขาภิบาล อาหารและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น

1.4 ด้านปัญหาในการปฏิบัติงาน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านควรดำเนินการตรวจวัดความดันโลหิตและตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะแก่ประชาชนเพื่อดูโรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวานให้มากยิ่งขึ้น

1.5 ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านควรแสดงบทบาทการเป็นแกนนำในการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

2.2 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. 2546. **สิทธิหน้าที่พลเมืองระบบสุขภาพภาคประชาชน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน.
- ณรงค์เส็งประชา. 2541. **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. 2547. **การปกครองท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ศุภชัย ยาวะประภาช. 2544. **นโยบายสาธารณะ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนรมิต จันทร์ทอง. 2550. **บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขในการควบคุมโรคไข้เลือดออก: ศึกษากรณี ตำบลหนองหิน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัทธา สายหู. 2534. **กลไกทางสังคม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มยุรี อนุมานราชธน. 2547. **นโยบายสาธารณะแนวคิดกระบวนการและการวิเคราะห์**. เชียงใหม่ : คณิ่งนิจการพิมพ์.
- ยุวดี ดำนสุวรรณดำรง. 2551. **การดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขในเขตเทศบาลตำบลท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี**. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน. 2543.
- ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสุขภาพภาคประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. [ออนไลน์]. (2553, 24 มกราคม). **อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)**. เข้าถึงได้จาก <http://www.esanphc.net/vhv/vhv.htm>
- สหัทยา ถึงรัตน์. 2556. **การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลาอำเภอเมืองชลบุรี**. ปริญญาานิพนธ์หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.จำเนียร ก้อนด้วง (2553)
- สิทธิพร เกษจ้อย. 2559. **บทบาทการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนท่อน อำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น**. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาวิทยาลัยเวทียาเขตอีสาน.สุชาติ มนต์รีบุตร (2549)
- สุพัตรา สุภาพ. 2522. **สังคมวิทยา**.กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

การดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง อำเภอเสีตา จังหวัดนครราชสีมา

เจษฎา ศรีศิลา¹
ผิน ปานขาว²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง อำเภอเสีตา จังหวัดนครราชสีมาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง อำเภอเสีตา จังหวัดนครราชสีมาจำนวน3,312คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาร์ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357คนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที(t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe')

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยของขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง อำเภอเสีตา จังหวัดนครราชสีมาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา รองลงมาคือความครบถ้วนเพียงพอ ด้าน

ความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือและด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม ตามลำดับ

2. ประชาชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²รองศาสตราจารย์ อาจารย์. สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

ABSTRACT

This research purposed to study 1) The operation of Disaster prevention and Mitigation in of Phonthong sub-district administration organization Sida district Nakorn Ratchasima province 2) Comparison the operation of Disaster prevention and Mitigation in of Phonthong sub-district administration organization Sida district Nakorn Ratchasima province classified by Gender and Occupation. The population were people in Phonthong sub-district administration organization 3,312 persons the studied sample totally 357 persons the sample size by using Taro Yamane formula. The instrument used for collecting the data was a questionnaire rating scale 5 level. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean standard deviation t-test (independent sample) and F-test.

The study results as follow :

1. The operation of Disaster prevention and Mitigation in of Phonthong sub-district administration organization Sida district Nakorn Ratchasima province in overall was at less level. The arranged mean scores from the highest to the lowest mean were Comfortably rapidly and timely Completely and sufficient Matching properly of need Sufficiently properly of help and Equitable and fairly respectively.

2. Comparison the operation of Disaster prevention and Mitigation in of Phonthong sub-district administration organization Sida district Nakorn Ratchasima province classified by Gender and Occupation were not statistically different.

บทนำ

สถานการณ์ด้านสาธารณภัยในปัจจุบันถือเป็นปัญหาสำคัญ และมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น สาธารณภัยที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นเหตุที่เกิดขึ้นโดยที่ประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องไม่ทราบล่วงหน้า ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุดังกล่าวขึ้นจะเกิดความสับสน วุ่นวาย การระงับภัยหรือการแก้ไขปัญหาไม่ทันที่วงที่

ให้สาธารณภัยดังกล่าวขยายลูกกลม ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายมากยิ่งขึ้น สาธารณภัย หมายถึง ภัยอันตรายหรือเหตุการณ์ร้ายแรงในชุมชนหรือในสังคมซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เกิดความสูญเสียอย่างรุนแรงแก่ร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของ สาธารณภัยว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐและให้หมายความถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย (อาริยา จันทร์จวง, 2553) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น กระทรวงมหาดไทย ถือเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการการบริหารจัดการในส่วนภูมิภาค และสรรคสร้างประสิทธิภาพของการบริการสาธารณะให้กับประชาชน รวมทั้งยกระดับความเป็นอยู่ให้กับประชาชนในทุกพื้นที่ของประเทศ โดยก่อนการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2545 นั้น งานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนอยู่ในการควบคุมกำกับดูแลของกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย และเมื่อมีการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2545 ได้ยุบรวมภารกิจของกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมาสังกัดกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545 สังกัดกลุ่มภารกิจด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง (ทัศวรณ ศิลปนครฤทธิ, 2553 : 13) การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ถือเป็นภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ จึงเป็นหน้าที่ ที่รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างเต็มความสามารถ นอกจากนี้รัฐยังมีหน้าที่ในการระมัดระวังและป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ราษฎรของตนด้วย โดยในการดำเนินการดังกล่าวรัฐจะต้องศึกษาและวางแผนการป้องกันภัย การจัดทำสิ่งคน การจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ การวางมาตรการต่างๆ ตลอดจนการกำกับให้ดำเนินการตามมาตรการนั้นด้วย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 78 กำหนดว่า “รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น” นอกจากนี้ในการดำเนินการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ยังได้ระบุไว้ในหมวด 9 รวมทั้งหมด 9 มาตรา อันเริ่มตั้งแต่มาตราที่ 282 ถึงมาตรา 290 ซึ่งโดยรวมแล้วพบว่ามาตราทั้งหมดกล่าวถึงการที่รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะโดยรัฐบาลเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมายเท่านั้น (วุฒิสาร ตันไชย, 2553)

เพื่ออนุวัตตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 284 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้น

ซึ่งมีเนื้อหาสาระในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน โดยรัฐได้พยายามถ่ายโอนภารกิจที่รัฐดำเนินการอยู่หลายประการให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการรวมทั้งกำหนดให้มีการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา มีลักษณะการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อความมั่นคงและความสะดวกในการบริหารงาน และด้วยเงื่อนไขและข้อจำกัดอันเนื่องมาจากระบบโครงสร้าง ระบบงบประมาณ บุคลากร และศักยภาพในการดำเนินงานของการบริหารงานแบบรวมศูนย์ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐบาลไม่อาจตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชนในด้านการบริการและการอำนวยความสะดวกได้ ดังนั้นจึงเกิดแนวความคิดในเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐบาล และเพื่อให้การดำเนินการให้บริการและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ทัวถึง และรวดเร็ว และประการสำคัญอีกประการหนึ่ง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนจึงเป็นหน่วยงานสำคัญที่จะสามารถดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้ในเบื้องต้นอย่างรวดเร็วและตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้กำหนดให้ภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน รวมทั้งการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วย

จากกฎหมายและบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีบทบาทในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยด้วย เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานปกครองในระดับท้องถิ่น ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และในปัจจุบันสถานการณ์ด้านสาธารณภัยมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาในฐานะที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล จึงสนใจศึกษาปัญหาและการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนทอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน

2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

ความหมายของบทบาท

ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่าบทบาทไว้หลายความหมาย ในที่นี้ผู้ศึกษาขอ ยกตัวอย่างมาเฉพาะที่เห็นว่าน่าสนใจและเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา ดังนี้

พิทยา สายหู (2516 : 68) อธิบายว่า บทบาทหน้าที่คือสิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นบุคคลและ เปรียบได้เสมือนบท ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครนั้นๆเป็น (ละคร) อะไร มีบทบาทที่จะต้อง แสดงอย่างไร ถ้าแสดงพฤติกรรมหรือไม่สมบทบาทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้เห็นไปเลย ในความหมาย เช่นนี้ บทบาท ก็คืออาการกระทำต่างๆที่บทกำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตราบใดที่ยังอยู่ในบทบาทนี้

สุพัตรา สุภาพ (2522 : 52) อธิบายว่า สถานภาพและบทบาท (Status and Role) ว่าการที่ เรากำหนดเรียกบุคคลหนึ่งว่า เป็นข้าราชการหรือตำแหน่งใดๆนั้นเป็นการเรียกตามสถานภาพ(Status) ของผู้นั้นสถานภาพจะเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และสังคมส่วนรวมสถานภาพจะกำหนดว่า บุคคลนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่น อย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจาก ผู้อื่นและมีอะไรบางอย่างเป็นเครื่องหมายของตนเอง

จากการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า บทบาท คือ พฤติกรรมหรือการกระทำของแต่ละบุคคล ซึ่ง จะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามตำแหน่งและหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมและสามารถ คาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ความหมายของสาธารณภัย

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 อธิบายว่า สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีมาเป็นสาธารณะ ไม่ว่าจะเกิดมาจากธรรมชาติ หรือมี ผู้กระทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนและของรัฐ

จากคำจำกัดความข้างต้น สรุปได้ว่า สาธารณภัยประกอบด้วยประเด็นความหมายสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. สาธารณภัย คือ ภัยที่เกิดแก่คนหมู่มาก
2. สาธารณภัยเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่อย่างกะทันหัน หรือค่อยๆ เกิดขึ้น
3. สาธารณภัยเป็นอันตรายต่อชีวิตและร่างกายของประชาชน
4. สาธารณภัยสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ
5. สาธารณภัยเมื่อเกิดภัยขึ้นแล้ว ผู้ประสบภัยต้องการความช่วยเหลือในสิ่งจำเป็นพื้นฐานอย่าง

รีบด่วน

กล่าวโดยสรุป ความหมายของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมายถึง การป้องกัน หรือการระงับภัยโดยทำให้ภัยสงบลงโดยเร็ว หรือลดอันตรายให้น้อยลง และช่วยทำให้ความยากลำบากความ พิบัติ และความเดือดร้อนต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ลดน้อยลงหรือหมดไป

แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น

ประธาน คงฤทธิศึกษาการ (2534:15) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2526) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น (Local government) เป็นรูปการปกครองที่เกิดจากระบบการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) จากส่วนกลางไปยังท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

กล่าวโดยสรุป การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่ยึดหลักการกระจายอำนาจเพื่อประโยชน์ของรัฐและท้องถิ่น เน้นผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3,312 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3,312 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าความเชื่อมั่น ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบ t-test และ F-test (One way ANOVA)

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา อภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา รองลงมาคือ ความครบถ้วนเพียงพอ ด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือและด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม ตามลำดับ ซึ่งจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา มีการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยน้อย อย่างไรก็ตามจากการศึกษาที่พบว่ามี 2 ด้าน มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านความสะดวก รวดเร็ว และทันเวลา และด้านความครบถ้วนเพียงพอ แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัด

นครราชสีมา ได้มีการเตรียมการด้านการบรรเทาสาธารณภัยภายใต้ข้อจำกัดอย่างเต็มที่ และเพื่อให้การบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็กควรส่งเสริมด้านความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการ ด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือและด้านความเสมอภาคและเป็นธรรมด้วย

และจากผลการศึกษาที่พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเหมาะสม นั่นถือเป็นปัจจัยสำคัญอันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ พรสรวง เถาตะกู (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม ที่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ความภาคภูมิใจในตนเอง การได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล การทำงานเป็นทีม และการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอยู่ในระดับมาก

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่สถานภาพต่างกัน ต่อการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

ประชาชนที่มีเพศต่างกันและประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ พรสรวง เถาตะกู (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม ที่พบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนต่างกัน มีการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพหลักต่างกัน มีการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ควรปรับปรุงการดำเนินงานด้านความเพียงพอ เหมาะสมของการช่วยเหลือ ในเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเหมาะสม ความสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรจัดสรรอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยให้มีความเพียงพอ เหมาะสม

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อกระตุ้นหรือส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน เข้าไปมีส่วนร่วมในการบรรเทาสาธารณภัยให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้ภาคส่วนต่างๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในการบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- ทัตวรธรณ ศิลปะนครฤทธิ. 2553. การพัฒนางานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลท่า
น้ำอ้อย
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2526. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์
ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์
- พรสวรรค์ เกาตะกู. 2550. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ
อาสาสมัคร
- พัทธยา สายหู. 2534. กลไกทางสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วุฒิสาร ตันไชย. 2547. การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น : ความก้าวหน้าหลังรัฐธรรมนูญ
พ.ศ.2540. กรุงเทพฯ :คลังวิชา.
- สุพัตรา สุภาพ. 2522. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. 2534. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ.
- อาริยา จันท์จวง. 2553. การดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วน
ตำบลในเขตอำเภอพิบูลมังสาหารจังหวัดอุบลราชธานี. ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

ถนอมชัย พรหมอ่อน¹
รัชดากร ทมินเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3,662 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และเมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffé)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการทะเบียนต่างๆ ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามลำดับ

2. ประชาชนในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

¹นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²อาจารย์ ดร. สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

This research purpose to study 1) the opinion of people for the role of Sub-district headman and Village headman in Thaisamukki sub-district Nonghong district Buriram Province. 2) Comparison the opinion of people for the role of Sub-district headman and Village headman in Thaisamukki sub-district Nonghong district Buriram Province classified by Gender and Occupation. The population were people in Thaisamukki sub-district 3,662 persons the studied sample totally 360 persons the sample size by using Taro Yamane formula. The instrument used for collecting the data was 5 rating scale questionnaire. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean standard deviation t-test and F-test.

The study results as follow :

1. The opinion of people for the role of Sub-district headman and Village headman in Thaisamukki sub-district Nonghong district Buriram Province in overall and each aspect was at high level. The arranged mean scores from the highest to the lowest mean were Govern and peacefull Registers Civil Disaster prevention and mitigation Development and occupation promoting Government service and Resource environment reserve respectively.

2. Comparison the opinion of people for the role of Sub-district headman and Village headman in Thaisamukki sub-district Nonghong district Buriram Province classified by Gender and Occupation were not statistically different.

บทนำ

การปฏิรูปการเมืองการปกครองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 นับเป็นการการปฏิรูปการเมืองการปกครองของประเทศไทยที่ถือว่าเป็นการปฏิรูปครั้งใหญ่และครั้งสำคัญ ซึ่งส่งผลและเป็นรากฐานสำคัญทางการเมืองการปกครองของประเทศไทยจนกระทั่งปัจจุบัน โดยการปฏิรูปการเมืองการปกครองครั้งดังกล่าวนี้ ได้มีการปฏิรูปการเมืองการปกครองระดับตำบล หมู่บ้านโดยได้กำหนดให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองในระดับท้องถิ่น มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่ การป้องกันการโจรกรรมและผู้ร้าย และกำหนดให้มีผลประโยชน์ตอบแทนบ้าง เช่น สิ้นลดค่านา ภาษีไม้ไผ่ ค่าเหยียบหญ้าที่นาราชฎ เป็นต้น ความมุ่งหมายก็เพื่อให้บุคคลที่ราชฎเลือกเข้ามา ได้มีหน้าที่ดูแลดำเนินงาน ของตำบล หมู่บ้าน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ช่วยงานทางราชการที่จะสอดส่อง ดูแลทุกข์สุขของราชฎ ตลอดจนช่วยเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากร และผลประโยชน์ของแผ่นดิน ซึ่งสมควรได้จากราชฎโดยธรรม การปฏิรูปในครั้งนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองการปกครองจากระบบการปกครองแบบกินเมือง แต่เดิม มาสู่ระบบการปกครองแบบใหม่ที่เรียกว่าเทศาภิบาล การปกครองแบบเทศาภิบาลนี้เป็นการปกครองที่ดึงเอาอำนาจการปกครองท้องถิ่นเข้ามาไว้

ในส่วนกลางอย่างเป็นระเบียบ โดยมีมณฑลเทศาภิบาลเป็นเขตการปกครองที่ใหญ่ที่สุด รองลงไปได้แก่ จังหวัดต่างๆ และภายในแต่ละจังหวัดได้มีการแบ่งเขตออกเป็นอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ตามลำดับ สำหรับการดำเนินการในระยะแรกสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมเจ้าราชทานได้ทรงจัดการปกครองในพื้นที่ระดับมณฑล และจังหวัดก่อน ด้วยการส่งข้าหลวงออกไปประจำตามมณฑลและจังหวัดต่างๆ เพื่อดำเนินการปรับปรุงระเบียบในการบริหารราชการให้เป็นแบบแผนเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

จากแนวทางในการปรับปรุงการปกครองดังกล่าว ทำให้ตำบลและหมู่บ้านกลายเป็นหน่วยการปกครองที่มีพื้นที่และขอบเขตที่ชัดเจน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญอันหนึ่งที่ทางการใช้ในการตั้งคนในระบบไพร่ที่สังกัดมูลนายต่างๆ ให้เข้ามาเป็นพลเมืองที่เท่าเทียมกันของรัฐสมัยใหม่ โดยสังกัดอยู่ในเขตการปกครองที่มีพื้นที่ชัดเจน ภายใต้การปกครองของผู้ใหญ่บ้านและกำนันตามลำดับ ซึ่งตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและกำนันที่ทรงจัดขึ้นใหม่นั้น ไม่ได้ทรงส่งข้าหลวงจากส่วนกลางไปทำการปกครองอย่างเช่นที่กระทำในระดับมณฑล จังหวัด และอำเภอ แต่ได้ดึงเอาคนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองรูปแบบใหม่นี้ ด้วยการให้ราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งกันขึ้นเอง ในปัจจุบันนี้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยังคงมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตการปกครองที่เรียกว่าตำบลและหมู่บ้าน โดยต้องรับผิดชอบงานของกระทรวงมหาดไทย และของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่นำลงไปปฏิบัติในตำบล หมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นกลไกสำคัญ ที่จะทำให้งาน ของทางราชการบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งยังทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขความเดือดร้อนเมื่อเกิดภัยพิบัติหรือคนในชุมชนยังจำเป็นต้องมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ทำหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ตำบลอย่างใกล้ชิด

กำนันผู้ใหญ่บ้านแม้จะเป็นผู้นำท้องถิ่นที่ถูกดึงเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองในระบบใหม่ แต่ก็มีสถานะที่แตกต่างจากผู้นำในระดับที่สูงกว่า คือมีสถานะ “กึ่งข้าราชการ” ที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ข้อบังคับในเรื่องของการรับเงินเดือน และวินัยต่างๆ ของทางราชการ แต่ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมและการผูกมัดโดยระเบียบและสายการบังคับบัญชาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งสถานะกึ่งข้าราชการของกำนันผู้ใหญ่บ้านนี้ ทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีฐานะที่เป็นทั้งตัวแทนของราษฎรอันมาจากการเลือกตั้ง และตัวแทนของรัฐในการประสานงานและช่วยเหลือให้การบริหารราชการของหน่วยการปกครองในระดับอำเภอและจังหวัดประสบความสำเร็จ

ในส่วนอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนั้น นอกจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 แล้ว ก็ยังมีระเบียบกฎหมายอื่นๆ อีกจำนวนกว่า 60 ฉบับที่กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ให้เป็นความรับผิดชอบของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อย่างไรก็ตาม อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ยังคงใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ในระดับตำบลและหมู่บ้านมาจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาหลายครั้ง ก็เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในรายละเอียดต่างๆ เท่านั้น แต่สาระสำคัญของการปกครองก็ยังมีได้เปลี่ยนแปลงไปมากมายแต่อย่างใด โดยเฉพาะโครงสร้างการปกครองในระดับตำบลและหมู่บ้าน จำแนกได้ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ของกำนันตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ สรุปลดนี้ อำนาจหน้าที่ในการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย อำนาจหน้าที่ในการประชุมผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบล อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับคนเดินทาง อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์ อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาบัญชีสำมะโนครัวและทะเบียนบัญชีของรัฐบาล อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับภาษีอากร และอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา

2. อำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ สรุปลดนี้ รักษาความสงบและความสุขสำราญ ช่วยป้องกันความทุกข์ภัยของลูกบ้านตามสมควรและที่สามารถจะกระทำได้ ถ้าความทุกข์ภัยเกิดแก่ลูกบ้าน ซึ่งจะต้องขอความป้องกันจากรัฐบาล เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะนำความแจ้งต่อพนักงานปกครอง ตามลำดับ ถ้าราชการจะประกาศหรือสั่งราชการใดให้ประชาชนทราบ เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะรับข้อความนั้นไปแจ้งแก่ลูกบ้านของตนให้ทราบ เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะทำบัญชีสำมะโนครัว (ทะเบียนบ้าน) ในหมู่บ้านของตน และคอยแก้ไขบัญชี (ทะเบียน) นั้นให้ถูกต้องอยู่เสมอ ถ้าผู้ใหญ่บ้านรู้เห็นเหตุการณ์อันแปลกประหลาดอันใดเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนหรือในลูกบ้านของตน ซึ่งอาจจะเป็นคุณหรือโทษแก่ราชการบ้านเมืองก็ดีให้รับนำความแจ้งต่อกำนันนายตำบลของตน ถ้ามีคนจรแปลกหน้านอกสำมะโนครัว (ทะเบียนบ้าน) ในหมู่บ้านนั้นเข้ามาอาศัยเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจะต้องไต่ถามให้รู้จักตัวและเหตุการณ์ที่มาอาศัย ถ้าเห็นว่าไม่ได้มาโดยสุจริต ให้เอาตัวผู้นั้นส่งกำนันนายตำบลของตน ถ้าเกิดเหตุจลาจลก็ดี ฆ่ากันตายก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี หรือไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใดๆ ในหมู่บ้านของตน หรือในหมู่บ้านที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยให้เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องเรียกลูกบ้านของตนออกช่วยเหลือต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายเอาของกลางคืนหรือ ดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นที่สมควรโดยเติมกำลัง ผู้ใหญ่บ้านเห็นลูกบ้านของตนคนใดแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเป็นคนจร ไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพและไม่สามารถชี้แจงแสดงความบริสุทธิ์ของตนได้ก็ดี ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจที่จะเรียกลูกบ้านคนนั้นมาไต่ถามและว่ากล่าวสั่งสอน ถ้าไม่ฟังให้เอาตัวส่งกำนันดำเนินการต่อไป ควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะต้องกระทำตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ผิดหัดอบรมให้คนไทยรู้จักหน้าที่และกระทำการในเวลาอบ ทำการอบรมสั่งสอนหรือชี้แจงข้อราชการแก่ราษฎร ในการนี้ให้เรียกราษฎรมาประชุมได้ตามครั้งคราวที่สมควร บำรุงและส่งเสริมการอาชีพของราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม ตรวจตราและรักษาผลประโยชน์ในการอาชีพของราษฎร สั่งให้ราษฎรช่วยเหลือในการสาธารณประโยชน์ เพื่อบำบัดป้องกันภัยอันตรายซึ่งมีมาเป็นสาธารณะโดยฉุกเฉิน และให้ทำการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ราษฎร จัดการป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาดซึ่งเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านเพื่อมิให้ติดต่อลุกลามต่อไป จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และต้องด้วยสุลักษณะ จัดให้มีการประชุมกรรมการหมู่บ้าน ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน หรือทางราชการ หรือรายงานเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ เพื่อกำหนดรายงานต่อนายอำเภอ กระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

3. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับความอาญาดังต่อไปนี้ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน ต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้กระทำผิดกฎหมายมีอยู่ก็ดี หรือมีเหตุการณ์สงสัยว่าได้มาโดยการกระทำผิดกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำผิดกฎหมายก็ดี ให้จับสิ่งของนั้นไว้ แล้วรีบส่งต่อกำนันนายตำบล เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุการณ์สงสัยว่าเป็นผู้ที่กระทำผิดกฎหมายก็ดี ให้จับตัวผู้นั้นไว้ แล้วรีบส่งต่อกำนันนายตำบล ถ้ามีหมายหรือคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในหมู่บ้าน เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับกุมผู้นั้นแล้วรีบส่งต่อกำนันหรือนายอำเภอตามสมควร เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือยึด ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามกฎหมาย

4. อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ๆ ได้แก่ อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายการทะเบียนต่างๆ ได้แก่ ทะเบียนราษฎร บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนครอบครัว ทะเบียนอาวุธปืน ทะเบียนสัตว์พาหนะ โดยกำนันผู้ใหญ่บ้านจะมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามที่กฎหมายกำหนด อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาและบำรุงสิ่งที่เป็นกิจการสาธารณประโยชน์ ได้แก่ สาธารณสมบัติของแผ่นดิน สุสานและฌาปนสถาน ที่ดินสาธารณประโยชน์ ทางหลวง ที่ราชพัสดุ รวมทั้งการดำเนินการตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การอาสารักษาดินแดน และกิจการอาสาสมัครต่างๆ อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำรุงส่งเสริมอาชีพของราษฎร และรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดิน การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมผู้ยากจน การปฏิรูปที่ดิน การจัดสรรที่ดินเพื่อการเกษตร การจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ การดูแลป่าไม้ ป่าสงวน แห่งชาติ การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า การชลประทานราษฎร ตลอดจนการเก็บภาษีอากรต่างๆ ทั้งภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน และที่ดิน ภาษีป้าย และภาษีตามประมวลรัษฎากร อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสาธารณสุขขั้นมูลฐาน ได้แก่ การจัดการระวังและป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาดทั้งในคนและสัตว์ รวมทั้งการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน การจัดการความเป็นระเบียบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ตำบล อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา โดยเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การสืบสวน รวมทั้งช่วยเหลือเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือตามหมายจับ หมายค้นที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติ

5. อำนาจหน้าที่อื่นๆ ที่ไม่ได้กำหนดเป็นกฎหมาย ได้แก่ การชำระคดีความ ในชนบทที่อยู่ห่างไกล ผู้นำชุมชนโดยเฉพาะกำนันผู้ใหญ่บ้าน มักเป็นที่เคารพเชื่อถือของคนในท้องถิ่น เมื่อมีกรณีพิพาทเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นความแค้นหรือความอาญา หรือไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ ในขั้นต้นก็มักจะนำความมาให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านชำระความให้แทบทุกคดีไป การไกล่เกลี่ยชำระคดีความในลักษณะเช่นนี้ไม่มีกฎหมายรองรับ จึงไม่มีการบังคับว่าคู่กรณีจะต้องปฏิบัติตาม ถ้าเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่ายก็จะเลิกแล้วกันไป แต่ถ้ายังไม่เป็นที่พอใจก็ดำเนินความต่อไปกันเองยังโรงศาล ซึ่งส่วนใหญ่ชาวบ้านก็ไม่นิยมให้เรื่องไปถึงโรงถึงศาล เพราะมีไม่ความสะดวกหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเงินทองและเวลาที่ต้องไปให้การที่ศาล ชาวบ้านจึงมักจะประนีประนอมยอมความตามการไกล่เกลี่ยและชำระความของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำนาจที่เกี่ยวข้องกับงานสังคมและพิธีกรรมต่างๆ ในชุมชน ดังเช่น การเป็นประธานหรือหัวหน้าในพิธีกรรมงานประเพณี งานบุญและงานสังคมต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในกฎหมายอีกมากมาย ซึ่งเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของประชาชนทุกด้าน ตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น งานสังคมสงเคราะห์ แต่งงาน หย่าร้าง งานบวช ฯลฯ ล้วนแต่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งสิ้น

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบล ไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกในด้านต่างๆ ทั้งในด้านความรู้สึก ความนึกคิด ความเชื่อ ซึ่งมาจากประสบการณ์ การเรียนรู้ ความรู้และสภาพแวดล้อมที่ได้พบเจอมา ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละบุคคลอาจเป็นที่ยอมรับ หรืออาจปฏิเสธจากบุคคลอื่นก็ได้

สมใจ ลักษณะ (2542: 232) อธิบายว่า บทบาท คือ พฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่หรือสถานะใดๆ ในกลุ่มซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามตำแหน่งและหน้าที่ บทบาทนี้อาจมีลักษณะเป็นทางการตามกฎระเบียบของกลุ่มรูปนัยที่จะกำหนดสิ่งที่บุคคลแต่ละบุคคลที่ครองตำแหน่งหน้าที่ใดๆ จะต้องคิด ตัดสินใจ ปฏิบัติกิจกรรมทั้งในส่วนของตนและส่วนที่จะต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่อื่น ๆ ในกลุ่ม และอาจมีลักษณะไม่เป็นทางการที่เป็นความคาดหวังของสมาชิกในกลุ่มที่ต้องการให้ผู้มีหน้าที่หนึ่ง ๆ ต้องมีพฤติกรรมใดบ้าง

จากการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า บทบาท คือ พฤติกรรมหรือการกระทำของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามตำแหน่งและหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมและสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้

ประเภทของบทบาท

1. บทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีตัวบทกฎหมาย ระเบียบ กำหนดให้กระทำกิจกรรมในตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ
2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Performed Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงซึ่งจะขึ้นกับการสังเคราะห์จาก ความเชื่อ ความหวัง การรับรู้ และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง ทั้งยังต้องพิจารณาถึงความกดดัน ขีดจำกัด และโอกาสในแต่ละสังคม ในระยยะเวลานั้นๆ ด้วย
3. บทบาทที่ควรปฏิบัติ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่ง เชื่อหรือหวังว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับ แต่ยังไม่ได้กระทำ ซึ่งอาจจะไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติ (ไม่มีอยู่ในระเบียบ , กฎหมาย) และบทบาทที่กระทำจริง นอกจากนี้บทบาทที่ควรกระทำยังขึ้นกับความแตกต่างขององค์กร ความคิดนึก ประสบการณ์ และการรับรู้ของผู้ดำรงตำแหน่งแต่ละคนด้วย

เตื่อนใจ แวงงาม (2534 : 57-58) กล่าวว่าผู้นำและผู้บริหารอาจจะเป็นบุคคลเดียวกันก็ได้ กล่าวคือผู้บริหารที่มีตำแหน่งหน้าที่ที่จะต้องดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจที่กำหนดไว้ อาจจะเป็นผู้เดียวกันที่มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์หรือจุดหมายปลายทางของหน่วยงาน แต่ในทางตรงกันข้าม ผู้นำอาจจะไม่ใช่ผู้บริหารโดยตำแหน่งก็ได้ แต่มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลในฐานะเป็นผู้แนะบุคคลอื่นๆ ในองค์กรให้ทำงานจนประสบความสำเร็จ ความแตกต่างของผู้นำและผู้บริหารในด้านบทบาท มีดังนี้

1. บทบาทในการเปลี่ยนแปลงงาน ผู้นำมักจะมีบทบาทหรือเป็นตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ในหน่วยงานเพราะมีอิทธิพลเหนือคนอื่น ๆ จำนวนมาก แต่ผู้บริหารอาจจะไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงสิ่งใด ๆ ง่ายนัก เพราะมีบทบาทหน้าที่ในการธำรงรักษาไว้

2. บทบาทในการรับผิดชอบงาน ผู้นำไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบงานหรือจะต้องมีตำแหน่งสูงสุดในหน่วยงาน จึงไม่ต้องรับผิดชอบทุก ๆ อย่างที่เกี่ยวกับงานเสมอไป

3. บทบาทในการสร้างค่านิยมประชาธิปไตย ผู้นำได้มาซึ่งอำนาจจากการตัดสินใจของตนเองและการตกลงยินยอมของกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นผู้ตาม ส่วนผู้บริหารได้อำนาจจากองค์การหรือตำแหน่งเป็นทางการ ซึ่งมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับขององค์การกำหนดไว้อย่างชัดเจน บุคคลที่เป็นผู้บริหารอาจจะได้รับการแต่งตั้งมาจากผู้ที่ไม่มียุทธิพลต่อคนอื่น ๆ ในองค์การเลยก็ได้ แต่หลังจากได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บริหารแล้ว มักจะมีอิทธิพลต่อผู้อื่นมากขึ้นและในที่สุดก็อาจจะกลายเป็นผู้นำได้

โกวิท พวงงาม (2542 : 14) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นดูแลจัดการปัญหาในระดับท้องถิ่นจึงมีคุณประโยชน์ สำคัญอย่างน้อย 5 ด้าน คือ

1. แบ่งเบาภาระของรัฐบาล
2. ทำให้ปัญหาในแต่ละท้องถิ่นได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ
3. ส่งเสริมให้คนแต่ละท้องถิ่นได้แสดงความสามารถพัฒนาบทบาทของตนเอง ในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตน
4. เป็นพื้นฐานสำคัญของคนในท้องถิ่นในการก้าวขึ้นไปดูแลและแก้ไขปัญหาในระดับชาติ
5. เสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและทั้งประเทศ เนื่องจาก ปัญหาต่าง ๆ ได้รับการแก้ไข สังคมมีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีคุณภาพและมีบทบาทในการจัดการดูแลสังคมของตนเอง

ประพัฒน์ วงศ์ชมพู (2550 : 46-48) ได้ศึกษาเรื่องกำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีเฉพาะอำเภอเมืองเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ด้านระเบียบกฎหมายต่างๆ พบว่าส่วนมากเห็นด้วยกับการให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ด้านการเข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่พบว่าส่วนมากเห็นด้วยกับการให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกของราษฎร ด้านวาระการดำรงตำแหน่งพบว่าส่วนมากเห็นด้วยกับการให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ด้านการปฏิบัติหน้าที่พบว่าส่วนมากเห็นด้วยกับการให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์พบว่าส่วนมากเห็นด้วยกับการมีกำนันผู้ใหญ่บ้านก็เพื่อให้ปกครองราษฎรและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในท้องที่ของตน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3,662 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3,662 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด,

2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples) และ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ประชาชนในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน (ร้อยละ 57.50) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 153 คน (ร้อยละ 42.50) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 176 คน (ร้อยละ 49.73) รองลงมาประกอบอาชีพอิสระ ส่วนตัว ค้าขาย จำนวน 100 คน (ร้อยละ 27.77) และรับราชการหรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 81 คน (ร้อยละ 22.50)

2. ประชาชนในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{x} = 4.48$) ด้านการทะเบียนต่างๆ ($\bar{x} = 4.30$) ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ($\bar{x} = 4.29$) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ($\bar{x} = 4.91$) ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ ($\bar{x} = 4.11$) และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.96$) ตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

2.1 ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันทุกข์ภัยของราษฎรในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.87$) รองลงมา การตรวจตรา จัดการและรักษาทรัพย์สินของทางราชการหรือสิ่งสาธารณประโยชน์ ($\bar{x} = 4.51$) และการนำความแจ้งต่อพนักงานปกครองหรือทางราชการกรณีลูกบ้านเกิดทุกข์ภัยซึ่งจะต้องขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล ($\bar{x} = 4.54$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ดำเนินการหรือจัดการป้องกันโรคติดต่อหรือโรคระบาดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ($\bar{x} = 4.21$)

2.2 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การบำรุงและส่งเสริมอาชีพราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 4.55$) รองลงมา ช่วยเหลือในการตรวจและนำเก็บภาษีอากร ในเขตท้องที่ตำบลหมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.39$) และตรวจตราและรักษาผลประโยชน์ในการ อาชีพและราษฎร ($\bar{x} = 4.35$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อยที่สุดคือ จัดทำบัญชีสิ่งของที่จะต้องเสียภาษีอากรในท้องที่รับผิดชอบ ($\bar{x} = 3.81$)

2.3 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ช่วยเหลือในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมตามกฎหมายหรือตามระเบียบราชการที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 4.58$) รองลงมา ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตป่าอนุรักษ์ในเขตท้องที่ ($\bar{x} = 4.29$)

และการรณรงค์ ส่งเสริมการปลูกต้นไม้หรือปลูกสร้างป่าชุมชน ($\bar{x} = 4.11$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อยที่สุดคือ ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ ทำลายป่าและการกระทำผิดต่างๆ ในท้องที่รับผิดชอบ ($\bar{x} = 3.35$)

2.4 ด้านการทะเบียนต่างๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ เป็นพนักงานตรวจรับบัตรประจำตัวประชาชน ($\bar{x} = 4.57$) รองลงมา เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิด การตายและการย้ายที่อยู่ ($\bar{x} = 4.51$) และเป็นผู้รับรอง ผู้ขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล หมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.27$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อยที่สุดคือ จัดทำบัญชีสำมะโนครัวในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 4.11$)

2.5 ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การเตรียมการและช่วยเหลือเกี่ยวกับการดับเพลิง ในเขตท้องที่ ($\bar{x} = 4.87$) รองลงมา การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหมู่บ้าน ตำบล ($\bar{x} = 4.54$) และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือให้แก่ประชาชนในพื้นที่โดยจัดระเบียบและเขตพื้นที่ช่วยเหลือตามความจำเป็นเร่งด่วนอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคและไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน ($\bar{x} = 4.22$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อยที่สุดคือ แจ้งเตือนภัยและให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัย ($\bar{x} = 3.99$)

2.6 ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ตรวจตราดูแลที่ดินของรัฐ มิให้ผู้ใดเข้าไปทำลายหรือกระทำการอันใดต่อที่ดินของรัฐ ($\bar{x} = 4.71$) รองลงมา ช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่ดินในการรับจัดที่ดินออกหนังสือสำคัญ หรือโฉนดที่ดิน การโอน การซื้อขาย ($\bar{x} = 4.54$) และดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ($\bar{x} = 4.22$) ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อยที่สุดคือ การจัดการระวางและป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาดทั้งในคนและสัตว์ ($\bar{x} = 3.70$)

3. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาอภิปรายผลจากการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีบทบาทตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วิลาวรรณ พิพัฒน์ชัยกร (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และจากผลการศึกษาในครั้งนี้ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลทุ่งกุลา อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีบทบาทตามที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่

พ.ศ.2457 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการทะเบียนต่างๆ ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ให้ความสำคัญกับภารกิจด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย มากที่สุด โดยภารกิจด้านนี้ถือเป็นภารกิจหลักของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แล้ว ก็ยังมีระเบียบกฎหมายอื่นๆ อีกจำนวนกว่า 60 ฉบับที่กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ให้เป็นความรับผิดชอบของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อย่างไรก็ตาม อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ยังคงใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ในระดับตำบลและหมู่บ้านมาจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมาหลายครั้ง ก็เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในรายละเอียดต่างๆ เท่านั้น แต่สาระสำคัญของการปกครองก็ยังมีได้เปลี่ยนแปลงไปมากมายแต่อย่างใด โดยเฉพาะโครงสร้างการปกครองในระดับตำบลและหมู่บ้าน ผลการศึกษาในครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิรัตน์ ไชยสิทธิ์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษารื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และกฎหมายอื่นที่กำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษากำนันและผู้ใหญ่บ้านจังหวัดนครนายก ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของ กำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่มีผลการปฏิบัติงานมากที่สุดเรียงลำดับลงมาได้ ดังนี้ ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านอื่น ๆ เกี่ยวกับการปกครองในตำบลหมู่บ้าน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการทะเบียน จากผลการศึกษาในครั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้ศึกษาอภิปรายผลเป็นดังนี้

1.1 ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการันัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันทุกภัยของราษฎรในหมู่บ้าน รองลงมาการตรวจตรา จัดการและรักษาทรัพย์สินสมบัติของทางราชการหรือสิ่งสาธารณประโยชน์ และการนำความแจ้งต่อพนักงานปกครองหรือทางราชการกรณีลูกบ้านเกิดทุกข์ภัยซึ่งจะต้องขอความป้องกันช่วยเหลือจากรัฐบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ ชาญ คำวรรณ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายหลังปี พ.ศ.2537 ผลการศึกษาพบว่า บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยนั้นสามารถจำแนกเป็น 4 ประเด็นหลักคือ 1) บทบาทในฐานะผู้นำในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ของรัฐ 2) บทบาทในฐานะผู้ปฏิบัติงาน 3) บทบาทในฐานะผู้สนับสนุนและประสานงาน และ 4) บทบาทในฐานะผู้บริหารตำบลหมู่บ้าน

1.2 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการันัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ การบำรุงและส่งเสริมอาชีพราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม รองลงมา ช่วยเหลือในการตรวจและนำเก็บภาษีอากร ในเขตท้องที่ตำบลหมู่บ้าน และตรวจตราและรักษาผลประโยชน์ในการ อาชีพและราษฎร

1.3 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการนั้น ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ ช่วยเหลือในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมตามกฎหมายหรือตามระเบียบราชการที่เกี่ยวข้อง รองลงมา ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตป่าอนุรักษ์ในเขตท้องที่ และการรณรงค์ ส่งเสริมการปลูกต้นไม้หรือปลูกสร้างป่าชุมชน

1.4 ด้านการทะเบียนต่างๆ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการนั้น ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ เป็นพนักงานตรวจรับบัตรประจำตัวประชาชน รองลงมา เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิด การตายและการย้ายที่อยู่ และเป็นผู้รับรอง ผู้ขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบล หมู่บ้าน ส่วนข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ จัดทำบัญชีสำมะโนครัวในหมู่บ้าน

1.5 ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการนั้น ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ การเตรียมการและช่วยเหลือเกี่ยวกับการดับเพลิงในเขตท้องที่ รองลงมา การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหมู่บ้าน ตำบล และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือให้แก่ประชาชนในพื้นที่โดยจัดระเบียบและเขตพื้นที่ช่วยเหลือตามความจำเป็นเร่งด่วนอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคและไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน

1.6 ด้านการช่วยเหลือทางราชการอื่นๆ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการนั้น ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการนั้น ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและทำหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ดำเนินการมากที่สุดคือ ตรวจตราดูแลที่ดินของรัฐ มิให้ผู้ใดเข้าไปทำลายหรือกระทำการอันใดต่อที่ดินของรัฐ รองลงมา ช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่ดินในการรับจัดที่ดินออกหนังสือสำคัญ หรือโฉนดที่ดิน การโอน การซื้อขาย และดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

2. จากผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในเขตตำบลไทยสามัคคี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการนั้น ผู้ใหญ่บ้านไม่แตกต่างกัน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาชนได้เห็นความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ๆ และอำนาจหน้าที่อื่นๆ ของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ไม่ได้กำหนดเป็นกฎหมาย ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับสถานะความเป็นผู้นำชุมชนตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นภาพลักษณ์สำคัญที่จะทำให้ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปจากราษฎร เช่น การชำระคดีความ ในชนบทที่อยู่ห่างไกล ผู้นำชุมชนโดยเฉพาะกำนันผู้ใหญ่บ้าน มักเป็นที่เคารพเชื่อถือของคนในท้องถิ่น เมื่อมีกรณีพิพาทเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นความแพ่งหรือความอาญา หรือไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ ในขั้นต้นก็มักจะนำความมาให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านชำระความให้แทบทุกคดีไป การไกลเกลี่ยชำระคดีความในลักษณะเช่นนี้ไม่มีกฎหมายรองรับ จึงไม่มีการบังคับว่าคู่กรณีจะต้องปฏิบัติตาม ถ้าเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่ายก็จะเลิกแล้วกันไป แต่ถ้ายังไม่เป็นที่พอใจก็ดำเนินความต่อไปกันเองยังโรงศาล ซึ่งส่วนใหญ่ชาวบ้านก็ไม่นิยมให้เรื่องไปถึงโรงถึงศาล เพราะมีไม่

ความสะดวกลหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเงินทองและเวลาที่ต้องไปให้การที่ศาล ชาวบ้านจึงมักจะประนีประนอมยอมความตามการไกล่เกลี่ยและชำระความของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และ อำนาจที่เกี่ยวข้องกับงานสังคมและพิธีกรรมต่างๆ ในชุมชน ดังเช่น การเป็นประธานหรือหัวหน้าในพิธีการ งานประเพณี งานบุญและงานสังคมต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในกฎหมายอีกมากมาย ซึ่งเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของประชาชนทุกด้าน ตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น งานสังคม สงเคราะห์ งานแต่งงาน งานบุญประเพณีต่างๆ ล้วนแต่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อหรือโรคระบาดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรระบบด้านการจัดเก็บภาษีอากรในท้องถิ่น

1.3 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรดำเนินการป้องกันการลักลอบกระทำผิด ในท้องที่รับผิดชอบให้มากยิ่งขึ้น

1.4 ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรมีการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาแนวทางสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. 2542. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิชิตการพิมพ์.
- ชาญ คำวรรณ. 2546. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายหลังปี พ.ศ. 2537. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เดือนใจ แวงงาม. 2534. พลวัตของกลุ่มและการทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพรินต์ติ้ง.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์.
- ประพัฒน์ วงศ์ชมพู. 2550. บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลศึกษากรณีเฉพาะอำเภอเมืองเชียงใหม่.การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสนศาสตร์.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิรัตน์ ไชยสิทธิ์. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะ ปกครองท้องที่และกฎหมายอื่นที่กำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของกำนัน

ผู้ใหญ่บ้าน: ศึกษากรณีกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดนครนายก. รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิลาวรรณ พิพัฒน์ชัยกร. 2547. **การศึกษาการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**

สมใจ ลักษณะ. 2542. **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

ชวลิต ศีตะปันย์¹
วิภาส ทองสุทธิ²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 64 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test แบบ Independent samples) และ F-test (one way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิบูลออก บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ
2. ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ที่มีเพศ ระยะเวลาการทำงานที่เทศบาล และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิบูลออก มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²รองศาสตราจารย์ ดร. สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

This research purposed to study and Comparison the good governance administration of Pikul-oog sub-district municipality Ban Na district Nakorn Nayok province classified by gender work time and education level. The population were peoples in Pikul-oog sub-district municipality Ban Na district Nakorn Nayok province 64 persons. The instrument used for collecting the data was a questionnaire rating scale 5 level. The statistics used for analyzed collected data were frequency, percentage, mean standard deviation t-test (independent sample) and F-test.

The study results show as follow :

1. The good governance administration of Pikul-oog sub-district municipality Ban Na district Nakorn Nayok province in overall and each aspect was at high level The arranged mean scores from the highest to the lowest mean were Participation Responsibility Worthless Rule of law Transparency Merit system respectively.

2. Comparison the good governance administration of Pikul-oog sub-district municipality Ban Na district Nakorn Nayok province classified by gender work time and education level were not statistically different.

บทนำ

ประเทศไทยมีปัญหาการขาดแคลนนํ้าในทั่วทุกภาคของประเทศ จากการศึกษาที่ประเทศไทยประสบปัญหาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Good Governance ซึ่งหมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม ส่วนในภาษาไทยมีการเรียกที่แตกต่างกัน เช่น การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมาภิบาล และบรรษัทภิบาล เป็นต้น แนวความคิดการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลนี้ ไม่ใช่แนวความคิดทางการบริหารที่เพิ่งเกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพันๆ ปี เป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมทุกระดับอย่างสันติสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธี และพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืนในประเทศไทยแนวคิดธรรมาภิบาลเริ่มใช้กันอย่างแพร่หลายหลังจากที่ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ทำให้ต้องกู้ยืมเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เป็นผลให้ประเทศไทยต้องรับแนวคิดธรรมาภิบาลของธนาคารโลกมาใช้ด้วย (บรรศักดิ์ อูวรรณโณ, 2542 : 17)

จากเหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจที่ไทยต้องเผชิญดังกล่าว มีส่วนทำให้เกิดกระแสของการปฏิรูปประเทศไทยในด้านต่างๆ เช่น การปฏิรูประบบราชการ การลดบทบาทภาครัฐโดยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน ในวงการทางการเมืองและหน่วยงานราชการและส่วนท้องถิ่นกลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้น จนเกิดกระแสของการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในระบบราชการคือ การลดปัญหาการคอร์รัปชัน โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม เพราะแนวคิดธรรมาภิบาล เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารประเทศให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูล สามารถตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลได้ ทำให้เกิดความโปร่งใส ด้วยเหตุนี้แนวคิดธรรมาภิบาลจึงปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 อันถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม มีการบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพิ่มกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจอย่างชอบธรรมและมีประสิทธิภาพของระบบการเมืองและระบบราชการ มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมืองมากขึ้น ถือได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้วางรากฐานของธรรมาภิบาลไว้อย่างครบถ้วน เช่น ด้านการบริหารจัดการ ที่กำหนดให้ยึดประโยชน์สาธารณะของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคม ด้านโครงสร้างและกระบวนการ ได้มีการเพิ่มภาคประชาสังคมเข้าสู่โครงสร้างการจัดการของรัฐบาล และเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชน

ปัจจุบันแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล มีบทบาทอย่างมากต่อหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชน ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 283 วรรคสาม ได้บัญญัติให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจเพื่อกำหนดการแบ่งอำนาจหน้าที่ และจัดสรรรายได้ระหว่างราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองโดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นตามระดับความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบรวมทั้งกำหนดระบบตรวจสอบและประเมินผลโดยมีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเท่ากันเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหลักการเรื่องธรรมาภิบาลได้มีการกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2546 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารราชการให้บรรลุเป้าหมายดังนี้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐเพื่อควมมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐรวมถึงการปฏิบัติที่ไม่มีขั้นตอนเกินความจำเป็นมีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์และให้ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการตลอดจนมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอนอกจากนี้ยังระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกานี้โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550ได้กำหนดการกระจายอำนาจการปกครองไว้ในส่วนที่ 3 กล่าวถึงแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินมาตรา 78(3) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เองส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงเท่าเทียมกันทั่วประเทศทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้นมาตรา 78(4) พัฒนาระบบงานภาครัฐโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงานเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการและมาตรา 78 (5) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นเพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพโปร่งใสและตรวจสอบได้โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, พ.ศ.2550 :3)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ให้มีแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจนโดยเฉพาะการพิจารณาถ่ายโอนภารกิจรูปแบบการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยยึดหลักธรรมาภิบาลหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายเพื่อให้มีกระบวนการที่ยืดหยุ่นสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น

การนำหลักธรรมาภิบาลหรือหลักบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีซึ่งได้รวมวิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยใหม่เข้าด้วยกันจึงมีความทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการบริหารงานของระบบราชการทุกหน่วยงานสำหรับประเทศไทยได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2542 ระเบียบดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไปเล่ม 116 ตอนที่ 63 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ถัดจากประกาศเพื่อประกาศให้องค์กรทุกส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนให้ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของภาครัฐให้สามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพโดยเร็วระเบียบนี้จะไม่ถูกยกเลิกเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลทำให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ปรับปรุงระบบกลไกการบริหารจัดการภาครัฐทั้งราชการส่วนกลางราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นกลไกการบริหารระบบราชการที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงประเทศที่กำลังพัฒนาเท่านั้นประเทศที่พัฒนาแล้วก็ให้ความสำคัญในเรื่องธรรมาภิบาลด้วยเช่นกันโดยมีกระแสการปฏิรูปการเมืองและปฏิรูปราชการในหลายประเทศซึ่งสาระของการปฏิรูปราชการคือการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้กับภาครัฐให้เหมาะสมทันสมัยได้แก่การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Public Participation) การมีกระบวนการที่โปร่งใส (Transparency) การพร้อมรับการตรวจสอบ (Accountability) ความชอบธรรมในการใช้อำนาจ (Political Legitimacy) การมีกฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมและชัดเจน (Fair Legal Framework) และการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวผู้ศึกษาจึงทำการศึกษากิจการบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลย์นอกอำเภอบ้านนาจังหวัดนครนายก เพื่อทราบสภาพการบริหารในปัจจุบันและเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครนายกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลออกอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลออกอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ผู้บริหาร สมาชิกสภา และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลออกอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกแตกต่างกัน
2. ผู้บริหาร สมาชิกสภา และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก ที่มีระยะเวลาการทำงานที่เทศบาลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลออกอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกแตกต่างกัน
3. ผู้บริหาร สมาชิกสภา และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลออกอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกแตกต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

วิรัช นิภารวรรณ (2548 : 5) กล่าวว่า การบริหารจัดการ (management administration) การบริหารการพัฒนา (development administration) การบริหารการบริการ (service administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีอย่างน้อย 3 ส่วน คือ หนึ่งล้วนเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐและ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ สอง มีกระบวนการบริหารงาน 3 ขั้นตอน คือ การคิด (thinking) หรือการวางแผน (planning) การดำเนินงาน (acting) และการประเมินผล (evaluating) และ สามมีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้น

การบริหาร หมายถึง พฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารใช้สำหรับตัดสินใจ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆทั้งที่เป็นองค์กรที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย โดยนำทรัพยากรมาใช้ให้ประหยัด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บุคคลในองค์กร เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน ซึ่งกระบวนการบริหารเป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับขั้นตอนเป็นระบบ มีการวางแผน การจัดองค์การ หรือการจัดหน่วยงานภายในองค์กร การสรรหาบุคคลเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน การงบประมาณ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2541 : 2) อธิบายว่า ธรรมาภิบาลเป็นคำสนธิมาจากคำว่า ธรรมและอภิบาล ซึ่งคำว่า “ธรรม” หมายถึง คุณความดี ความถูกต้อง และหลักประพฤติปฏิบัติในศาสนา กฎเกณฑ์ ความจริง ความยุติธรรม ส่วนคำว่า “อภิบาล” หมายถึง บำรุงรักษาปกครอง ดังนั้น

เมื่อนำมารวมกัน ธรรมนูญบาล จึงน่าจะหมายถึงการปกครองและบริหารบนพื้นฐานของหลักธรรม ความดี ความถูกต้องระเบียบสำนึกนายกรัฐมนตรื ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ระบุหลักการของค่านิยมการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือธรรมนูญบาลไว้ดังนี้ “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครรัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยา ภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน

บวรศักดิ์ อูวรรณโณ (2542 : 30) ให้ความหมายว่าธรรมนูญบาล หมายถึง ระบบโครงสร้างและกระบวนการต่างๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศเพื่อที่ภาคต่างๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติสุข

Montagu (1984, อ้างถึงใน ประหยัด หงษ์ทองคำ, 2526) อธิบายว่าหมายถึง การปกครองของหน่วยการปกครองท้องถิ่นซึ่งมีการเลือกตั้งผู้บริหาร ตลอดจนสามารถจัดทำภารกิจของตนเองได้อย่างอิสระโดยไม่ถูกควบคุมจากรัฐบาลหรือภูมิภาค แต่ก็อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญหรือระบบการปกครองของรัฐบาลกลางมิใช่เป็นรัฐอิสระ

Robson (1966, อ้างถึงใน ประหยัด หงษ์ทองคำ, 2526) อธิบายว่าหมายถึง การปกครองของพื้นที่ส่วนหนึ่งของประเทศซึ่งมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องไม่มากจนมีผลกระทบต่ออำนาจประชาธิปไตยของรัฐเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Right) และมีองค์กรซึ่งมีโครงสร้างตามความจำเป็นในการปฏิบัติงานของตนเอง (Necessary Organization) เพื่อประโยชน์ ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

โดยสรุปแล้ว การปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองประเทศ โดยรัฐบาลกระจายอำนาจการบริหารจัดการเกี่ยวกับภารกิจงานแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนท้องถิ่น โดยมีกฎหมายให้อำนาจให้สามารถดำเนินกิจกรรมและบริการสาธารณะบางอย่างที่จำเป็น และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ทั้งนี้ภายใต้หลักของความยืดหยุ่น คล่องตัวและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยมีองค์กรทางการบริหารของท้องถิ่นนั้นเองเป็นผู้ดำเนินการมิใช่การบริหารจัดการโดยองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือตัวแทนรัฐบาลที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค

ภักดี ศรีเมือง (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการนำหลักธรรมนูญบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนมีความคิดต่อการนำหลักธรรมนูญบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่าและด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ตามลำดับ 2) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดต่อการนำหลักธรรมนูญบาลด้านความคุ้มค่าและด้านนิติธรรมมาบริหารงานแตกต่างกัน และประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความเห็นต่อการนำหลักธรรมนูญ

บาลด้านคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่าด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ และด้านนิติธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

นพพล สุรนัครินทร์ (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ประชาชนมีทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น พบว่า ประชาชนมีทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ปัจจัยด้านขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 64 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples) และ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ผู้ศึกษา สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 34 คน (ร้อยละ 53.13) รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 30 คน (ร้อยละ 46.87) ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงานที่เทศบาล น้อยกว่า 4 ปี จำนวน 24 คน (ร้อยละ 37.50) รองลงมา มีระยะเวลาการทำงานที่เทศบาล 4-10 ปี จำนวน 23 คน (ร้อยละ 35.94) และมีระยะเวลาการทำงานที่เทศบาล จำนวน 17 คน (ร้อยละ 26.56) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 31 คน (ร้อยละ 48.44) รองลงมา มีการศึกษาดำรงปริญญาตรี จำนวน 19 คน (ร้อยละ 29.69) และมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 คน (ร้อยละ 21.88) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก พบว่า ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิบูลออก บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\mu = 3.88$) รองลงมา ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\mu = 3.87$) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\mu = 3.77$) ด้านหลักนิติธรรม ($\mu = 3.73$) ด้านหลักความโปร่งใส ($\mu = 3.63$) และด้านหลักคุณธรรม ($\mu = 3.51$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิบูลออก มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เทศบาลตำบลพิบูลออก มีการจัดทำระเบียบข้อบังคับเพื่อเป็นแนวทางให้ถือปฏิบัติสืบต่อไป ($\mu = 3.90$) รองลงมา เทศบาลตำบลพิบูลออก บริหารงานภายใต้กฎหมายมากกว่าการใช้อำนาจของตัวบุคคลหรือตามอำเภอใจ ($\mu = 3.78$) เทศบาลตำบลพิบูลออก มีการบริหารงานโดยยึดหลักความเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของประชาชน ($\mu = 3.70$) เทศบาลตำบลพิบูลออก บริหารงานโดยยึดหลักกฎหมายและกฎข้อบังคับขององค์การอย่างเคร่งครัด ($\mu = 3.68$) และเทศบาลตำบลพิบูลออก มีการออกข้อบัญญัติ กฎ ระเบียบต่างๆ ให้มีความทันสมัย ($\mu = 3.55$) ตามลำดับ

2.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิบูลออก มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลพิบูลออก บริหารงานโดยตั้งอยู่ในหลักคุณธรรม ($\mu = 3.97$) รองลงมา เทศบาลตำบลพิบูลออก บริหารจัดการโดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ($\mu = 3.59$) เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลพิบูลออก ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนตามหลักคุณธรรม ($\mu = 3.42$) เทศบาลตำบลพิบูลออก มีการรณรงค์ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ ยึดหลักคุณธรรมอย่างเคร่งครัด ($\mu = 3.41$) และเทศบาลตำบลพิบูลออก ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง เพื่อให้เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ จริงใจ อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบวิชาชีพสุจริต ($\mu = 3.20$) ตามลำดับ

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิบูลออก มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ซึ่งเทศบาลตำบลพิบูลออก ให้ความเป็นกันเอง ($\mu = 4.01$) เทศบาลตำบลพิบูลออก มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ($\mu = 3.77$) เทศบาลตำบลพิบูลออก บริหารจัดการด้วยความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อประชาชนอย่างจริงจัง ($\mu = 3.57$) เทศบาลตำบลพิบูลออก จัดให้มีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ ($\mu = 3.47$) และเทศบาลตำบลพิบูลออก มีการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใส ($\mu = 3.35$) ตามลำดับ

2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิบูลออก มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เทศบาลตำบลพิบูลออก เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้การบริหารจัดการ ($\mu = 4.11$) เทศบาลตำบลพิบูลออก เปิดเวที

ประชาพิจารณ์ เพื่อให้ประชาชนเสนอแนะการบริหารจัดการ ($\mu = 4.10$) เทศบาลตำบลพิบูลออก จัดให้มีช่องทางประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชนอย่างหลากหลาย ($\mu = 3.97$) เทศบาลตำบลพิบูลออก จัดให้มีช่องทางในการรับความคิดเห็นจากประชาชนอย่างหลากหลาย ($\mu = 3.87$) และประชาชนมีโอกาสเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของเทศบาลตำบลพิบูลออก ($\mu = 3.37$) ตามลำดับ

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิบูลออก มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เทศบาลตำบลพิบูลออก จัดกิจกรรมหรือออกพบปะประชาชนในเขตพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 4.27$) เทศบาลตำบลพิบูลออก ใส่ใจปัญหาสาธารณะของเขตพื้นที่ของตน และสามารถแก้ปัญหาได้ทุกครั้ง ($\mu = 4.00$) ผู้นำของเทศบาลตำบลพิบูลออก แสดงความรับผิดชอบต่อหรือยอมรับผลจากการกระทำของตน หากผลนั้นมีความผิดพลาด หรือเสียหาย ($\mu = 3.87$) เทศบาลตำบลพิบูลออก ให้ความเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชนตามแนวทางประชาธิปไตย ($\mu = 3.72$) และเทศบาลตำบลพิบูลออก ตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อประชาชนเป็นสำคัญ ($\mu = 3.53$) ตามลำดับ

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิบูลออก มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มี 4 ข้ออยู่ในระดับมาก และมี 1 อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เทศบาลตำบลพิบูลออก มีการรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดทรัพยากรหรือพลังงานต่างๆ ในการดำรงชีวิต เช่น น้ำ ไฟฟ้า ($\mu = 4.00$) เทศบาลตำบลพิบูลออก ประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้มีจิตสำนึกถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้านให้สมบูรณ์ยั่งยืน ($\mu = 3.97$) เทศบาลตำบลพิบูลออก มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างรายได้หรือส่งเสริมการพึ่งตนเอง ($\mu = 3.88$) เทศบาลตำบลพิบูลออก บริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ($\mu = 3.83$) และเทศบาลตำบลพิบูลออก จัดกิจกรรมหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.17$) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก ที่มีระยะเวลาการทำงานที่เทศบาลต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ นิภาพรรณ ผิวอ่อน (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของมานะ อิมอุดม (2558 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ประดิษฐ์ อุคำ (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนิคม

คำสร้อย อำเภอนิคมน้ำคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุพจน์ เจริญขำ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ พระจริฎ จิรสุโภ (เมืองประทับ) (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นว่า เทศบาลเมืองบางกรวย มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาในครั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม รองลงมา ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ โดยผู้ศึกษาอภิปรายผล ดังนี้

ด้านหลักการมีส่วนร่วม จากการศึกษาที่พบว่า ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิบูลออก บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลตำบลพิบูลออกเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้การบริหารจัดการ เปิดเวทีประชาพิจารณ์ เพื่อให้ประชาชนเสนอแนะการบริหารจัดการ จัดให้มีช่องทางการประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชนอย่าง

หลากหลาย จัดให้มีช่องทางในการรับความคิดเห็นจากประชาชนอย่างหลากหลาย และประชาชนมีโอกาเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของเทศบาลตำบลพิบูลออก สอดคล้องกับการศึกษาของมานะ อิมอุตม (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารมากขึ้น

ด้านหลักความรับผิดชอบ จากการศึกษาที่พบว่า ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลตำบลพิบูลออก จัดกิจกรรมหรือออกพบปะประชาชนในเขตพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เทศบาลตำบลพิบูลออกใส่ใจปัญหาสาธารณะของเขตพื้นที่ของตน และสามารถแก้ปัญหาได้ทุกครั้ง ผู้นำของเทศบาลตำบลพิบูลออก แสดงความรับผิดชอบต่อหรือยอมรับผลจากการกระทำของตน หากผลนั้นมีความผิดพลาด หรือเสียหาย การให้ความเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชนตามแนวทางประชาธิปไตย และ ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อประชาชนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ ภมร วงษ์ศรีจันทร์ (2554 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตาคลี อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตาคลี อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตาคลี อำเภอ ตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตาคลี อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักประสิทธิผล และด้านหลักการกระจายอำนาจ ตามลำดับ

ด้านหลักความคุ้มค่า จากการศึกษาที่พบว่าผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ พระจริฎ จิรสุโภ (เมืองประทับ) (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก การศึกษาในครั้งนี้พบว่า เทศบาลตำบลพิบูลออก มีการณรงค์ ส่งเสริมการประหยัดทรัพยากรหรือพลังงานในการดำรงชีวิต เช่น น้ำ ไฟฟ้า มีการประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้มีจิตสำนึกถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้านให้สมบูรณ์ยั่งยืน มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างรายได้หรือส่งเสริมการพึ่งตนเอง มีการบริหาร จัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และ มีการจัดกิจกรรมหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านหลักนิติธรรม จากการศึกษาพบว่าผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ พระจริฎ จิรสุโภ (เมืองประทับ) (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก การศึกษาในครั้งนี้พบว่า เทศบาลตำบลพิบูลออก มีการณรงค์ ส่งเสริมการประหยัดทรัพยากรหรือพลังงานในการดำรงชีวิต เช่น น้ำ ไฟฟ้า มีการประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้มีจิตสำนึกถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้านให้สมบูรณ์ยั่งยืน มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสร้างรายได้หรือส่งเสริมการพึ่งตนเอง มีการบริหาร จัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และ มีการจัดกิจกรรมหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

พิภูลอก บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลตำบลพิภูลอกมีการจัดทำระเบียบข้อบังคับเพื่อเป็นแนวทางให้ถือปฏิบัติสืบ มีการบริหารงานภายใต้กฎหมาย มากกว่าการใช้อำนาจของตัวบุคคลหรือตามอำเภอใจ มีการบริหารงานโดยยึดหลักความเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของประชาชน มีการบริหารงานโดยยึดหลักกฎหมายและกฎข้อบังคับขององค์การอย่างเคร่งครัด และ มีการออกข้อบัญญัติ กฎ ระเบียบต่างๆ ให้มีความทันสมัย

ด้านหลักความโปร่งใส จากการศึกษาที่พบว่าผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิภูลอก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิภูลอก บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยเทศบาลตำบลพิภูลอก จัดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย บริหารจัดการด้วยความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อประชาชนอย่างจริงจัง จัดให้มีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ มีการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใส

ด้านหลักคุณธรรม จากการศึกษาที่พบว่าผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิภูลอก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิภูลอก บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลพิภูลอก บริหารงานโดยตั้งอยู่ในหลักคุณธรรม มีการบริหารจัดการโดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลพิภูลอก ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นอย่างดีแก่ประชาชนตามหลักคุณธรรม เทศบาลตำบลพิภูลอก มีการรณรงค์ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ ยึดหลักคุณธรรมอย่างเคร่งครัด และเทศบาลตำบลพิภูลอก ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง เพื่อให้เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ จริงใจ อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบสัมมาชีพ

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิภูลอก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิภูลอก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ที่มีเพศ ระยะเวลาการทำงานที่เทศบาล และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าเทศบาลตำบลพิภูลอก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีการการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ระยะเวลาการทำงานที่เทศบาล และระดับการศึกษา ของผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลพิภูลอก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลพิภูลอก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เทศบาลตำบลพิภูลอก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ควรมีการปรับปรุง

ข้อบัญญัติ กฎ ระเบียบต่างๆ ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

1.2 เทศบาลตำบลพิภูลอก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม

สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง

1.3 เทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ควรมีการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรโดยเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ ส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

1.4 เทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญมากยิ่งขึ้น

1.5 เทศบาลตำบลพิบูลออก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ควรจัดกิจกรรมหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้ให้ภาคส่วนต่างๆ ส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- นิภาพรรณ ฝิวอ่อน. 2559. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกฤษณานิคมอำเภอภูบรีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- นพพล สุรณรงค์รินทร์. 2547. การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บวรศักดิ์ อวรรณโณ. 2542. การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ประดิษฐ์ อุคำ. 2554. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนิคมคำสร้อยอำเภอนิคมคำสร้อยจังหวัดมุกดาหาร. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- พระจริฎ จิรสุโก (เมืองประทับ). 2552. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภมร วงษ์ศรีจันทร์. 2554. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลอำเภอตากสินจังหวัดนครสวรรค์. ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- ภักดี ศรีเมือง. 2549. การนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษารณ
องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย. ปรินญาณินพนธ์ศาสตราคมมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์
การปกครองมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มานะ อิมอุตม. 2558. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. ปรินญาณินพนธ์รัฐประศาสนศาสตราคมมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2548. การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ
และหน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2541. ธรรมาภิบาลกับการปฏิวัติเศรษฐกิจชาติ. ประชาชาติ
ธุรกิจ, 10 (21), หน้า 2.
- สุพจน์ เจริญขำ. 2554. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปาง
มะค่า อำเภอลำทะเมนชัยบุรีรัมย์จังหวัดกำแพงเพชร. ปรินญาณินพนธ์พุทธศาสตราคมมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

วชิรวิทย์ โนนหล้า¹
รัชดากร ทมินเหมย²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาล
ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ศึกษา คือ
ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี กำหนดขนาด
กลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test แบบ Independent
samples) และ F-test (one way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี มีความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัด
สุพรรณบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้
ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการพาณิชย์กรรม ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านโครงสร้าง
พื้นฐาน ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดระเบียบชุมชน ด้านการสนับสนุนการ
ปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ ตามลำดับ

2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีเพศ
และอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบาง
ปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²อาจารย์ ดร., สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

This research purposed to study and comparison the operating community development in Kokkram sub-district municipality Bangplama district Suphan Buri province classified by gender and age. The sample were people in Kokkram sub-district municipality totally 320 persons. The instrument used for collecting the data was a questionnaire rating scale 5 level. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean standard deviation, t-test and One way ANOVA.

The study results revealed that :

1. The operating community development in Kokkram sub-district municipality Bangplama district Suphan Buri province in overall was at high level. Each aspect was at high level. The arranged mean scores from the highest to the lowest mean were promoting in life quality, public commercial, education religious and cultural, infra structure, natural and environment reservation, community arrangement, promotion government office operation respectively.

2. Comparison operating community development in Kokkram sub-district municipality Bangplama district Suphan Buri province classified by gender and age overall and each aspect were not statistical different.

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่จะต้องอยู่รวมกับผู้อื่นจึงจะมีชีวิตรอด การที่จะต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มนั้นทำให้เกิดกลุ่มขึ้นหลายกลุ่ม ที่มีทั้งความขัดแย้งและสอดคล้องกันในเวลาปะทะสังสรรค์กันทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งลักษณะการรวมกลุ่มที่มีทั้งปรองดองและขัดแย้งกันเช่นนี้ คือ สิ่งที่เราเรียกว่า สังคม และทุกสิ่งทุกอย่างที่สร้างขึ้นเพื่อการอยู่ร่วมกันเพื่อการมีชีวิตรอด คือ สิ่งที่เราเรียกว่า วัฒนธรรม ในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น วัฒนธรรมของท้องถิ่นหนึ่ง ๆ ย่อมมีลักษณะพิเศษเฉพาะซึ่งดำรงความเป็นท้องถิ่นนั้น ๆ ไว้ เพราะท้องถิ่นใดก็ตามหากสูญเสียวัฒนธรรมของตนก็คือ การสูญเสียเอกลักษณ์และสภาพแห่งวิถีชีวิตของตนไป ทั้งสังคมและวัฒนธรรมมนุษย์ต่างมีวิวัฒนาการ (Evolution) คือ การเติบโตเปลี่ยนแปลงจากกลุ่มเล็ก ๆ มาเป็นกลุ่มใหญ่ จากครอบครัวมาเป็นชุมชน หมู่บ้าน เมือง รัฐ และประเทศ ตามลำดับ (อัจฉรา ภาณุรัตน์, 2549) ชุมชนท้องถิ่นคือ กลุ่มคนที่อยู่

รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก เชื่อมโยงในระบบนิเวศเดียวกัน หรือพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง มีความผูกพันในพื้นที่นั้น ๆ มีกฎระเบียบในวิถีชีวิต เป็นสถาบันทางสังคมฐานล่าง มีระบบอาวุโส มีความเกื้อกูลกัน และอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติมายาวนาน มีกระบวนการความรู้และมีการร่วมกันกลั่นกรองภายในชุมชนท้องถิ่น

การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น คือ การพัฒนาประชาชนในชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการเรียนรู้ แก้ไข ผิดแผกและพัฒนาความสามารถของตนเอง เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือตนเอง และพึ่งพาตนเองได้ อันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคมโดยรวม (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2549) ส่วน ประเวศ วะสี (2548) ได้กล่าวถึง การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการและยั่งยืนนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. การมีสัมมาอาชีวะ เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง มีรายได้สูงกว่ารายจ่าย
2. การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการใช้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน
3. มีสังคมเข้มแข็ง มีการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ สามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้
4. มีการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม ฉะนั้นการพัฒนาควรเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการทำมาหากิน การศึกษา ศาสนา สุขภาพ และสุนทรียธรรมต่างๆ ควรเชื่อมโยงอยู่บนฐานของวัฒนธรรม และควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวัฒนธรรมอื่นๆ บนฐานความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของตนเอง
5. มีพัฒนาการทางจิตวิญญาณหรือศาสนาธรรม การพัฒนาจิตสำนึกให้มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ และธรรมชาติ
6. มีสุขภาพดี สุขภาพ คือ สุขภาวะทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางจิตวิญญาณหรือทางปรัชญา
7. มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถรักษาคุณภาพท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง และพัฒนาอย่างยั่งยืน

หลักการกระจายอำนาจการปกครองเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้โดยมีความเป็นอิสระ ปลอดจากการชี้แนะของรัฐบาล มีความสามารถที่จะสนองความต้องการของพลเมืองในท้องถิ่นได้ ถือได้ว่าเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศและเห็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล คือการกระจายอำนาจในการสนองความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น มีการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตามในการดำเนินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ยังคงต้องยึดตามแนวนโยบายแห่งรัฐอยู่ เช่น นโยบายการเงินการคลัง นโยบายการป้องกันประเทศ เป็นต้น ดังนั้นหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงมีความเป็นอิสระในระดับหนึ่งในการที่จะดำเนินกิจกรรมการบริหารของตนเองได้ แต่อีกส่วนหนึ่งนั้นรัฐบาลยังคงความเป็นเอกสิทธิ์ในการควบคุมไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาสภาพความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความมั่นคงของชาติได้นั่นเอง ดังนั้นแนวความคิดในการจัดการปกครองท้องถิ่นจึงการปกครองท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้มีอิสระในการปกครองตนเองมีส่วนร่วมทางการบริหาร มีสิทธิมีเสียงดำเนินการปกครองกันเองอันเป็นรากฐานและวิถีทางของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวพันและมีส่วนร่วมในการบริหารที่ตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การหาเสียงสนับสนุน ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น ทำให้เกิดความรับผิดชอบ ความหวงแหน และปกป้องต่อสิทธิผลประโยชน์ที่พึงได้รับซึ่งเป็นเครื่องมือที่ดีในการพัฒนาการเมืองในระดับชาติต่อไป แต่ประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่นที่เห็น

อย่างเป็นรูปธรรม ก็คือเหตุผลที่ว่า ไม่มีผู้ใดจะรู้ถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดีที่สุด ซึ่งในการนี้จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ได้เรียนรู้ถึงกระบวนการเมือง การปกครอง และการบริหารท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดผู้นำท้องถิ่นที่จะก้าวมาเป็นผู้นำระดับชาติต่อไป และยังเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักรัฐศาสตร์เสรีนิยมที่ให้การสนับสนุนการปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วยทัศนะที่ว่า เป็นการสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมือง มีสิทธิ มีเสียง ดำเนินการปกครองตนเอง อันเป็นรากฐานและวิถีทางการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย (ประหยัด หงษ์ทองคำ, 2526)

เทศบาลเป็นองค์กรการบริหารงานส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นระดับพื้นฐานได้มีอำนาจในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเอง ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลักการสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย การจัดให้มีการเลือกตั้งเพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้นได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองตนเอง มีองค์สภาพท้องถิ่น มีเขตพื้นที่ในการบริหาร และความรับผิดชอบตามที่มีอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ให้ มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล มีรายได้ มีอำนาจในการจัดทำงานงบประมาณและมีความอิสระในการปกครองตนเอง แต่จะต้องอยู่ในการควบคุมหรือการกำกับดูแลของรัฐ รวมทั้งเป็นสถาบันทางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและจะต้องได้รับการสนับสนุน รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้น องค์กรบริหารส่วนตำบลจึงมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน องค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจลงสู่หน่วยการบริหารระดับตำบล ตามกระแสความต้องการของสังคมประชาธิปไตยในปัจจุบัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานผ่านผู้แทนของตนเองในองค์กรบริหารส่วนตำบล เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในชุมชนของตนเอง ความหมายของชุมชนหมายถึงกลุ่มคนที่รวมตัวอยู่ในระแวกเดียวกันหรือใกล้เคียงกันในลักษณะกลุ่มก้อนอาจเล็กหรือใหญ่แล้วแต่สภาพข้อเท็จจริงและกลุ่มชนดังกล่าวมีชีวิตความเป็นอยู่ในลักษณะมีความรู้สึกผูกพันเป็นหน่วยทางสังคมเดียวกัน มีวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นหมู่บ้านเดียวกันหรือหลายๆ หมู่บ้านรวมกันก็ได้ ภาระหน้าที่ของชุมชนคือการดำรงไว้ซึ่งหน้าที่ทางชีวภาพซึ่งหมายถึงมนุษย์ต้องมีการสืบทอดของสมาชิกไม่ขาดสาย ความเป็นชุมชนมีความหลากหลาย มีปัญหาแตกต่างกันไปบางส่วนมีสภาพอ่อนแอไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ขาดทิศทางการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคม และการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานให้ประชาชนมีศักยภาพแก้ไขปัญหาของชุมชน การปกป้องสิทธิของชุมชนโดยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำอย่างมีระบบซึ่งจะทำให้เกิดเป็นรูปธรรมได้นั้น จะต้องมีการส่งเสริมให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนทุกระดับ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

บทบาท คือ พฤติกรรมหรือการกระทำของแต่ละบุคคลซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามตำแหน่งและหน้าที่ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมและสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ ประเภทของบทบาท

1. บทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีตัวบทกฎหมายระเบียบกำหนดให้กระทำกิจกรรมในตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ
2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Performed Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงซึ่งจะขึ้นกับการสังเคราะห์จากความเชื่อความหวังการรับรู้และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งทั้งยังต้องพิจารณาถึงความกดดันขัดจำกัดและโอกาสในแต่ละสังคมในระยยะเวลานั้นๆด้วย
3. บทบาทที่ควรปฏิบัติ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งเชื่อหรือหวังว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับแต่ยังไม่ได้กระทำซึ่งอาจจะไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติ (ไม่มีอยู่ในระเบียบ ,กฎหมาย) และบทบาทที่กระทำจริงนอกจากนี้บทบาทที่ควรกระทำยังขึ้นกับความแตกต่างขององค์การความคิดนึกประสบการณ์และการรับรู้ของผู้ดำรงตำแหน่งแต่ละคนด้วย

จักร รัชธีระกุล (2542: 45-46) ได้อธิบายถึงประเภทของบทบาทมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ข้อบัญญัติของสังคม (Prescribed Role) หรือบทบาทอุดมคติบทบาทอุดมคติจะกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้กับตำแหน่งทางสังคมเช่นจะบอกให้ทราบถึงความคาดหวังต่อผู้เป็นพ่อและแม่ว่าสังคมมีไว้อย่างไรเรามีพันธะต่อใครอย่างไรและจะเรียกร้องจากใครได้แค่ไหนเพียงไร
2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived Role) ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเชื่อที่บุคคลเข้าใจว่า จะต้องทำในตำแหน่งเฉพาะของเขารวมทั้งการตีความสถานการณ์ของบุคคลเองซึ่งไม่จำเป็นจะต้องตรงกับบทบาทอุดมคติในทำนองเดียวกันบุคคลซึ่งเราจะต้องติดต่อด้านนั้นก็อาจแตกต่างกันในด้านแนวความคิด ดังนั้นในการพิจารณาบทบาทที่บุคคลกระทำต่อนั้นไม่พึงสรุปเอาว่าบรรทัดฐานต่างๆของสังคมนั้นจะได้รับการยอมรับหรือเข้าใจจากบุคคลต่างๆ ไปในแนวเดียวกัน
3. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual Role) เป็นบทบาทที่บุคคลลงมือกระทำจริงๆ ซึ่งสิ่งที่บุคคลปฏิบัติจริงนั้นอาจเกินเลยไปกว่าความเชื่อทางสังคมความคาดหวังของคนอื่นหรือความเข้าใจของบุคคลเองแต่ขึ้นกับเงื่อนไขของบุคลิกภาพเฉพาะตัวและประสบการณ์ของเขาเองด้วย

วิทยาการ เชียงกูล (2527 : 17-18) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ในความหมายที่กว้าง คือการพัฒนาสังคมเพราะการพัฒนาที่แท้จริงนั้นจะต้องทำทั้งสังคมไม่ใช่ทำเฉพาะชุมชนใดชุมชนหนึ่งและการพัฒนาที่แท้จริงหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุขความสะดวกสบายความอยู่ดีกินดีความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุแล้วเพื่อสนองความต้องการของร่างกายประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมที่ดีการพักผ่อนหย่อนใจและการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจในด้านต่างๆด้วยความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเรียกว่าเป็นการพัฒนาคุณธรรมของชีวิตเพื่อที่แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้นหากอยู่ที่การเพื่อความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า

การพัฒนาชุมชนคือการเปลี่ยนแปลงชุมชนให้ดีขึ้นเจริญขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผน และประชาชนในชุมชนนั้นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองรวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาลและความร่วมมือจากภาคเอกชน

แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน

1. ความร่วมมือระหว่างรัฐและชุมชน (Partnership) แนวความคิดนี้เชื่อว่าการพัฒนาที่ได้ผลดีที่สุดและถาวรที่สุดควรเกิดจากพลังของชุมชนที่มีขึ้นเองผสมกับการสนับสนุนของรัฐสังคมใดที่ปล่อยให้เกิดการพัฒนาชุมชนดำเนินไปเองตามยถากรรมสังคมนั้นจะเกิดการถอยหลังในทางกลับกันหาก รัฐเป็นผู้ที่ให้แต่ละฝ่ายเดียวผลการพัฒนาจะเป็นไปอย่างเชื่องช้าและเกิดผลแต่ทางรูปธรรมเท่านั้นวิธีการร่วมมือนี้ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาการร่วมลงทุนและปฏิบัติงานร่วมในการติดตามประเมินผลส่วนรัฐมีบทบาทสนับสนุนทางด้านวิชาการวัสดุอุปกรณ์เท่านั้น

2. การช่วยเหลือตนเอง (Aids Self Help) รัฐจะต้องทำอย่างไรก็ตามให้ประชาชนมีขีดความสามารถช่วยเหลือตนเองต่อไปได้เรื่อยๆโดยไม่ต้องพึ่งคนอื่นให้มาช่วยอยู่ตลอดเวลาไปในขณะที่ชุมชนเองยังพึ่งตนเองได้ไม่เต็มที่เพราะมีข้อจำกัดด้านคุณวุฒิประสบการณ์ความสามารถงบประมาณรัฐอาจให้ความช่วยเหลือได้แต่ต้องมีวัตถุประสงค์ว่าช่วยเหลือเพื่อให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างตลอดรอดฝั่ง ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ความคิดริเริ่มของชุมชนประชาชนต้องมีทัศนคติด้านนี้จนถึงขนาดที่สามารถแสดงความคิดริเริ่มตามโครงการพัฒนาโดยไม่ต้องรอให้ทางรัฐเข้ามาเป็นผู้ชักชวนหรือกระตุ้นตลอดเวลาเพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าโครงการที่เกิดจากรัฐเป็นผู้คิดริเริ่มจะไม่ตรงกับความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่น และมักเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุดแต่ที่รัฐจำเป็นต้องเข้าไปดำเนินการเองนั้นเป็นเพราะทางชุมชนเองเกิดความลังเลไม่แน่นอนทางด้านความคิดไม่มีการรวมกลุ่มรวมพลังให้เกิดความคิดริเริ่มเองเป็นข้อสำคัญคืออย่ายึดเยียดความคิดแต่ในขณะเดียวกันต้องรู้จักประสานความต้องการขอชุมชนกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของรัฐให้กลมกลืนกันให้ได้

4. ความต้องการของชุมชน (Felt Need) ส่วนใหญ่ปัญหาและความต้องการของชุมชนจะเกิดผลผลิตของวัฒนธรรมโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจสภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนเองเช่นชุมชนดั้งเดิมความต้องการเน้นหนักในเรื่องการบริโภค (Consumption Oriented) ชุมชนที่ทันสมัยความต้องการจะเน้นทางการพัฒนา (Development Oriented) เป็นต้นแต่อย่างไรก็ตามแนวความคิดนี้ต้องมีการยืดหยุ่นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปด้วย

5. ความสมดุลในการพัฒนา (Balanced Development) ปกติความต้องการทางด้าน การพัฒนาต่างๆของชุมชนในแง่ความต้องการจะมีอยู่มากมายและหลากหลายเกินต่อขีดความสามารถของรัฐ หรือชุมชนเองที่จะดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆจึงมีแนวความคิดว่าความต้องการดังกล่าว จะต้องได้รับการบำบัดด้วยพลังความสามารถของชุมชนเองบวกกับขีดความสามารถของรัฐเพื่อให้ได้ระดับ ที่สมดุลที่พอดีในความต้องการนั้นเท่าที่เป็นไปได้นอกจากนี้ยังมีความสมดุลทางการพัฒนาระหว่าง ทางด้านรูปธรรมและนามธรรมจะต้องได้สัดส่วนไปด้วยกันหากมุ่งพัฒนาด้านหนึ่งด้านใดโดยเฉพาะจะเกิด การพัฒนาเติบโตที่ไม่ได้สัดส่วนผิดรูปร่างเช่นเจริญด้านวัตถุแต่ไม่เจริญด้านจิตใจ เป็นต้น

6. การศึกษาภาคชีวิต (Long-Life Education) การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการให้ การศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยอย่างต่อเนื่องมีจุดหมายที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในฐานะ เป็นสมาชิกของชุมชนทางที่จะทำเช่นนั้นได้ต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนต้องมีการส่งเสริมความ สนใจในกลุ่มของตนอาศัยอยู่

7. การพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ (Holistic Program) นั่นคือปัญหาของ ชุมชนไม่สามารถแก้ไขโดยวิธีใดวิธีเดียวหรือหน่วยงานใดหน่วยงานเดียวได้ต้องมีการประสานการ ปฏิบัติงานในหลายๆวิธีการและหลายหน่วยงานที่ต้องดำเนินการไปพร้อมๆกันการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา ของชุมชนหนึ่งต้องหยิบยกปัญหาของชุมชนนั้นมาพิจารณาอย่างละเอียดและต้องคำนึงด้วยว่าปัญหาหนึ่ง ต้องไปเกี่ยวพันหรือมีผลกระทบต่อปัญหาอื่นด้วยอยู่เสมอโดยการดำเนินการพัฒนาจะต้องถูกกำหนดให้ สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ

8. การพัฒนาชุมชนเป็นการดำเนินงานที่เริ่มจากท้องถิ่นโดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับ นโยบายพัฒนาประเทศ (The Mainstream of National Development) หมายถึงกิจกรรมของท้องถิ่น หรือชุมชนมักจะได้รับ การสนับสนุนจากนโยบายรัฐในรูปแบบของด้านวัสดุด้านกำลังคนดังนั้นการดำเนินงาน ของท้องถิ่นใดเป็นไปโดยเอกประเทศปราศจากเป้าหมายที่สอดคล้องกับนโยบายของชาติย่อมจะไม่ได้ รับ การสนับสนุนจากรัฐเท่าที่ควร

กิตติพร อารุธ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การบริการสาธารณะขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัด สุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการบริการ สาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และด้านงานให้บริการ ตามลำดับ 2) ประชาชนที่มี เพศ และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอ สังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อำพิลลา เจนเขตรการณ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การดำเนินงานพัฒนาชุมชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการ ดำเนินงานพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ใน ภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับด้านที่มีระดับปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ด้านการจัดระเบียบชุมชน ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการพาณิชย์กรรม และด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ 2) ประชาชนที่มีเพศและมีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1,593 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples) และ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 192 คน (ร้อยละ 60) รองลงมาเป็น เพศชาย จำนวน 128 คน (ร้อยละ 40) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-60 ปี จำนวน 205 คน (ร้อยละ 64.06) รองลงมาคืออายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 64 คน (ร้อยละ 20) และมีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 51 คน (ร้อยละ 15.94)

2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการพาณิชย์กรรม ($\bar{x} = 3.93$) ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.85$) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{x} = 3.84$) ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.83$) ด้านการจัดระเบียบชุมชน ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ ($\bar{x} = 3.82$) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง ($\bar{x} = 3.94$) รองลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ ($\bar{x} = 3.86$) และเทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค ($\bar{x} = 3.80$)

2.2 ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ ($\bar{x} = 4.03$) รองลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีสถานที่เล่นกีฬา ออกกำลังกาย

กายหรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ($\bar{x} = 4.01$) และเทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีการป้องกันโรคและ ระวังโรคติดต่อ ($\bar{x} = 3.90$)

2.3 ด้านการจัดระเบียบชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{x} = 4.02$) รองลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม มีการดูแล รักษาความสะอาดของชุมชนโดยรวม ($\bar{x} = 3.91$) และ เทศบาลตำบลโคกคราม มีการปรับปรุงผังเมืองหรือผังชุมชน ($\bar{x} = 3.90$)

2.4 ด้านการพาณิชยกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีตลาดกลางของชุมชน ($\bar{x} = 4.02$) รองลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม มีการส่งเสริม ผักผ่อนหรือพัฒนาอาชีพ ($\bar{x} = 3.99$) และเทศบาลตำบลโคกคราม มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อเสริมรายได้ ($\bar{x} = 3.87$)

2.5 ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เทศบาลตำบลโคกคราม มีมาตรการป้องกันมลพิษต่างๆ ($\bar{x} = 3.97$) รองลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม ให้มีการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ($\bar{x} = 3.85$) และ เทศบาลตำบลโคกคราม การนำข้อเสนอและข้อคิดเห็นของประชาชนไปปฏิบัติหรือเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.80$)

2.6 ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เทศบาลตำบลโคกคราม มีการส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา ($\bar{x} = 3.91$) รองลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม มีการส่งเสริมกิจกรรมการทำบำรุงศาสนา ($\bar{x} = 3.88$) และ เทศบาลตำบลโคกคราม มีการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.81$)

2.7 ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เทศบาลตำบลโคกคราม มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ($\bar{x} = 3.92$) รองลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ($\bar{x} = 3.86$) และเทศบาลตำบลโคกครามเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการพัฒนาด้านต่างๆ ในชุมชน ($\bar{x} = 3.83$)

3. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอ บางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอ บางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้ศึกษาอภิปรายผล ดังนี้

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 192 คน (ร้อยละ 60) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน

128 คน (ร้อยละ 40) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-60 ปี จำนวน 205 คน (ร้อยละ 64.06) รองลงมาอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 64 คน (ร้อยละ 20) และมีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 51 คน (ร้อยละ 15.94)

2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติพร อาวุธ (2559 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ จำรัส จันนา (2559 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา ประสิทธิภาพการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองสรวง มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ อางคนา รัชวัตร (2558 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาดำเนินงานพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาดำเนินงานพัฒนาชุมชน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ และศึกษาดำเนินงานในชุมชนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ รัฐกิจ หิมะคุณ (2557 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารจัดการกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการบริหารจัดการกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเต่า จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อประเมินความสำเร็จการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเต่า จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่าการบริหารจัดการกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเต่า จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ พรณี โกลสินไลน์ (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตาก้าต่อการพัฒนาชุมชน ในเขตตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตาก้า ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตาก้า ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตาก้า และเพื่อหาแนวทางพัฒนาชุมชนเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ระดับบทบาทในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตาก้าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการศึกษาในครั้งนี้มีผลการศึกษาเป็นรายด้านเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า

2.1 ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ อางคณา รัชวัตร (2558 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การดำเนินงานพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานพัฒนาชุมชน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ และศึกษาการดำเนินงานในชุมชนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพาณิชย์กรรม และด้านการจัดระเบียบชุมชน ตามลำดับ

2.2 ด้านการพาณิชย์กรรม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีตลาดกลางของชุมชน รองลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม มีการส่งเสริม ฝึกฝนหรือพัฒนาอาชีพ และเทศบาลตำบลโคกคราม มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อเสริมรายได้

2.3 ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เทศบาลตำบลโคกคราม มีการส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา รองลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม มีการส่งเสริมกิจกรรมการทำนุบำรุงศาสนา และเทศบาลตำบลโคกคราม มีการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติพร อาวุธ (2559 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และด้านงานให้บริการ ตามลำดับ

2.4 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง รองลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ และเทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค สอดคล้องกับการศึกษาของ วินัย วงศ์อาสา และ ภัชราภรณ์ ไชยรัตน์ (2559 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพู่ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินความ พึงพอใจของประชาชนพร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการจัดบริการสาธารณะให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนาพู่ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า บริการสาธารณะที่ อบต. นาพู่ จัดบริการได้อย่างทั่วถึงและส่งผลกระทบต่อประชาชน มีความพึงพอใจในระดับมาก มีเพียงภารกิจเดียว คือ บริการด้านสังคมและสาธารณสุข ส่วนในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการศึกษา โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจชุมชน การจัดการภัยพิบัติและการจัดระเบียบชุมชน และการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ยังไม่สามารถจัดบริการได้อย่างทั่วถึงส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจเพียงในระดับ ปานกลาง นอกจากนี้ยังมีบางบริการที่ อบต.นาพู่ ไม่

สามารถจัดบริการได้อย่างทั่วถึงและประชาชนมีความพึงพอใจในระดับน้อย งานวิจัยนี้ให้ข้อเสนอแนะแก่ อบต.นาพู่ 3 ข้อ ดังนี้ 1) เลือกดำเนินการกิจแบบเฉพาะเจาะจง 2) พัฒนาคุณภาพบริการสาธารณะให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น และ 3) พัฒนาการบริหารเชิงระบบให้มากขึ้น

2.5 ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เทศบาลตำบลโคกคราม มีมาตรการป้องกันมลพิษต่างๆ รongลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม ให้มีการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และเทศบาลตำบลโคกคราม การนำข้อเสนอและข้อคิดเห็นของประชาชนไปปฏิบัติหรือเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ วินัย วงศ์อาสา และ ภัชราภรณ์ ไชยรัตน์ (2559 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพู่ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินความพึงพอใจของประชาชนพร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะ แนวทางการจัดบริการสาธารณะให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนาพู่ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผล การศึกษา พบว่า บริการสาธารณะที่ อบต.นาพู่ จัดบริการได้อย่างทั่วถึงและส่งผลให้ประชาชน มีความพึงพอใจในระดับมาก มีเพียงภารกิจเดียว คือ บริการด้านสังคมและสาธารณสุข ส่วนในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้าน การศึกษา โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจชุมชน การจัดการภัยพิบัติและการจัดระเบียบชุมชน และการ จัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

2.6 ด้านการจัดระเบียบชุมชน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เทศบาลตำบลโคกคราม จัดให้มีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รongลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม มีการดูแล รักษาความสะอาดของชุมชนโดยรวม และเทศบาลตำบล โคกคราม มีการปรับปรุงผังเมืองหรือผังชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ อำพิลา เจนเขตรการณ (2559 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนาชุมชนใน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล เด่นราษฎร์ อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เรียงลำดับด้านที่มีระดับปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้าน การจัดระเบียบชุมชน ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติ ภารกิจของส่วนราชการ ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการพาณิชย์กรรม และด้านการอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

2.7 ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เทศบาลตำบลโคกคราม มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน รongลงมาคือ เทศบาลตำบลโคกคราม ให้ความร่วมมือกับ หน่วยงานอื่น และเทศบาลตำบลโคกครามเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการพัฒนาด้านต่างๆ ในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ อางคนา รัชวัตร (2558 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การดำเนินงาน พัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดำเนินงานพัฒนาชุมชน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนา ชุมชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ และศึกษาการดำเนินงานใน ชุมชนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนา ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก

มากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพาณิชย์กรรม และด้านการจัดระเบียบชุมชน ตามลำดับ

3. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีเพศและอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติพร อารุช (2559 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ จำรัส จันนา (2559 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ พระโกศล มณีนटना (ณัฐม) (2555 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ได้แก่ อายุ, สถานภาพ และ ระดับการศึกษา ส่วนปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ เพศ, อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ และอายุ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เทศบาลตำบลโคกครามควรจัดให้มีน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ

1.2 ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เทศบาลตำบลโคกครามควรเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านการจัดระเบียบชุมชน เทศบาลตำบลโคกครามควรจัดให้มีบริการสาธารณะต่างๆ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ บริการไปรษณีย์ เป็นต้น

1.4 ด้านการพาณิชย์กรรม เทศบาลตำบลโคกครามควรจัดให้มีและส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ให้มากยิ่งขึ้น

1.5 ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลโคกครามควรจัดให้มีการดูแลและรักษาความสะอาดถนน ทางเดินหรือที่สาธารณะ ให้มากยิ่งขึ้น

1.6 ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เทศบาลตำบลโคกครามควรมีการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน ให้มากยิ่งขึ้น

1.7 ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ เทศบาลตำบลโคกครามควรมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของทางราชการให้ประชาชนรับทราบผ่านทางช่องทางต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาคั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นการเปรียบเทียบและเป็นแนวทางในการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2548. **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กิตติพร อาวุธ. 2559. **การบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์**. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิตวิทยาพายัพพุมธานี.

จักร รัชธีระกุล. 2542. **สังคมวิทยาเบื้องต้น**. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.

จำรัส จันนา. 2559. **ประสิทธิผลการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองสรวงอำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด**. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตวิทยาลัยนครราชสีมา.

ประเวศ วะสี. 2548. **ยุทธศาสตร์ทางปัญญาเพื่ออนาคตของประเทศไทย**. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2526. **การปกครองท้องถิ่นไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. 2549. **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

พรรณี โลกสินไลน์. 2553. **บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลคำตาก้าต่อการพัฒนาชุมชนในเขตตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร**. ปริญญาโทปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พระโกศล มณีรัตน (ณัฐม). 2555. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนากจังหวัดพิจิตร**. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- รัฐกิจ หิมะคุณ. 2557. การบริหารจัดการกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี : ถ่ายเอกสาร.
- วิทยากร เชียงกุล. 2527. การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ฉบับแกระ.
- วินัย วงศ์อาสาและคณะ. 2559. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพู่อำเภอเพ็ญจังหวัดอุดรธานี. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อางคนา รัชวัตร. 2558. การดำเนินงานพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนแดงจังหวัดนครราชสีมา. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา.
- อำพิลา เจนเขตรการณ. 2559. การดำเนินงานพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเด่นราษฎร์ อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

การบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

สิรินทรา แสงจันทร์¹
วิภาส ทองสุทธิ์²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ศึกษาคือ เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 19,750 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test แบบ Independent samples) และ F-test (one way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า

1. เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขยะ ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านนโยบายของผู้บริหาร ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านปัญหาและอุปสรรค และด้านการบริหารจัดการ ตามลำดับ
2. เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขยะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ด้านวัสดุ อุปกรณ์ มีผลต่อความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านนโยบายของผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการ ด้านปัญหาและอุปสรรค และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่มีผลต่อความคิดเห็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²รองศาสตราจารย์ ดร., สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

This research purposed to study and comparison the The garbage administration at Bangmaenang sub-district organization administrations Bangyai sub-district Nonthaburi Province classified by age. The population were people in family in Bangmaenang sub-

district organization administrations Bangyai sub-district Nonthaburi Province 19,750 persons the studied sample were 393 persons select sample size by Taro Yamane formula. The instrument used for collecting the data was a questionnaire. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean standard deviation t-test (independent sample) and F-test(One-way ANOVA).

The study results revealed that :

1. The opinion garbage administration at Bangmaenang sub-district organization administrations Bangyai subdistrict Nonthaburi Province in overall was at high level. Each aspect was at high level. The arranged mean scores from the highest to the lowest mean were administrator policy, instrument and equipment, community participation, problem and barrier and administration and management respectively.

2. Comparison the opinion garbage administration at Bangmaenang sub-district organization administrations Bangyai subdistrict Nonthaburi Province overall and each aspects were not statistics different.

3. Comparison the opinion garbage administration at Bangmaenang sub-district organization administrations Bangyai subdistrict Nonthaburi Province overall and each aspects were not statistics different.

บทนำ

พฤติกรรมกรบรีโภคของประชาชนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิต เพื่อตอบสนองด้านการอุปโภค บริโภคของประชาชน รวมทั้งอุตสาหกรรมและบริษัทต่างๆ ที่ผลิตสินค้า ได้มีการโฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนมาบริโภคนสินค้ามากกว่าในอดีต ทำให้พฤติกรรมกรบรีโภคของประชาชนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ประชาชนมีการบริโภคและอุปโภคสูงมากขึ้น สาเหตุเหล่านี้ทำให้เกิดปริมาณของขยะมูลฝอยอันเนื่องมาจากการบริโภคและอุปโภคสินค้าของประชาชนสูงตามมามาก และส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มขึ้นของขยะทั้งในเชิงปริมาณและชนิดของขยะ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการขยะมีความยุ่งยากมากขึ้น

ปัญหาขยะมูลฝอยจัดเป็นปัญหาที่สะสมมานานในทุกสังคม ชุมชนดังนั้น การที่จะเข้าไปบริหารจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยทุกภาคส่วนต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง และเป็นระบบ ตั้งแต่แหล่งที่มาของขยะ คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นหน่วยงานระดับปฐมภูมิ ที่มีหน้าที่และปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความพื้นที่ใกล้ชิดกับแหล่งที่มาของขยะดังกล่าวข้างต้นมากที่สุดคือ หน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตามกฎหมายได้ระบุหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน ดังนี้(ทรงณัฐพล พันนัย, 2552 : 2)

1. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ในท้องถิ่นของตนเอง (18) การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

2. พระราชบัญญัติสภาพาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีได้จัดทำแผนพัฒนาสามปีที่มีการเน้นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยพัฒนาการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ปรับปรุงฟื้นฟูภูมิทัศน์และแหล่งน้ำธรรมชาติ จัดการและพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วม ประกอบกับผู้บริหารท้องถิ่นมีนโยบายในการบริหารงานตามภารกิจหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมคือเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุข ที่ทำหน้าที่ประสานงานกับส่วนราชการด้านสาธารณสุขในการรณรงค์การกำจัดขยะมูลฝอย การป้องกันโรคติดต่อต่างๆ และการรักษาสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน ตลอดจนทั้งการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้สะอาด จากวิสัยทัศน์การพัฒนาและนโยบายการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้ให้ความสำคัญกับภารกิจในด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยการจัดให้มีรถบรรทุกขยะขนาดใหญ่มาใช้ในการจัดเก็บขยะในชุมชน จัดถังขยะให้กับประชาชนทุกครัวเรือน จัดทำแผนปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยรวมทั้งได้จัดหาแหล่งกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับปริมาณที่จะเพิ่มขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สภาพปัจจุบันชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีมีการปลูกสร้างอาคาร บ้านเรือนที่พักอาศัยและร้านค้ามากขึ้น มีการขยายตัวของชุมชนในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยมากขึ้น โดยสาเหตุมาจากการที่ประชาชนทั้งในชุมชนและประชาชนที่สัญจรไปมา รวมทั้งประชาชนภายนอกชุมชน ได้ทิ้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเรี่ยราดไม่ใส่ใจต่อความสะอาด มีกองขยะที่ขาดวัสดุจัดเก็บ ทำให้มีกลิ่นเหม็นและก่อให้เกิดเชื้อโรคเป็นแหล่งแพร่ระบาดสู่ชุมชนและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ประกอบกับประชาชนไม่รู้จักรีวิธีกำจัดขยะอย่างถูกต้อง ขยะเปียกจากเศษอาหารในครัวเรือนไม่ถูกนำมาสร้างประโยชน์ใดๆ และสิ่งที่เป็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบันคือ ปริมาณของขยะมูลฝอยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยพิจารณาจากหลายๆ ปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นพิจารณาจากการเพิ่มของถังขยะที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางที่ได้ตั้งงบประมาณเพื่อจัดซื้อเพิ่มขึ้นในทุกๆ ปีงบประมาณ ด้านปัญหาการร้องขอของประชาชนในการนำขยะเหล่านั้นไปกำจัด ซึ่งการจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชนต้องใช้เวลาหลายวันต่อสัปดาห์จึงจะสามารถจัดเก็บได้ครบทุกพื้นที่แต่ปริมาณขยะมูลฝอยยังคงค้างอยู่ และปัญหาสำคัญต่อมาคือ ปัญหาของสถานที่สำหรับกำจัดขยะมูลฝอยมีขนาดจำกัด ถึงแม้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางจะมีสถานที่สำหรับกำจัดขยะและได้เปิดให้เอกชนเข้ามาประมูลเพื่อคัดแยกขยะ แต่ปริมาณขยะที่นำไปกำจัดยังคงมีปริมาณมากเช่นเดิม แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ได้ขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำขยะมูลฝอยมากำจัดร่วม เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางไม่สามารถดำเนินการจัดหาสถานที่กำจัดขยะในพื้นที่ของตัวเองได้ รวมทั้งมีการลักลอบนำขยะมาทิ้งในพื้นที่และตามรอยต่อของพื้นที่ ทำให้เกิดความสกปรกและประชาชนได้รับความเดือดร้อน ปัญหาจึงตกเป็นภาระขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางที่จะต้องหาแนวทางหรือวิธีการบริหารจัดการขยะที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ด้วยภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางที่มีมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณที่จัดเก็บได้ และงบประมาณที่รัฐอุดหนุนให้รวมทั้งบุคลากรของหน่วยงานที่มีอยู่อย่างจำกัด ปัญหาการบริหารจัดการขยะจึงเป็นปัญหาสำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางจะต้องดำเนินการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักวิชาการ สถานการณ์ ตลอดจนลักษณะและปริมาณขยะในพื้นที่ การสำรวจ การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจึงเป็นแผนงานสำคัญที่จะได้จัดทำนโยบายมาตรการการบริหารจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญการจัดการขยะควรได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่อีกด้วย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษา การบริหารและจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน
2. เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

ลูเธอร์ กุลลิก และ ลินดัล เออร์วิก (Luther Gulick and Lyndal Urwick) เป็นนักทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่มการศึกษาการจัดการตามหลักการบริหาร ได้เสนอหลักที่เกี่ยวกับการบริหารไว้ว่าคนที่เป็นผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่สำคัญ 7 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณ หรือที่เรียกว่า “POSDCoRB” ดังนี้ (พิมลจรรย์ นามวัฒน์, 2544 : 22)

1. การวางแผน (Planning) คือ หน้าที่หรือบทบาทในการกำหนดการทำงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่าจะทำอะไร จะทำอย่างไร จะทำเมื่อไร ใครเป็นผู้ทำ จะใช้งบประมาณเท่าไร
2. การจัดองค์การ (Organizing) คือ การจัดโครงสร้างองค์การที่เกี่ยวกับเรื่องกำหนดภารกิจหน้าที่ การแบ่งงานกันทำ การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ การจัดสายการบังคับบัญชา การกำหนดขนาดของการควบคุม การจัดตั้งหน่วยงานหลัก (Line) และการจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษา (Staff)

3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) คือ หน้าที่ที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ อันประกอบด้วย การวางแผนกำลังคน การสั่งการ การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนขั้น ลดขั้น การโยกย้าย และการให้พ้นจากงาน

4. การสั่งการ (Directing) คือ การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามแผนงานหรือตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจจะสั่งการด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้

5. การประสานงาน (Coordinating) คือ หน้าที่ในการประสานกับหน่วยย่อยต่างๆ ที่มีอยู่ในองค์การให้ทำงานสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การประสานงานอาจทำได้โดยการจัดตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองงาน การจัดโครงสร้างองค์การให้มีความชัดเจน การใช้วิธีการงบประมาณ เป็นต้น

6. การรายงานผลการปฏิบัติงาน (Reporting) คือ การรายงานความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข่าวสารต่างๆ ขององค์การให้ทุกฝ่ายได้ทราบเพื่อประโยชน์ในการติดตามการแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดจากการทำงาน

7. การบริหารงบประมาณ (Budgeting) คือ หน้าที่ในการจัดสรร การวางแผนงบประมาณให้กับองค์การและหน่วยย่อยต่างๆ ให้มีงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอในการทำงาน

อดิศักดิ์ ทองไข่มุกด์ และคณะ (2545 : 39) ได้แบ่งกระบวนการจัดการมูลฝอย ในการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับขยะมูลฝอยนั้น กระบวนการจัดการมูลฝอยตามแนวคิดสมัยใหม่มี 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนที่ 1 การลดการก่อเกิดมูลฝอย (Reduce) หรือการลดมูลฝอยจากแหล่งที่เกิด (Reduce at Source) มีแนวคิดว่ามีมูลฝอยไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นน้อย ก็ไม่ต้องกำจัดหรือกำจัดน้อย เป็นการป้องกันในเบื้องต้น นับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด การเปลี่ยนแปลงของผู้ผลิตด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิตหรือการใช้วัตถุดิบทดแทนให้เหมาะสมเป็นการลดทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานที่ใช้ ตลอดจนลดปริมาณมูลฝอยลง ซึ่งประหยัดงบประมาณในการกำจัดมูลฝอยที่จะเกิดขึ้นได้ส่วนหนึ่ง

2. ขั้นตอนที่ 2 การนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำ (Reuse) คือการนำวัสดุเดิมที่มีอยู่มาใช้ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ในรูปแบบเดิม หรืออาจนำมาซ่อมแซมเพื่อใช้ประโยชน์อื่นๆ แก่บุคคลอื่นอาจดำเนินการได้ใน 2 ช่วง คือ

2.1) ช่วงการผลิต เพื่อให้เหลือเศษหรือของเสียจากวัสดุที่น้อยที่สุด หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็อาจนำเศษหรือของเสียจากวัสดุกลับเข้าเป็นวัตถุดิบสู่การผลิตใหม่ ซึ่งง่ายและได้วัตถุดิบที่ปราศจากสิ่งปนเปื้อนและประหยัดงบประมาณการผลิต

2.2) ช่วงการนำกลับมาใช้ซ้ำ เพื่อยืดอายุการใช้งานหรือใช้ประโยชน์สูงสุดก่อนทิ้ง เช่น นำขวดแก้วหรือขวดพลาสติกมาบรรจุภัณฑ์ใหม่ หรือนำกระดาษมาใช้สองหน้า เป็นต้น เป็นการประหยัดทรัพยากรและพลังงานในการผลิต รวมถึงลดการก่อเกิดมูลฝอยลงบางส่วน

3. ขั้นตอนที่ 3 การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) ต้องแยกวัสดุที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำตามขั้นตอนที่ 2 ได้ออกจากมูลฝอย แล้วรวบรวมหรือย่อยสลายวัสดุนั้นมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตใหม่ต่อไป คล้ายกับการนำกลับมาใช้ซ้ำ แต่ต้องนำวัสดุนั้นไปผ่านกระบวนการย่อยสลายวัสดุผสมกับวัตถุดิบ แล้วผ่านกระบวนการผลิตออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ชิ้นใหม่ เช่น นำขวดหรือเศษแก้วมาหลอมและผ่านเครื่องตามกระบวนการผลิตออกมาเป็นขวดแก้วในลักษณะหรือ รูปแบบใหม่ เป็นต้น เป็นการหมุนเวียนกลับมาผลิตใหม่ในลักษณะของการย่อยสลายตามกระบวนการธรรมชาติ (Composting)

4. ขั้นตอนที่ 4 การฟื้นฟูประโยชน์จากมูลฝอย (Recovery) เป็นการดึงเอาพลังงานจากมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ โดยใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าจากเตาเผามูลฝอย และเอาก๊าซที่เกิดจากการหมักหมม ของมูลฝอยในหลุมมาใช้ประโยชน์ การเผามูลฝอยนี้จะก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศได้และการสร้างเตาเผาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงนั้น ต้องใช้งบประมาณสูงมาก และไม่สามารถทำให้มลภาวะหมดไปได้

5. ขั้นตอนที่ 5 การกำจัดมูลฝอย (Residue Disposal) เป็นขั้นตอนสุดท้าย เพราะมูลฝอยที่เหลือจากการผ่านขั้นตอนทั้งสี่แล้วจะถูกกำจัดอย่างถูกวิธีให้หมดไป โดยทั่วไปจะใช้วิธีการฝังซึ่งต้องเป็นไปตามหลักการและถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษปนเปื้อนไม่ให้ไปสู่สิ่งแวดล้อมได้

ความหมายของบริการสาธารณะ

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2540 : 23) ได้นิยามและความหมายของคำว่าบริการสาธารณะจะต้องพิจารณาจากองค์ประกอบ 2 ประการคือ

1. บริการสาธารณะ เป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจการ หรือความควบคุมของฝ่ายปกครอง ลักษณะที่สำคัญที่สุดของบริการสาธารณะ คือ ต้องเป็นกิจการที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน ซึ่งก็คือ เป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจการของรัฐแต่เนื่องจากปัจจุบันภารกิจของรัฐมีมากขึ้น กิจกรรมบางอย่างต้องใช้เทคโนโลยีในการจัดทำสูง ใช้เงินลงทุนสูง และรัฐไม่มีความพร้อม จึงต้องมอบให้บุคคลอื่น ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งเมื่อรัฐมอบหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะให้บุคคลอื่นดำเนินการจัดทำแล้ว บทบาทของรัฐในฐานะผู้จัดทำหรือผู้อำนาจการก็จะเปลี่ยนไปเป็นผู้ควบคุม โดยรัฐจะเป็นผู้ควบคุมมาตรฐานของบริการสาธารณะ ควบคุมความปลอดภัยรวมทั้งควบคุมค่าบริการ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ตอบแทนมากที่สุด และเดือดร้อนน้อยที่สุด

2. บริการสาธารณะ จะต้องมิวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะประโยชน์โดยความต้องการส่วนรวมของประชาชนอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายและความต้องการที่จะอยู่อย่างปลอดภัย ดังนั้น บริการสาธารณะที่รัฐจัดทำจึงต้องมีลักษณะที่สนองความต้องการของประชาชนทั้งสองประการดังกล่าว กิจการใดที่รัฐเห็นว่ามีจำเป็นต่อการอยู่อย่างปลอดภัยหรือการอยู่อย่างสุขสบายของประชาชน รัฐก็จะต้องเข้าไปจัดทำกิจการนั้น และนอกจากนี้ ในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐ รัฐไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดได้ รัฐจะต้องจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน

แนวคิดพื้นฐานการจัดกิจการสาธารณะ

แนวคิดพื้นฐานทั่วไปซึ่งเป็นสากลในการจัดกิจการสาธารณะระหว่างรัฐบาลกลางและท้องถิ่น ได้แก่ (วุฒิสสาร ต้นไชย, 2544 : 13)

1. ผลักผลประโยชน์มหาชน (Public Interest) ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1 ประโยชน์มหาชนของรัฐ ได้แก่ ประโยชน์ที่เป็นส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงของพลเมืองกลุ่มใหญ่ที่สุดของรัฐ เป็นความต้องการส่วนรวมของประชาชนทั่วทั้งประเทศ ที่มีลักษณะเหมือน ๆ กัน และมีความสำคัญต่อความเป็นเอกภาพของรัฐ ดังนั้น จึงต้องอาศัยองค์กรกลางเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ หรือหากรัฐมอบให้ท้องถิ่นดำเนินการ รัฐก็ต้องเป็นผู้ควบคุมนโยบายให้ท้องถิ่นดำเนินการตามนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของรัฐหรือความเป็นเอกภาพของรัฐ เช่น การป้องกันประเทศ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ และความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เป็นต้น

1.2 ประโยชน์มหาชนของท้องถิ่น ได้แก่ ประโยชน์ซึ่งเป็นส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงของพลเมืองที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ

2. ประสิทธิภาพในการจัดการ เป็นการพิจารณาในเรื่องของคุณภาพของบริการสาธารณะที่จัดทำขึ้น กล่าวคือ การจัดทำบริการสาธารณะอย่างหนึ่งควรจะต้องก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนได้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากภารกิจในการจัดบริการสาธารณะบางอย่างจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง เป็นกิจการขนาดใหญ่หรือเป็นกิจการที่จำเป็นต้องมีการประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ หลายหน่วยงาน แต่ภารกิจในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างเป็นกิจการที่ไม่สลับซับซ้อน หรือมีเทคนิคมักนักร จึงต้องมีองค์กรที่มีความเหมาะสมทั้งทางด้านการเงิน บุคลากร และความสามารถด้านอื่น ๆ ที่จะจัดทำบริการสาธารณะให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

3. หลักความรับผิดชอบในการจัดบริการ (Accountability) กิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของหน่วยชุมชนระดับใด ควรมอบให้หน่วยการปกครองระดับนั้นเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ สนองตอบความต้องการของประชาชนในชุมชนได้ดีที่สุด อยู่ภายใต้การควบคุมตรวจสอบของชุมชนนั้น ๆ แต่หากเป็นกิจกรรมที่ต้องสนองตอบความต้องการของหน่วยชุมชนที่สูงขึ้นไปหรือเป็นกิจกรรมที่มุ่งสนองตอบปัญหาความต้องการของผู้คนทั้งประเทศหรือปัญหาของชาติโดยรวม ก็ควรมอบให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลระดับที่สูงขึ้นไปตามความเหมาะสม

4. หลักความสามารถของท้องถิ่น (Local Capability) เกิดจากพื้นฐานแนวคิดว่าการดำเนินกิจกรรมสาธารณะทั้งหมดเป็นหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นในระดับล่างสุดเสมอ หน่วยการปกครองท้องถิ่นในระดับสูงขึ้นไปจะเลือกดำเนินกิจกรรมสาธารณะใด ๆ ก็ต่อเมื่อท้องถิ่นระดับล่างไม่มีศักยภาพที่จะดำเนินการได้ หรือหากดำเนินการได้ก็อาจเกิดปัญหากระทบกับท้องถิ่นอื่น ๆ หรือเป็นผลเสียหายต่อประเทศชาติโดยรวม

5. หลักการกำหนดระดับของหน่วยจัดบริการที่มีความรับผิดชอบสูงสุด (Optimal Accountability) หน่วยจัดบริการที่มีความรับผิดชอบสูงสุดในที่นี้ หมายถึง หน่วยจัดบริการในระดับใด ๆ ก็ตามที่มีคุณสมบัติ 2 ประการ ดังต่อไปนี้ ประกอบกันมากที่สุด

5.1 เป็นหน่วยจัดบริการระดับล่างสุด มีความใกล้ชิดกับผู้ใช้บริการมากที่สุด ที่มีความสามารถในการวางแผน จัดการผลิต และหารายได้มาใช้จ่ายในการจัดบริการได้อย่างสมบูรณ์

5.2 เป็นหน่วยจัดบริการที่มีพื้นที่การให้บริการครอบคลุมประชากร หรือพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ และผลกระทบจากการให้บริการโดยสมบูรณ์ และประชาชนผู้มีส่วนได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการจัดบริการสาธารณะทั้งหมดสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิต และควบคุมตรวจสอบผลการดำเนินงานของหน่วยจัดบริการนั้น ๆ ได้โดยตรงมากที่สุด

6. หลักการกำหนดขนาดของการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด (Optimal Efficiency of scale) ขนาดของการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในที่นี้หมายถึง ขนาดของชุมชน (จำนวนประชากรในชุมชน) ในระดับใด ๆก็ตาม ที่เอื้ออำนวยให้สามารถจัดบริการประเภทนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด หรืออีกนัยหนึ่งเป็นจำนวนประชากรที่เอื้ออำนวยให้มิตันทุนการจัดบริการที่ต่ำที่สุดนั่นเอง โดยการกำหนดหน่วยจัดบริการโดยคำนึงถึงขนาดของการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดนี้มาจากหลักประสิทธิภาพ (The principle of Management Efficiency) ในการจัดบริการสาธารณะที่ว่า การจัดบริการสาธารณะใด ๆ ควรต้องประหยัด ถ้าสามารถใช้เงินจำนวนน้อยที่สุดเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้คนจำนวนมากได้ก็ถือว่าเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด

7. หลักการจำแนกหน่วยกำหนดนโยบายและหน่วยจัดบริการออกจากกัน (Separation of Policy operation units) เป็นการนำหลักเกณฑ์หลักการกำหนดระดับของหน่วยจัดบริการที่มีความรับผิดชอบสูงสุด (Optimal Accountability) และหลักการกำหนดขนาดของการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด (Optimal Efficiency of Scale) มาพิจารณาร่วมกันวิเคราะห์บริการสาธารณะแต่ละประเภทและจัดสรรบริการลงไปในชุมชนระดับต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดกรณีที่หน่วยจัดบริการที่น่าจะมีความสามารถและมีความรับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุด ไม่สามารถจัดบริการให้มีต้นทุนต่ำที่สุด (หรือมีประสิทธิภาพที่สุด) ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยจัดบริการหรือหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับผู้ใช้บริการมากที่สุดและสามารถหารายได้มาใช้จ่ายในการจัดบริการได้นั้น มักจะมีจำนวนประชากรน้อยเกินไป โดยจำนวนที่จะสามารถจัดบริการให้มีต้นทุนต่ำที่สุดก็อาจเป็นประชากรของหลาย ๆ ตำบล หรือหลาย ๆ อำเภอ ประกอบกัน ซึ่งทางเลือกที่น่าจะเหมาะสม คือ การให้มีหน่วยกำหนดนโยบายและจัดบริการที่มีความรับผิดชอบสูงสุด และให้หน่วยจัดบริการที่มีต้นทุนต่ำที่สุด โดยหน่วยงานทั้ง 2 อาจเป็นหน่วยงานเดียวกัน หรือคนละหน่วยงานก็ได้

8. หลักการกำหนดหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะตามขนาดของกิจการบริการสาธารณะ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

8.1 บริการสาธารณะที่เป็นกิจการขนาดใหญ่ หมายถึงกิจการที่ต้องใช้เทคโนโลยี เงินทุน และบุคลากรที่มีความสามารถระดับสูง ดังนั้นผู้จะมีอำนาจตัดสินใจจัดทำกิจการดังกล่าวจึงต้องเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ที่มีขีดความสามารถพร้อมที่จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การศึกษาระดับสูง การคมนาคมทางอากาศ การชลประทานหลวง การขุดเจาะน้ำมันเชื้อเพลิง และทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาวิจัย การวิเคราะห์ประเมินผล เป็นต้น

8.2 บริการสาธารณะที่เป็นกิจการที่ไม่สลับซับซ้อนเป็นกิจกรรมที่ไม่สลับซับซ้อน หรือมีเทคนิคมากนัก และมักเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งหากได้พนักงานท้องถิ่นที่รู้ถึงสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นผู้จัดทำ จึงจะมีประสิทธิภาพมากกว่าให้รัฐซึ่งเป็นผู้วางนโยบายดำเนินการในวงกว้างเป็นผู้จัดทำ นอกจากนี้การจัดทำบริการประเภทนี้ยังเป็นการดำเนินการที่ใช้งบประมาณไม่มากนัก เช่น การให้มีสุสาน และฌาปนสถาน การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด การขนส่งสาธารณะในเขตท้องถิ่น การให้มีสถานสินเชื่อกู้ยืม การดูแลชายหาดในเขตท้องถิ่น การจัดให้มีโคมไฟตามถนนหนทาง เป็นต้น

9. หลักการแบ่งตามประเภทขององค์การในการเป็นผู้ให้บริการสาธารณะ

บริการสาธารณะที่อยู่ในอำนาจของรัฐ เป็นบริการที่มีความสำคัญต่อความเป็นเอกภาพของรัฐซึ่งต้องพิจารณาถึงลักษณะสำคัญ 2 ประการ ได้แก่

9.1 เป็นภารกิจที่ประชาชนทั้งประเทศมีส่วนได้ ส่วนเสียเหมือน ๆ กัน จึงต้องอาศัยองค์กรกลางเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกันทั่วประเทศ

9.2 เป็นภารกิจที่รัฐสามารถจัดทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าดังได้กล่าวไปแล้วจึงพอที่จะสรุปภารกิจขั้นพื้นฐานของรัฐ ได้เป็น 4 ประเภท คือ

- 1) หน้าที่ด้านการป้องกันประเทศ
- 2) หน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน
- 3) หน้าที่ในการรักษาความมั่นคง หรือเสถียรภาพในทางเศรษฐกิจ
- 4) หน้าที่ของรัฐในการเป็นตัวแทนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ผลการวิจัย อินทวงษา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจำปา อำเภอนาทวี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจต่อปัญหาขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58.73) จะมีความรู้ความเข้าใจต่อปัญหาขยะอยู่ในระดับสูง วิธีการจัดการกำจัดขยะในครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง กำจัดโดยวิธีใช้บริการขนขยะของ อบต. มากที่สุด (ร้อยละ 76.19) รองลงมากำจัดขยะโดยวิธีการเผา (ร้อยละ 18.25) เมื่อพิจารณาวิธีปฏิบัติในการกำจัดขยะแต่ละประเภทหากขยะสามารถขายได้ เช่น กระดาษ ขวดแก้ว ขวดพลาสติก ถุงพลาสติก กระจังอลูมิเนียม กลุ่มตัวอย่างจะจัดการโดยการเก็บขาย (เกินกว่าร้อยละ 68.32) ส่วนขยะที่เป็นของเสียอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย และหลอดนีออน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กำจัดขยะโดยวิธีทิ้งลงถังขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 77.66 และ 86.32 ตามลำดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 19,750 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples) และ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 219 คน (ร้อยละ 55.73) รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 174 คน (ร้อยละ 44.27) ส่วนใหญ่มีอายุ 20-60 ปี จำนวน 276 คน (ร้อยละ 70.23) รองลงมาอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 94 คน (ร้อยละ 23.92) และมีอายุ ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 23 คน (ร้อยละ 5.85)

2. เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขยะ ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านนโยบายของผู้บริหาร ($\bar{x} = 4.20$) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ($\bar{x} = 4.02$) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{x} = 3.96$) ด้านปัญหาและอุปสรรค ($\bar{x} = 3.95$) และด้านการบริหารจัดการ ($\bar{x} = 3.94$) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านนโยบายของผู้บริหาร ในภาพรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง สนับสนุนการประชาสัมพันธ์สถานที่กำจัดขยะจากคนในชุมชน ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมาผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ให้การสนับสนุนนโยบายลดภาวะโลกร้อนในชุมชน ($\bar{x} = 4.20$) และ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการริเริ่มและนำเสนอแนวทางในการจัดการขยะที่เป็นรูปแบบใหม่ๆ ($\bar{x} = 4.19$) ส่วนข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มี

การบริหารจัดการขะน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาขะของคนในชุมชน ($\bar{x} = 3.37$)

2.2 ด้านการบริหารจัดการ ในภาพรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการนำขะมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชน ($\bar{x} = 4.29$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการพิจารณาอนุมัติให้หน่วยงานเอกชนเข้ามาจัดการขะ ($\bar{x} = 4.13$) และ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการกำจัดการขะตามมาตรฐานสาธารณสุข ($\bar{x} = 4.11$) ส่วนข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขะน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการกำหนดวิธีการจัดการขะมูลฝอยที่ครอบคลุมตามข้อบัญญัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.86$)

2.3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ในภาพรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้แปรสภาพขะ หรือคัดแยกขะ ในเบื้องต้นเพื่อลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีสถานที่กำจัดการขะที่ห่างไกลชุมชนและถูกต้องการหลักสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของประชาชน ($\bar{x} = 4.10$) และ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการนำถุงผ้าถุงขะลดมลพิษ มาแจกจ่ายให้กับประชาชนในชุมชน ($\bar{x} = 3.93$) ส่วนข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขะน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีรถเก็บขะที่เพียงพอต่อการจัดเก็บ ขนส่ง ลำเลียง และกำจัดการขะ ($\bar{x} = 3.87$)

2.4 ด้านปัญหาและอุปสรรค ในภาพรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีความรู้ในการป้องกันตนเองจากขะติดเชื้อไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 4.02$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บขะไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 3.99$) และ ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางไม่ให้ความร่วมมือในการจ่ายค่าบริการกำจัดการขะ ($\bar{x} = 3.94$) ส่วนข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขะน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีงบประมาณไม่เพียงพอในการสนับสนุนการบริหารจัดการขะ ($\bar{x} = 3.90$)

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในภาพรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขะ ($\bar{x} = 4.20$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ผลงาน ($\bar{x} = 4.11$) และ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการจูงใจให้ประชาชนร่วมทำกิจกรรมกำจัดการขะ ($\bar{x} = 4.04$) ส่วนข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขะน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีความเต็มใจและพร้อมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเรื่องขะ ($\bar{x} = 3.75$)

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการขะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอ บางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3.1 เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขยะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขยะ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวัสดุ อุปกรณ์ มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านนโยบายของผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการ ด้านปัญหาและอุปสรรค และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การศึกษาการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผู้ศึกษาอภิปรายผล ดังนี้

1. เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีการบริหารจัดการขยะ ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ อัสวีชชัย อยู่สุข (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สถาพร สุวรรณมณี (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล ผลการศึกษาพบว่า การจัดเก็บขยะมูลฝอยในปัจจุบันอยู่ในระดับดี แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชรี มนต์ขลัง (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานและเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการศึกษาในครั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านนโยบายของผู้บริหาร ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านปัญหาและอุปสรรค และด้านการบริหารจัดการ ตามลำดับ ผู้ศึกษาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านนโยบายของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 อันดับ คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง สนับสนุนการประชาสัมพันธ์สถานที่กำจัดขยะจากคนในชุมชน รองลงมาผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ให้การสนับสนุนนโยบายลดภาวะโลกร้อนในชุมชน และ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการริเริ่มและนำเสนอแนวทางในการจัดการขยะที่เป็นรูปแบบใหม่ๆ ส่วนข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการ

บริหารจัดการขยะน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาขยะของคนในชุมชน

1.2 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้แปรสภาพขยะ หรือคัดแยกขยะ ในเบื้องต้นเพื่อลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีสถานที่กำจัดขยะที่ห่างไกลชุมชนและถูกต้องการหลักสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของประชาชน และ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการนำถุงผ้า ถุงขยะลดมลพิษ มาแจกจ่ายให้กับประชาชนในชุมชน ส่วนข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขยะน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีรถเก็บขยะที่เพียงพอต่อการจัดเก็บ ขนส่ง ลำเลียง และกำจัดขยะ

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ผลงาน และ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการจูงใจให้ประชาชนร่วมทำกิจกรรมการจัดการขยะ ส่วนข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขยะน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีความเต็มใจและพร้อมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเรื่องขยะ

1.4 ด้านปัญหาและอุปสรรค โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 อันดับ คือ เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีความรู้ในการป้องกันตนเองจากขยะติดเชื้อไม่เพียงพอ รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บขยะไม่เพียงพอ และ ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางไม่ให้ความร่วมมือในการจ่ายค่าบริการกำจัดขยะ ส่วนข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขยะน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีงบประมาณไม่เพียงพอในการสนับสนุนการบริหารจัดการขยะ

1.5 ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการนำขยะมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชน รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการพิจารณาอนุมัติให้หน่วยงานเอกชนเข้ามาจัดการขยะ และ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการกำจัดขยะตามมาตรฐานสาธารณสุข ส่วนข้อที่เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขยะน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการกำหนดวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่ครอบคลุมตามข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

2.1 เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขยะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 เจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการบริหารจัดการขยะ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวัสดุ อุปกรณ์ มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านนโยบายของผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการ ด้านปัญหาและอุปสรรค และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ด้านนโยบายของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ควรจัดกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาขยะของคนในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการบริหารจัดการ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ควรมีการกำหนดวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่ครอบคลุมตามข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ควรจัดหาถังเก็บขยะที่เพียงพอต่อการจัดเก็บ ขนส่ง ลำเลียง และกำจัดขยะ

1.4 ด้านปัญหาและอุปสรรค องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการสนับสนุนการบริหารจัดการขยะ

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ควรมีมาตรการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ควรศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ทรงณัฐพล พันภัย. 2552. การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่งงาม อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย. ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ผกาวรรณ อินทวงษา. 2550. การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจำปา อำเภอน้ำเหือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พิมลจรรย์ นามวัฒน์. 2544. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 5, กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์เจอร์นัล.

วัชรวิ มนต์ขลัง. 2556. การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองนครพนมอำเภอมืองจังหวัดนครพนม. ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- วุฒิสาร ตันไชย. 2544. การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. 2540.นโยบายสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาพร สุวรรณมณี. 2553. การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนุ้ยอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล. ปรียญานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อดิศักดิ์ ทองไข่มุกด์. 2545. การจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

คุณัญญา โนนหล้า¹
วิภาส ทองสุทธิ์²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ศึกษาคือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 32,805 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test แบบ Independent samples) และ F-test (one way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรม ด้านความมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ ด้านความมีภูมิคุ้มกัน และด้านความรอบรู้ ตามลำดับ

2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ไม่แตกต่างกัน

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²รองศาสตราจารย์ ดร., สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Abstract

This research purposed to study and comparison the applying of sufficiency economy of life for community at Bangmaenang sub-district organization administrations Bangyai sub-district Nonthaburi Province classified by personnel status. The population were people age over 18 years old in Bangmaenang sub-district organization administrations Bangyai sub-district Nonthaburi Province 32,805 persons the studied

sample were 393 persons select sample size by Taro Yamane formula. The instrument used for collecting the data was a questionnaire. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean standard deviation t-test (independent sample) and F-test (One-way ANOVA).

The study results revealed that :

1. The applying of sufficiency economy of life for community at Bangmaenang sub-district organization administrations Bangyai sub-district Nonthaburi Province in overall was at high level. Each aspect was at high level. The arranged mean scores from the highest to the lowest mean were Moral, Resonableness, Moderation, Self-immunity, and Knowledge respectively.

2. Comparison the applying of sufficiency economy of life for community at Bangmaenang sub-district organization administrations Bangyai sub-district Nonthaburi Province classified by Gender, Education level, Occupation in overall and each aspects were not statistics different.

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนกระทั่งการพัฒนาประเทศ ครอบคลุมทุกภาคส่วน ดังนั้น ไม่ว่าผู้ใดก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ โดยต้องยึดหลักการดังนี้

ในระดับปัจเจกบุคคลแต่ละบุคคลจะต้องมีสติในการดำรงชีวิต ตระหนักถึงความสุขและความพอใจในการใช้ชีวิตอย่างพอดี คือ ดำเนินชีวิตอย่างสมถะ ประกอบสัมมาอาชีพหาเลี้ยงตนเอง และครอบครัว อย่างพอมีพอกิน โดยไม่เบียดเบียนเอาเปรียบผู้อื่น และแบ่งปันส่วนที่เหลือไปยังสมาชิกอื่นๆ ในชุมชน

ในระดับชุมชนจะต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ รวมไปถึงการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับชุมชน พัฒนากระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน สามารถนำเทคโนโลยีมาพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยยึดหลักความประหยัดและเรียบง่าย สามารถทำได้เองหาได้ในท้องถิ่น รู้จักประยุกต์ใช้ในสิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้น ๆ มาแก้ไขปัญหา โดยไม่ต้องลงทุนหรือใช้เทคโนโลยีที่ยุ่งยากนัก

ในระดับประเทศจะต้องสร้างกระบวนการพัฒนาที่เป็นองค์รวม เพื่อความสมดุลโดยจะต้องพิจารณาในส่วนของทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากร ในการส่งเสริมการค้า การผลิต จะต้องมีการพิจารณาศักยภาพภายในประเทศว่า ควรจะต้องส่งเสริมการผลิตสินค้าชนิดใด โดยจะต้องผลิตให้ได้พอเพียงกับความต้องการภายในประเทศเสียก่อน แล้วค่อยส่งไปขายต่างประเทศ ในการบริหารจัดการควรให้เกิดความเสี่ยงต่ำ คือไม่ลงทุนจนเกินตัว เพราะจะส่งผลให้เกิดการก่อหนี้เงินกู้ ความสามารถในการจัดการ จะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ มุ่งพัฒนาทุนทางสังคม เช่น ระบบการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการสร้างนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับประเทศ โดยคำนึงถึงความประหยัดและเรียบง่าย ทั้งนี้เพื่อลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจและ

นำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ดังพระบรมราโชวาทตอนหนึ่งว่า “ในการสร้างสรรค์ต่างๆ เพื่อพัฒนาสภาพบ้านเมืองและฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนต่อไป ควรหัดเป็นคนช่างสังเกตในการปฏิบัติงานของตนเอง นอกจากเทคโนโลยีที่ใหญ่โตระดับสูงสำหรับใช้ในงานใหญ่ๆ ที่ต้องการผลมาก แต่แต่ละคนควรจะทำค่านึงและคิดค้นเทคโนโลยีอย่างง่าย ๆ ควบคู่กันไป เพื่อช่วยให้กิจการที่ใช้ทุนรอนน้อยมีโอกาสนำไปใช้ได้สะดวกและได้ผลด้วย”

แนวคิดเกี่ยวกับ “ความพอเพียง” เป็นแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่กล่าวถึงคำว่า “ความพอเพียง” เป็นคำไทยที่ใช้พูดจาสื่อความหมายในสังคมโดยทั่วไปมาตั้งแต่โบราณ ยังไม่มีนักปราชญ์ราชบัณฑิต นักวิชาการหรือนักสังคม ผู้ใดได้หยิบยกความสำคัญของคำว่า “ความพอเพียง” ไว้เป็นหลักฐาน จนกระทั่งปีพุทธศักราช 2494 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีความห่วงใยในความเป็นอยู่ด้านอาหารของราษฎร จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมประมงนำพันธุ์ปลาหมอบเทศจากเมืองปีนัง ประเทศมาเลเซีย ที่องค์การเพื่ออาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nation : FAO) นำมาถวาย เข้ามาเลี้ยงในสระน้ำพระที่นั่งอัมพรสถาน ต่อมาในวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2496 พระองค์ทรงพระราชทานพันธุ์ปลาหมอบเทศที่เลี้ยงไว้ให้แก่กำนันและผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศ นำไปเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์เป็นอาหารของราษฎรในหมู่บ้านของตน เพื่อให้ราษฎรได้มีอาหารประเภทโปรตีนมีชีวิตไว้เลี้ยงตนเองและครอบครัว เพื่อความอยู่ดีกินดี ต่อจากนั้นโครงการตามพระราชดำริเช่นนี้ก็เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องมากกว่า 3,000 โครงการ เพื่อเป็นการศึกษาค้นคว้าและนำไปแก้ไขปัญหาหลักของเกษตรกรให้มี “ความอยู่ดีกินดี” มีชีวิตอยู่ในขั้น “พออยู่พอกิน” ดังเคยมีพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...ถ้าโครงการดี ในไม่ช้าประชาชนก็ได้กำไร จะได้ผล ราษฎรจะอยู่ดีกินดีขึ้น จะได้ประโยชน์...” (สุทธิ ภิบาลแทน, 2554: 14) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความพอเพียงว่า “ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องผลิตอาหารของตัวเองจะต้องทอผ้าใส่เองอย่างนั้นมันมากเกินไปแต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควรบางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไรไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก” (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, คำพ่อสอน : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง/มูลนิธิพระดาบส, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2552 : 17)

พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9 จึงเป็นการนำเสนอทางออกให้กับสังคมปัจจุบันที่จะช่วยสร้างสังคมให้เข้มแข็งในการปฏิบัติหลักธรรมและหลักทำตามรอยพระยุคลบาทหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นหากมีการนำมาใช้ปฏิบัติจะนำไปสู่วิถีทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงานอย่างมีคุณภาพและมีความสุขการมีความพอเพียงเป็นที่ตั้งจะทำให้รู้จักความพอดีจึงใช้ทางสายกลางที่ไม่มากไม่น้อยเกินไปซึ่งจะส่งผลไปถึงการบริหารจัดการตนเองและทรัพยากรต่างๆอย่างเหมาะสมไม่ฟุ่มเฟือยให้สิ้นเปลืองโดยใช้เหตุฉะนั้นเมื่อมีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนอย่างยั่งยืนจะมีการดำเนินการด้านต่างๆอย่างค่อยเป็นค่อยไปก่อให้เกิดความสมดุลมั่นคงและยั่งยืนในระดับตนเองครอบครัวชุมชนและประเทศชาติตามเงื่อนไขและวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ไม่สร้างความขัดแย้งและความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางความคิดและความเหลื่อมล้ำในสังคมอย่างยั่งยืน

หลักแนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึงความพอประมาณความมีเหตุผลการ

สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผนการตัดสินใจ และการกระทำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริได้รับการสานต่อและธำรงรักษากันอย่าง กว้างขวางในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ได้จัดระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชนภาคส่วนของสังคมทั้งระดับจังหวัดอนุภาคและระดับชาติได้ฉันทานุมัติ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นหลักพื้นฐานของการพัฒนาในทุกเรื่องและเป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ทั้งในระดับบุคคลครอบครัวชุมชนและสังคมโดยยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคน เป็นศูนย์กลางการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เพื่อนำไปสู่การ พัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

การที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2345-2549) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งนับเป็น การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญต่อทิศทางการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 8 ที่มีการปรับการเปลี่ยนแนวคิดจากเดิมจากการเน้นพัฒนาเศรษฐกิจเป็นจุดมุ่งหมายหลัก แต่เพียงอย่างเดียวเป็นการเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางโดยใช้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งที่จะ ช่วยให้ความสุขและมีคุณภาพที่ดีขึ้น และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) “วิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี 2570” ซึ่งน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ จากนั้นจึงนำมาประมวลเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้ให้ความสำคัญในการนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดหลักการสำคัญในการพัฒนา คือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงการ พัฒนาที่ยั่งยืน และคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 และยึดหลักการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการ ผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรมและในแผนพัฒนาฯ ฉบับดังกล่าวนี้ ยึดวิสัยทัศน์ของกรอบ ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคงมั่งคั่งยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในขณะที่การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่างๆของ แผนพัฒนาฯ ได้ยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579 ที่เป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีมาเป็น กรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปี โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดคล้องกับกรอบ เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่องค์การระหว่างประเทศกำหนดขึ้นอาทิการพัฒนาที่ ยั่งยืน(sustainable development goals : SDGs) ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้นเป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภา ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 และฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่นโดยราษฎรเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไป เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมาย กำหนดเป็นผู้มีบทบาทในส่วนการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนจาก เหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีซึ่งผล การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนากการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

พัทยา สายหู (2534) ได้กล่าวว่า บทบาทหน้าที่คือสิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นบุคคล และเปรียบได้เสมือนบทของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้นๆ เป็นอะไร มีบทบาทที่จะต้อง แสดงอย่างไร ถ้าแสดงผิดบทหรือไม่สมบทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้แสดงไปเลย ดังนั้นบทบาทก็คือการกระทำต่างๆ ที่ “บท” กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตราบใดที่ยังอยู่ใน “บท” นั้น

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2547: 68) ได้อธิบายว่าบทบาท หมายถึง การประกอบพฤติกรรมตามตำแหน่ง ซึ่งเป็นไปตามคาดหวังของสังคมตามลักษณะการรับรู้และตามที่แสดงจริง บทบาทเป็นผลรวมของสิทธิและหน้าที่ เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูก็ต้อง ประกอบพฤติกรรมในการสอนและอบรม เมื่อแสดงพฤติกรรมดังกล่าวแล้วจะเป็นไปตามที่สังคมคาดหวังหรือไม่ก็ได้

ภิญโญ นาสิงขันธุ์ (2550: 13) กล่าวว่า บทบาทเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลแต่ละคน ที่แสดงออกเพื่อให้ผู้อื่นรู้และเข้าใจในการกระทำหรือปฏิบัติให้เป็นที่รู้จักในบทบาทที่ตนกระทำอยู่ บทบาทจึงเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่างๆ พึงกระทำ นั่นคือเมื่อบุคคลกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพจะต้องประพฤติหรือปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนด

จากทัศนะดังกล่าวสรุปได้ว่า บทบาทหมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติและการแสดงพฤติกรรมของบุคคลตามสิทธิหน้าที่ และภารกิจในหน้าที่ที่บุคคลนั้นดำรงตำแหน่งอยู่ รวมถึงการแสดงพฤติกรรม

ตามความคาดหวังของผู้อื่นและความคาดหวังของตนเอง ซึ่งการกระทำนั้นอาจจะเป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่ก็ได้

แนวคิดเกี่ยวกับ “ความพอเพียง” เป็นแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช ที่กล่าวถึงคำว่า “ความพอเพียง” เป็นคำไทยที่ใช้พูดจาสื่อความหมายในสังคมโดยทั่วไปมาตั้งแต่โบราณ ยังไม่มีนักปราชญ์ราชบัณฑิต นักวิชาการหรือนักสังคม ผู้ใดได้หยิบยกความสำคัญของคำว่า “ความพอเพียง” ไว้เป็นหลักฐาน จนกระทั่งปีพุทธศักราช 2494 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีความห่วงใยในความเป็นอยู่ด้านอาหารของราษฎร จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมประมง นำพันธุ์ปลาหมอคเทศ จากเมืองปีนัง ประเทศมาเลเซีย ที่องค์การเพื่ออาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nation : FAO) นำมาถวาย เข้ามาเลี้ยงในสระน้ำพระที่นั่งอัมพรสถาน ต่อมาในวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2496 พระองค์ทรงพระราชทานพันธุ์ปลาหมอคเทศที่เลี้ยงไว้ให้แก่กำนันและผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศ นำไปเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์เป็นอาหารของราษฎรในหมู่บ้านของตน เพื่อให้ราษฎรได้มีอาหารประเภทโปรตีน มีชีวิตไว้เลี้ยงตนเองและครอบครัว เพื่อความอยู่ดีกินดี ต่อจากนั้นโครงการตามพระราชดำรินี้ก็เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องมากกว่า 3,000 โครงการ เพื่อเป็นการศึกษาค้นคว้าและนำไปแก้ไขปัญหาลึกของเกษตรกรให้มี “ความอยู่ดีกินดี” มีชีวิตอยู่ในขั้น “พออยู่พอกิน” ดังเคยมีพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...ถ้าโครงการดี ไม่ไม่เข้าประชาชนก็ได้กำไร จะได้ผล ราษฎรจะอยู่ดีกินดีขึ้น จะได้ประโยชน์...” (สุทธิ ภิบาลแทน, 2554 : 14)

Robson (1966, อ้างถึงใน ประหยัด หงษ์ทองคำ , 2526) อธิบายว่าหมายถึง การปกครองของพื้นที่ส่วนหนึ่งของประเทศซึ่งมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องไม่มากจนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจประชาธิปไตยของรัฐเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Right) และมีองค์กรซึ่งมีโครงสร้างตามความจำเป็นในการปฏิบัติงานของตนเอง (Necessary Organization) เพื่อประโยชน์ ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

โดยสรุปแล้ว การปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองประเทศ โดยรัฐบาลกระจายอำนาจการบริหารจัดการเกี่ยวกับภารกิจงานแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนท้องถิ่น โดยมีกฎหมายให้อำนาจให้สามารถดำเนินกิจกรรมและบริการสาธารณะบางอย่างที่จำเป็น และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ทั้งนี้ภายใต้หลักของความยืดหยุ่น คล่องตัวและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยมีองค์กรทางการบริหารของท้องถิ่นนั้นเองเป็นผู้ดำเนินการมิใช่การบริหารจัดการโดยองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือตัวแทนรัฐบาลที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค

สมศักดิ์ ตรงงาม (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคิดและความคิดด้านการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และเวลาที่อยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีผลต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สุรางค์พิมล สายโรจน์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตของประชาชน กรณีศึกษา: ชุมชนสหชุมชนโครงการ 1 เขตสายไหม

กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนสหชุมชนโครงการ 1 มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำรงชีวิตด้วยการร่วมกันจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ปัญหาและเพิ่มรายได้ของชุมชน ตามด้วยการบริหารจัดการกลุ่มกิจกรรมและวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สามารถที่จะขยายการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้พร้อมที่จะเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนซึ่งการดำเนินการใช้แนวคิดทฤษฎีใหม่ ส่วนการดำรงชีวิตประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในด้านความพอประมาณ การมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

เอื้องทิพย์ เกตุทราย (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความพอประมาณ และความมีเหตุผล ส่วนการประยุกต์ใช้เงื่อนไขของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมาก และเงื่อนไขความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

ชานนท์ หันสวาสดี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการเรือนจำจังหวัดนนทบุรี ต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ พบว่า ข้าราชการเรือนจำ จังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นว่าการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในการพัฒนางานและพัฒนาบุคลากร ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของข้าราชการเรือนจำ จังหวัดนนทบุรี ต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน และปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 32,805 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples) และ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน (ร้อยละ 53.42) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 184 คน (ร้อยละ 46.58) ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 199 คน (ร้อยละ 50.37) รองลงมาจบการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 117 คน (ร้อยละ 29.63) และจบการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 79 คน (ร้อยละ 20) ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง หรือประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 219 คน (ร้อยละ 55.44) รองลงมามีอาชีพเกษตรกร จำนวน 95 คน (ร้อยละ 24.05) และมีอาชีพรับราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 81 คน (ร้อยละ 20.51)

2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการส่วนตำบลบางแม่นาง มีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลัก

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรม ($\bar{x} = 3.94$) ด้านความมีเหตุผล ($\bar{x} = 3.83$) ด้านความพอประมาณ ($\bar{x} = 3.80$) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ($\bar{x} = 3.77$) และด้านความรู้ ($\bar{x} = 3.76$) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความพอประมาณในภาพรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ เป็นดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมสร้างการประหยัดต่อออม ($\bar{x} = 3.97$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ เพื่อการบริโภคในเบื้องต้นตามแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ ($\bar{x} = 3.91$) และองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนใช้พืชสมุนไพรในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 3.87$)

ส่วนข้อที่ประชาชนเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ส่งเสริมน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนสร้างค่านิยมในการพึ่งตนเอง เช่น การมีผักผลไม้ในท้องถิ่น เพื่อการบริโภคในเบื้องต้น ($\bar{x} = 3.68$)

2.2 ด้านความมีเหตุผล ในภาพรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ เป็นดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมจัดกิจกรรมร่วมชุมชนเพื่อสร้างเพื่อสร้างความรัก สามัคคีสภาพจิตใจระหว่างบุคคลต่างๆ ในชุมชน ($\bar{x} = 4.06$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้ชุมชนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสภาพจิตใจ ระหว่างบุคคลต่างๆ ในชุมชน ($\bar{x} = 3.95$) และองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมการสร้างค่านิยมให้ชุมชนยอมรับคุณค่าความดีของบุคคลจากคุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏ ไม่ใช่การยกย่องยอมรับนับถือตามฐานะและทรัพย์สิน ($\bar{x} = 3.91$)

ส่วนข้อที่ประชาชนเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ส่งเสริมน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมสร้างค่านิยมให้ประชาชนจัดเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สภาพจิตใจระหว่างบุคคลต่างๆ ใน ชุมชน ($\bar{x} = 3.66$)

2.3 ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ในภาพรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ เป็นดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนมีการแปรรูปวัตถุดิบ ในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า ($\bar{x} = 3.93$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมชุมชนในการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ($\bar{x} = 3.87$) และองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนรวมกลุ่มจัดตั้งกองทุนเครื่องจักรกลในชุมชน ($\bar{x} = 3.86$)

ส่วนข้อที่ประชาชนเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ส่งเสริมน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนงดการกัญยาในกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ($\bar{x} = 3.62$)

2.4 ด้านความรู้ ในภาพรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ เป็นดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนเสริมสร้างสุขภาพ ห่างไกลจากยาเสพติด ($\bar{x} = 3.85$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนมีการศึกษาทดลองทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพชุมชน ($\bar{x} = 3.81$) และองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนสร้างวัฒนธรรม การทำงานเป็นทีมในกิจกรรมประเพณีของชุมชน ($\bar{x} = 3.78$)

ส่วนข้อที่ประชาชนเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ส่งเสริมน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมและสร้างวัฒนธรรมสังคมแห่งการเรียนรู้ให้ชุมชน เช่น รมรงค์กิจกรรม รักการอ่าน จัดสร้างห้องสมุดชุมชน ศูนย์อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.63$)

2.5 ด้านคุณธรรม ในภาพรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ เป็นดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้าน ชุมชน ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 4.10$) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ของชุมชนที่สูญหายหรือถูกลืมเลือน ($\bar{x} = 4.08$) และองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนจัดกิจกรรมทางประเพณีที่สำคัญ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.03$)

ส่วนข้อที่ประชาชนเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ส่งเสริมน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือประชาชนและชุมชนเมื่อมีภัยพิบัติต่างๆ ($\bar{x} = 3.69$)

3. ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3.1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ไม่แตกต่างกัน

3.2 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ไม่แตกต่างกัน

3.3 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผู้ศึกษาอภิปรายผล ดังนี้

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วลัยพรรณ จันทร์หอม (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของครูโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของครูโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พระปริยญา ตระโม (จันทะมงคล) (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัด เชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัด เชียงใหม่ ต่อประชาชนในพื้นที่ 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทด้าน

การส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล แม่ท่าช้าง อำเภอดง จังหวัด เชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ ต่อ บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แม่ท่าช้าง อำเภอดง จังหวัด เชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอดง จังหวัด เชียงใหม่ ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพ รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล บางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง มีการ ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนดังนี้ ด้านคุณธรรม ด้านความมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ ด้านความมีภูมิคุ้มกัน และด้านความรอบรู้ ตามลำดับ ผู้ศึกษาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้าน ชุมชน ปฏิบัติ กิจกรรมทางศาสนาอย่างถูกต้อง รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ประชาชนใน ชุมชนฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ของชุมชนที่สูญหายหรือถูกกลืนเลือน และองค์การบริหาร ส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนจัดกิจกรรมทางประเพณีที่สำคัญ อย่างสม่ำเสมอ ส่วน ข้อที่ประชาชนเห็นว่าควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางควรส่งเสริมให้ ประชาชนในชุมชนสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือประชาชนและชุมชนเมื่อมีภัยพิบัติต่างๆ

1.2 ด้านความมีเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับ มากที่สุด 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมจัดกิจกรรมร่วมชุมชนเพื่อสร้างเพื่อ สร้างความรัก สามัคคีสภาพจิตใจระหว่างบุคคลต่างๆ ในชุมชน รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบาง แม่นางส่งเสริมการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้ชุมชนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สภาพจิตใจ ระหว่างบุคคลต่างๆ ในชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมการสร้าง ค่านิยมให้ชุมชนยอมรับคุณค่าความดีของบุคคลจากคุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏ ไม่ใช่การยกย่องยอมรับ นับถือตามฐานะและทรัพย์สิน ส่วนข้อที่ประชาชนเห็นว่าควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ องค์การบริหารส่วน ตำบลบางแม่นางควรส่งเสริมสร้างค่านิยมให้ประชาชนจัดเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สภาพจิตใจ ระหว่างบุคคลต่างๆ ในชุมชน

1.3 ด้านความพอประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นใน ระดับมากที่สุด 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมสร้างการ ประหยัดอดออม รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ เพื่อการบริโภคในเบื้องต้นตามแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ และองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่ นางส่งเสริมให้ชุมชนใช้พืชสมุนไพรในชีวิตประจำวัน ส่วนข้อที่ประชาชนเห็นว่าควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางควรส่งเสริมให้ชุมชนสร้างค่านิยมในการพึ่งตนเอง เช่น การมีผัก ผลไม้ในท้องถิ่น เพื่อการบริโภคในเบื้องต้น

1.4 ด้านความมีภูมิคุ้มกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นใน ระดับมากที่สุด 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนมีการแปรรูปวัตถุดิบ ในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมชุมชนในการรวมกลุ่ม จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนรวมกลุ่มจัดตั้งกองทุน

เครื่องจักรกลในชุมชน ส่วนข้อที่ประชาชนเห็นว่าควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ องค์การบริหารส่วนตำบล บางแม่นางควรส่งเสริมให้ชุมชนงดการกัญมในกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

1.5 และด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 อันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนเสริมสร้างสภาพทางไกลจากยาเสพติด รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนมีการศึกษาทดลองทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนสร้างวัฒนธรรม การทำงานเป็นทีมในกิจกรรมประเพณีของชุมชน ส่วนข้อที่ประชาชนเห็นว่าควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางควรส่งเสริมและสร้างวัฒนธรรมสังคมแห่งการเรียนรู้ให้ชุมชน เช่น รณรงค์กิจกรรมรักการอ่าน จัดสร้างห้องสมุดชุมชน ศูนย์อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ เป็นต้น

2. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ด้านความพอประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมให้ชุมชนสร้างค่านิยมในการพึ่งตนเอง เช่น การมีผัก ผลไม้ในท้องถิ่นเพื่อการบริโภคในเบื้องต้น

1.2 ด้านความมีเหตุผล องค์การบริหารส่วนตำบล ควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแม่นางส่งเสริมสร้างค่านิยมให้ประชาชนจัดเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สภาพจิตใจระหว่างบุคคลต่างๆ ในชุมชน

1.3 ด้านความมีภูมิคุ้มกัน องค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริมให้ชุมชนงดการกัญมในกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

1.4 ด้านความรู้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมและสร้างวัฒนธรรมสังคมแห่งการเรียนรู้ให้ชุมชน เช่น รณรงค์กิจกรรม รักการอ่าน จัดสร้างห้องสมุดชุมชน ศูนย์อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้

1.5 ด้านคุณธรรม องค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือประชาชนและชุมชนเมื่อมีภัยพิบัติต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

2.2 ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ชานนท์ หันสวาสดี. 2550. **ความคิดเห็นของข้าราชการเรือนจำจังหวัดนนทบุรีต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2526. **การปกครองท้องถิ่นไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พระปรีญา ตระโม (จันทะมงคล). 2557. **บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัทธา สายหู. 2534. **การพัฒนาวัฒนธรรมบนพื้นฐานภูมิปัญญาชาวบ้านและศักยภาพของชุมชน**. ในการสัมมนาทางวิชาการเรื่องภูมิปัญญาพื้นบ้าน, หน้า 109-118. กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ภิญโญ นาลิ่งหังค์. 2550. **บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่ควรจะเป็นกรณีศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอสว่างแดนดินจังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วัลย์พรรณ จันทร์หอม. 2553. **การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของครูโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์จังหวัดกาญจนบุรี**. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2547. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. พิมพ์ครั้งที่3 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรราพีพัฒนา.
- สมศักดิ์ ตรงงาม. 2553. **การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอลาดหลุมแก้วจังหวัดปทุมธานี**. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุทธิ ภิบาลแทน. 2541. **การทำงานเป็นทีม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : ไทยร่มเกล้า.
- สุรางค์พิมล สายโรจน์. 2551. **การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตของประชาชนกรณีศึกษาชุมชนสหชุมชนโครงการเขตสายไหมกรุงเทพฯ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.
- เอื้องทิพย์ เกตุกราย. 2551. **การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองพระอุดมอำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ระบบการเมืองการปกครองของประเทศในกลุ่มอาเซียน Political System in ASEAN

ผศ.พัฒนาศึณ สำเร็จรัมย์*

ความนำ

กลุ่มประเทศอาเซียน ประกอบด้วยประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ซึ่งมีพื้นฐานทางสังคมการเมือง และเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน แต่ได้รวมตัวกันและร่วมก่อตั้งสมาคมแห่งภูมิภาคหรือกลุ่มอาเซียน (ASEAN) และร่วมกันพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียน (ASEAN) ประกอบด้วย ราชอาณาจักร กัมพูชา ราชอาณาจักรไทย เนการาบรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย กลุ่มประเทศอาเซียนมีประชากรรวมกัน ประมาณ 550 ล้านคน มีระบบความเชื่อและการนับถือศาสนาที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม รวมทั้งความแตกต่างของระบบการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งมีทั้ง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย สังคมนิยม เผด็จการทหาร และระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เป็นต้น ดังนั้น ภูมิภาคนี้จึงได้รับความสนใจจากประชาคมโลกและประเทศมหาอำนาจอย่างมาก มาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน

ความหลากหลายของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนดังกล่าว รวมทั้งอิทธิพลจากการตกเป็น เมืองขึ้นของประเทศเจ้าอาณานิคมในอดีต ส่งผลให้ประเทศในภูมิภาคในปัจจุบันมีลักษณะการเมือง การ ปกครองที่แตกต่างกัน ซึ่งได้ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ ทำให้ความเจริญทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศใน ภูมิภาค มีระดับที่แตกต่างกันอีกด้วย (Kuhonta, Erik. et al. 2008)

อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างบนพื้นฐานทางการเมืองของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศมิได้เป็นอุปสรรคต่อการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้ง และพัฒนาสมาคมแห่งภูมิภาคขึ้น ดั้งที่นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญอาเซียนจำนวนมากกล่าวว่า อาเซียนนั้นมีลักษณะ “unity in diversity” หรือ ความเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันบนความแตกต่าง กล่าวคือความแตกต่างดังกล่าวไม่ได้เป็นอุปสรรคสำคัญในการรวมตัว กันของชาติสมาชิก แต่ก็มีนักวิชาการบางกลุ่มที่มีแนวคิดแตกต่างกล่าวว่า ความแตกต่างโดยเฉพาะใน โครงสร้างทางการเมืองของประเทศสมาชิกอาเซียนนั้น เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรระดับภูมิภาค นี้ให้รุดหน้าเหมือนองค์กรในระดับภูมิภาคอื่นๆ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร วิทยาลัยนครราชสีมา

บทวิเคราะห์ : รูปแบบการเมืองการปกครองของประเทศอาเซียน

ระบบการเมือง การปกครองของกลุ่มประเทศอาเซียน ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์พื้นฐานทางระบบ การเมืองการปกครองของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ โดยสามารถแบ่งระบบการเมืองการปกครอง

ออกได้เป็น 3 รูปแบบ โดยยึดหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยของ Robert Dahl (1989) และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตยโดย Freedom House แสดงดังตาราง

ตาราง แสดงรูปแบบการเมืองการปกครองของประเทศอาเซียน

รูปแบบการเมืองการปกครอง	ประชาธิปไตยแบบไม่เสรี (illiberal democracy)	อำนาจนิยม (authoritarianism)	คอมมิวนิสต์ (communism)
รัฐสภา	ไทย	เมียนมา มาเลเซีย กัมพูชา	เวียดนาม
ประธานาธิบดี	อินโดนีเซียฟิลิปปินส์	-	-
กึ่งรัฐสภา/กึ่งประธานาธิบดี	-	สิงคโปร์	ลาว
สมบูรณาญาสิทธิราชย์	-	บรูไน	-

ระบบการเมืองการปกครองของกลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ แยกเป็น 3 รูปแบบ โดยทั้ง 10 ประเทศ มีรูปแบบการพัฒนาการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน และเป็นที่น่าสนใจว่าแม้แต่ละประเทศจะมีรูปแบบการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน แต่หากยังสามารถรวมกลุ่มกันในระดับภูมิภาคที่มีการพัฒนามาเป็นระยะเวลายาวนานได้เป็นอย่างดี ซึ่งแตกต่างจากการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคอื่นๆ ของโลกซึ่งประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ ต้องมีระบบการเมือง การปกครองเหมือนกัน เช่น สหภาพยุโรป เป็นต้น ทั้งนี้รูปแบบการเมือง การปกครองของประเทศสมาชิกอาเซียนแบ่งได้ 3 รูปแบบสำคัญ คือ รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย รูปแบบการปกครองแบบอำนาจนิยม และรูปแบบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ (ซึ่งรูปแบบการเมือง การปกครองที่แตกต่างกันดังกล่าว นำมาซึ่งองค์ประกอบอื่นๆ ทางการเมืองที่แตกต่างกันด้วยคือ รูปแบบพรรคการเมือง ระบบพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาคประชาชน และบทบาท หน้าที่ขององค์กรจัดการเลือกตั้ง) รูปแบบการเมืองการปกครองของประเทศอาเซียนแบ่งได้ ดังนี้(พรรณชญา ศิริวรรณบุศย์, 2558)

1. รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทยทั้ง 3 ประเทศ มีการวิวัฒนาการการปกครองจากระบบเผด็จการทหาร หรืออำนาจนิยมในอดีต สู่การปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างช้าๆ จนถึงปัจจุบันฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ได้รับการยอมรับจากหลายประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งจัดลำดับทางการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศต่างๆ ในโลก ว่ามีการพัฒนาการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินโดนีเซีย ซึ่งได้ถูกจัดให้เป็นประเทศต้นแบบ (role model of democracy) ของการพัฒนาการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยในภูมิภาคจากหลายองค์กรระหว่างประเทศและนักวิชาการทางการเมืองการปกครองในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Mietzner 2009) รูปแบบการปกครองประชาธิปไตยของอินโดนีเซีย ทำให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองมากขึ้น ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และพรรคการเมืองถูกจัดตั้งเป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งมีโอกาสเข้าไปมีบทบาททางการเมืองมากกว่าแต่ก่อน องค์กรจัดการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งมีบทบาทในการจัดการเลือกตั้งและตรวจสอบการเลือกตั้งสูง และที่สำคัญที่สุดคือหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตย บทบาทของทหารในการเมืองอินโดนีเซียลดลงอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบัน แม้ว่าอดีตประธานาธิบดี ซูซีโล บัมบัง ยุคโตโยโน หรือ

SBY จะเคยเป็นข้าราชการทหารมาก่อน แต่การลงแข่งขันในตำแหน่งประธานาธิบดีรวมทั้งการเข้าสู่การเมืองของ SBY นั้นไม่ได้เข้ามาพร้อมกับบทบาทและอิทธิพลทางทหารแต่อย่างใด แต่ลงสมัครรับเลือกตั้งในฐานะประชาชนธรรมดาคนหนึ่งเท่านั้น และหลังจากได้รับตำแหน่งประธานาธิบดี SBY ไม่ได้แผ่อิทธิพลเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการจัดการภายในของทหารแม้แต่น้อย

สำหรับประเทศฟิลิปปินส์ ถือเป็นประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยอันยาวนานที่สุดในอาเซียน แม้จะมีการปกครองแบบอำนาจนิยมในช่วงของรัฐบาล นายเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส แต่หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่ประชาธิปไตยแล้วนั้น ได้มีการพัฒนาทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง พรรคการเมืองทุกพรรคมีโอกาสแข่งขันกันทางการเมืองอย่างแท้จริง ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมากรวมทั้งองค์กรจัดการเลือกตั้งมีบทบาทในการจัดการและตรวจสอบการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ ยุติธรรม อย่างไรก็ดี แม้จะมีการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ประเทศฟิลิปปินส์ต้องเผชิญอย่างหนักคือ การทุจริตคอร์รัปชันในหลายหน่วยงานรวมทั้งในการเลือกตั้ง ปัญหาทุจริตดังกล่าวนำมาซึ่งความอ่อนแอในการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศนี้ต่อไปในอนาคตได้

สำหรับประเทศไทย หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปีพ.ศ. 2475 การเมือง การปกครองของในระบอบประชาธิปไตยของประเทศเริ่มมีการพัฒนาไปอย่างช้าๆ ประชาชนเริ่มมีสิทธิในการเลือกผู้แทนของตนเอง พรรคการเมืองถูกจัดตั้งขึ้นเป็นจำนวนมาก แม้การเลือกตั้งในประเทศไทยไม่ได้มีการจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือพรรคการเมืองต้องหยุดดำเนินการหรือถูกยุบอยู่หลายครั้งเนื่องจากการปฏิวัติรัฐประหารที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง แต่ในช่วงเวลาของการเลือกตั้งหรือในช่วงที่การปกครองแบบประชาธิปไตยกลับคืนสู่ประชาชนนั้น พรรคการเมืองก็สามารถแข่งขันกันได้อย่างเต็มที่ ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะลงคะแนนเสียงให้กับพรรคการเมืองหรือบุคคลที่ตัวเองชื่นชอบ สิทธิและเสรีภาพในการเมืองและการเลือกตั้งของประชาชนไม่ได้ถูกจำกัดเหมือนประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ที่มีการปกครองในระบอบอำนาจนิยมหรือคอมมิวนิสต์

2. รูปแบบการปกครองแบบอำนาจนิยม

ได้แก่ เมียนมา มาเลเซีย กัมพูชา สิงคโปร์ และบรูไน สำหรับประเทศที่มีการปกครองในรูปแบบรัฐบาลอำนาจนิยมนั้น จะมาในรูปแบบของรัฐบาลทหาร รัฐบาลพรรคเดียวปกครองอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน หรือระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนมักถูกจำกัด แม้ว่ารัฐบาลอนุญาตให้จัดตั้งพรรคการเมือง หรือจัดให้มีการเลือกตั้งแต่การเลือกตั้งที่จัดขึ้นนั้นไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งได้อย่างเสรีเช่นเดียวกับพรรคการเมืองที่มีการจัดตั้งขึ้นหลากหลายพรรค แต่พรรคการเมืองขนาดเล็กที่ไม่ใช่พรรครัฐบาลแทบไม่มีโอกาสชนะการเลือกตั้ง ทั้งนี้เนื่องจากการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม กฎหมายเลือกตั้งหรือกฎระเบียบอื่นๆ เอื้อให้พรรคขนาดใหญ่ชนะเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง

ประเทศที่มีระบบการเมืองแบบอำนาจนิยม ยังมีการออกแบบระบบเลือกตั้งให้เอื้อต่อการเข้าสู่อำนาจของผู้นำแต่ละคน หรือพรรคการเมืองพรรคเด่นพรรคเดียวอีกด้วย แม้ว่าจะมีองค์กรจัดการเลือกตั้งรวมทั้งองค์กรตรวจสอบการเลือกตั้งแต่องค์กรดังกล่าวก็มักโดนครอบงำโดยภาครัฐ จึงไม่สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้เต็มที่ ส่งผลให้เกิดการโกงการเลือกตั้งอย่างแพร่หลายในหลายพื้นที่ ในบางประเทศหากการโกงการเลือกตั้งมีความรุนแรง ประชาชนบางกลุ่มออกมาต่อต้านการเลือกตั้งอันก่อให้เกิดความรุนแรงทางการเมือง เช่น ในกัมพูชาและมาเลเซีย พ.ศ.2556 อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี แม้จะมีการ

ต่อต้านการเลือกตั้งที่ไม่ยุติธรรมพรรคการเมืองพรรคเด่นหรือพรรครัฐบาลก็ยังคงได้รับเลือกตั้งและครองอำนาจต่อไป

3. รูปแบบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์

ได้แก่ เวียดนาม และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สำหรับการปกครองรูปแบบคอมมิวนิสต์นั้น ระบบการเมือง การปกครองมีความแตกต่างจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยสิ้นเชิง รัฐบาลมีอำนาจทางการเมืองอย่างเต็มที่และควบคุมการมีส่วนร่วมทางการเมืองรวมทั้งการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนอย่างเข้มงวด พรรคการเมืองที่จะลงแข่งขันในการเลือกตั้งได้มีจำนวนจำกัด หรือในบางกรณีมีพรรคการเมืองพรรคเด่นเพียงพรรคเดียวที่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ แม้รัฐบาลจะให้พรรคการเมืองอื่นๆ หรือบุคคลที่สนใจลงสมัครรับเลือกตั้งได้ก็ตาม แต่ต้องได้รับอนุมัติจากรัฐบาลก่อนจึงจะลงสมัครรับเลือกตั้งได้ เช่น ที่พบในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งผู้ที่ได้รับอนุมัติให้ลงสมัครรับเลือกตั้งได้นั้นส่วนใหญ่มีสายสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับพรรครัฐบาล ดังนั้นหากได้รับเลือกตั้งก็ย่อมเข้าร่วมรัฐบาลในภายหลัง

ส่วนการเลือกตั้งนั้น แม้จะมีการจัดขึ้นเป็นประจำตามวาระของรัฐบาลที่หมดลง แต่การเลือกตั้งดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดการแข่งขันระหว่างพรรคการเมืองอย่างแท้จริง สามารถคาดการณ์ได้ว่าพรรคการเมืองใดจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง บ่อยครั้งที่ผู้นำในการจัดตั้งรัฐบาลจะเป็นคนกลุ่มเดิม แม้การเลือกตั้งในประเทศเหล่านี้จะไม่มีปัญหาการซื้อสิทธิ ขายเสียงอย่างแพร่หลายเหมือนประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยบางประเทศ แต่หากว่าการแข่งขันที่แท้จริงระหว่างขั้วการเมืองไม่เกิดขึ้นจริงในประเทศที่มีการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ดังจะเห็นได้ในการเลือกตั้งของประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเมื่อปี พ.ศ. 2554 ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม (Communist Party of Vietnam) ได้รับคะแนนเสียงอย่างถล่มทลาย ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งถึงร้อยละ 99 พรรคการเมืองขนาดเล็กอื่นๆ หรือผู้สมัครอิสระ แทบจะไม่ได้คะแนนเสียงจากประชาชนเลย ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ลงคะแนนเสียงให้พรรคคอมมิวนิสต์ของเวียดนามเพียงพรรคเดียว เหตุการณ์ลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวด้วยเช่นกัน

บทสรุป

รูปแบบการเมืองการปกครองของแต่ละประเทศดังกล่าวข้างต้น จะมีผลและส่งผลต่อระบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น การส่งผลต่อต่อระบบพรรคการเมือง กล่าวคือ ประเทศที่ปกครองแบบประชาธิปไตยในแถบอาเซียนมีระบบพรรคการเมืองเป็นแบบหลายพรรค พรรคการเมืองมีโอกาสในการแข่งขันทางการเมืองเท่าเทียมกัน รัฐบาลมาจากการร่วมมือกันของพรรคการเมืองหลายพรรคในรูปแบบรัฐบาลผสม อย่างไรก็ตามรูปแบบของรัฐบาลผสมไม่ได้มีข้อดีเสมอไป บ่อยครั้งที่รัฐบาลผสมส่งผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาลในการปกครองประเทศ ส่วนประเทศที่มีการปกครองแบบคอมมิวนิสต์มักมีระบบพรรคการเมืองแบบพรรคเดียวนั้นคือ มีเพียงพรรครัฐบาลหรือพรรคคอมมิวนิสต์เท่านั้นที่มีอำนาจในการปกครองประเทศ พรรคการเมืองอื่นถูกจำกัดสิทธิในการแข่งขันทางการเมืองหรือดำเนินกิจการทางการเมือง เช่น ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และในเวียดนาม ส่วนประเทศที่ยังคงปกครองแบบอำนาจนิยมจะมีระบบพรรคการเมืองแบบพรรคเด่นเพียงพรรคเดียว กล่าวคือ แม้รัฐบาลจะเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันทางการเมือง แต่พรรคการเมืองอื่นๆ มีโอกาสไม่มากนักที่จะชนะการเลือกตั้ง เนื่องจากการควบคุมของรัฐบาลโดยใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบต่างๆ ไม่ให้พรรคการเมืองอื่นขึ้นมามีบทบาททางการเมืองมากกว่า

พรรครัฐบาล สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนที่อยู่ในกลุ่มนี้คือ กัมพูชา สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน และเมียนมา

เอกสารอ้างอิง

- พัฒนศิณ สำเร็จรัมย์. **ความรู้พื้นฐานทางรัฐศาสตร์**. คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา. 2560.
- พรรณชญา ศิริวรรณบุศย์. **การศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระบบการเมืองการปกครองการเลือกตั้งพรรคการเมืองและองค์กรจัดการเลือกตั้งของกลุ่มประเทศอาเซียน**. วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปีที่ 45 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558.
- Dahl, Robert. **Democracy and its critics**. New Haven: Yale University Press. 1989.
- Freedom House. **Freedom of the world**, [frohttps://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2015](https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2015) (accessed February 20, 2015). 2015
- Kuhonta, Erik. et al., **Southeast Asia in political science: Theory, region and qualitative analysis**. Stanford: Stanford University Press. 2008.